

Udskriftsdato: onsdag den 24. juni 2026

2024/1 LSF 22 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af retsplejeloven, lov om skifte af dødsboer, arveloven og databeskyttelsesloven (Forhøjelse af antallet af dommere, revision af reglerne om Advokatsamfundets organer, udvidelse af adgangen til at opnå møderet for landsret, værgers betaling af sagsomkostninger, digital behandling af sager om skifte af dødsboer, ophævelse af krav om tilladelse fra Datatilsynet til visse behandlinger)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2024-07872

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, lov om skifte af dødsboer, arveloven og databeskyttelsesloven

(Forhøjelse af antallet af dommere, revision af reglerne om Advokatsamfundets organer, udvidelse af adgangen til at opnå møderet for landsret, værgers betaling af sagsomkostninger, digital behandling af sager om skifte af dødsboer, ophævelse af krav om tilladelse fra Datatilsynet til visse behandlinger)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024, som ændret ved § 15 i lov nr. 481 af 22. maj 2024, lov nr. 658 af 11. juni 2024, § 1 i lov nr. 661 af 11. juni 2024, lov nr. 664 af 11. juni 2024 og § 2 i lov nr. 665 af 11. juni 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 5, stk. 2, 1. pkt., ændres »56« til: »62«.

2. I § 5, stk. 2, 2. pkt., ændres »36« til: »38«.

3. § 9, stk. 12, affattes således:

»Stk. 12. Ud over det antal dommere, der er nævnt i stk. 2-11, udnævnes yderligere 44 dommere ved byretterne. For at give mulighed for, at dommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. § 51 a, kan der udnævnes yderligere op til 8 dommere. Der kan højst udnævnes 8 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 2-5, yderligere 6 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 6-10, og yderligere 1 dommer ved retten på Bornholm. Ved ledighed i en dommerstilling ved en ret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres.«

4. I § 127 a, stk. 1, indsættes efter »gælder også for«: »fællesskaber af advokater og«.

5. I § 133, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »§ 119, stk. 2, nr. 5«: », eller en sag for Arbejdsretten«.

6. I § 133, stk. 4, 2. pkt., ændres »I så fald skal dette være« til: »Byretssagen, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 1, nr. 5, skal være«.

7. I § 133, stk. 4, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Sagen for arbejdsretten skal indeholde en hovedforhandling.«

8. § 142 affattes således:

»§ 142. De regler, der er fastsat i medfør af § 127 om behandlingen af betroede midler, gælder for personer,

- 1) hvis ret til at udøve advokatvirksomhed er ophørt i medfør af §§ 137-139,
- 2) der har deponeret sin beskikkelse i Justitsministeriet i medfør af § 141, eller
- 3) der er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed i medfør af § 147 c, stk. 5 eller 8.

Stk. 2. Advokatrådet fører tilsyn med, at de personer, der er nævnt i stk. 1, overholder reglerne, som er fastsat i medfør af § 127.

Stk. 3. Reglerne gælder, indtil Advokatrådet bestemmer, at de skal ophøre hermed, dog højst i 12 måneder fra tidspunktet, hvor Advokatrådet er blevet bekendt med det forhold, som begrundet tilsynet

efter stk. 2. Advokatrådet kan underrette den pågældendes klienter om det forhold, som begrundes tilsynet efter stk. 2 og om betydningen heraf.

Stk. 4. Stk. 2 og 3 finder tilsvarende anvendelse for et advokatselskab, jf. § 124, eller et fællesskab af advokater, der omdannes eller ændrer formål.

Stk. 5. De personer og selskaber, der er nævnt i stk. 1 og 4, kan indklages til Advokatnævnet for overtrædelse af de regler, som er fastsat i medfør af § 127, jf. § 142, stk. 1. For sagens behandling i Advokatnævnet finder reglerne i kapitel 15 b tilsvarende anvendelse.«

9. I § 143, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, 2. pkt., indsættes efter »for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124«: », og fællesskaber af advokater«.

10. I § 143, stk. 7, 1. og 2. pkt., indsættes efter »en advokats autoriserede fuldmægtige«: », et fællesskab af advokater«.

11. I § 143, stk. 8, 1. pkt., ændres »skal indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en anden kreds end den« til: »skal indkaldes til en kollegial samtale med mindst to af Advokatrådets kontaktpersoner fra en anden retskreds end den«.

12. § 143, stk. 8, 2. pkt., affattes således:

»Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kontaktpersonernes afholdelse af kollegiale samtaler.«

13. § 143, stk. 9, 2. pkt., affattes således:

»Advokatrådet udpeger et antal kontaktpersoner, som bistår Advokatrådet.«

14. I § 143 a, stk. 4, indsættes efter »oplysninger om autoriserede fuldmægtige,«: »fællesskaber af advokater,«.

15. I § 143 b, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2 og 3, ændres »kredsbestyrelsernes medlemmer« til: »Advokatrådets kontaktpersoner«.

16. I § 144, stk. 1, 6. pkt., ændres »for en periode af 6 år« til: »for en periode af 4 år og har ret til at blive genudpeget for en periode på yderligere 2 år«, og i 7. pkt., indsættes efter »Der er«: »herefter«.

17. § 144, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

18. § 145 ophæves.

19. I § 145 a, 2. pkt., udgår »trykkes og«.

20. I § 146, stk. 1, 1. pkt., § 147 b, stk. 1, og § 147 c, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, 1. pkt., indsættes efter »en advokat,«: »et fællesskab af advokater,«.

21. I § 146 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»Stk. 3. Advokatnævnet kan af egen drift eller på begæring beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, der forventes at kunne føre til et andet resultat.

Stk. 4. En begæring om genoptagelse af en klage skal indgives inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Nævnet kan behandle en begæring om genoptagelse, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 5.

22. I § 147 b indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

»Stk. 4. Advokatnævnet kan af egen drift eller på begæring beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, der forventes at kunne føre til et andet resultat.

Stk. 5. En begæring om genoptagelse af en klage skal indgives inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Nævnet kan behandle en begæring om genoptagelse, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 6.

23. I § 147 c, stk. 1, 1. pkt. indsættes efter »kan nævnet tildele advokaten,«: »fællesskabet af advokater,« og efter »pålægge vedkommende« indsættes:», fællesskabet«.

24. § 147 c, stk. 8, 3. pkt., ophæves.

25. I § 147 c, stk. 11, 1. pkt., indsættes efter »klageren, advokaten,«: »fællesskabet af advokater,«.

26. I § 147 d, stk. 1, 1 pkt., og stk. 3, 1. pkt., indsættes efter » advokaten,«: »fællesskabet af advokater,« og i stk. 3, 2. pkt., indsættes efter »advokaten«: », fællesskabet af advokater«.

27. Efter kapitel 15 b indsættes i første bog, syvende afsnit:

»Kapitel 15 c

Sager om valgbarhed

§ 147 h. Sager om en advokats valgbarhed til Advokatrådet og Advokatnævnet kan af Advokatrådet indbringes for Advokatnævnet.

Stk. 2. Er en advokat ved kendelse inden for de seneste 5 år blevet pålagt en bøde på over 20.000 kr., men under 60.000 kr., jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1, kan Advokatnævnet fratage advokaten valgbarheden, hvis de udviste forhold i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet.

Stk. 3. Frakendelse af valgbarheden gælder for den aktuelle valgperiode for henholdsvis Advokatrådet og Advokatnævnet.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Advokatnævnets behandling af sager om valgbarhed.

§ 147 i. Advokatnævnets afgørelse efter § 147 h, stk. 2, kan indbringes for retten af advokaten. Retten kan stadfæste eller ophæve afgørelsen.

Stk. 2. Indbringelse skal ske inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Stk. 3. Afgørelsen indbringes ved, at advokaten anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten har kontor.

Stk. 4. Anmodning om sagsanlæg har ikke opsættende virkning, medmindre retten undtagelsesvis beslutter dette. Anke har ikke opsættende virkning.«

28. Efter § 319 indsættes:

»§ 319 a. Retten kan beslutte, at den, der som værge for en mindreårig part har anlagt eller appelleret en sag, helt eller delvis skal betale de sagsomkostninger, som det ellers ville påhvile den mindreårige part at betale.«

29. I § 353 a indsættes efter »heri,«: »eller hvis«.

30. I § 380, stk. 1, 1. og 2. pkt., ændres »2 uger« til: »8 uger«.

31. Efter § 430 indsættes i *kapitel 40*:

»§ 431. Retten kan med parternes samtykke bestemme, at sagen afgøres uden mundtligt retsmøde, når særlige grunde taler derfor. Retten træffer i så fald bestemmelse om parternes udveksling af skriftlige procedureindlæg.

Stk. 2. Indleverer en part ikke rettidigt sit første procedureindlæg, finder § 418, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse. Indleverer en part ikke rettidigt et senere procedureindlæg, slutter retten den skriftlige procedure og optager sagen til afgørelse.«

§ 2

I lov om skifte af dødsboer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1807 af 3. september 2021, som ændret ved § 3 i lov nr. 697 af 24. maj 2022, § 44 i lov nr. 679 af 3. juni 2023 og § 4 i lov nr. 1553 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. Efter kapitel 2 indsættes:

»Kapitel 2 a

Digital behandling

§ 3 a. Sager om skifte af dødsboer og skifte af en længstlevende ægtefælles del af fællesboet, herunder skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live, behandles ved anvendelse af domstolens skifteportal. Enhver skriftlig meddelelse til skifteretten om dødsboskiftesager skal gives på skifteportalen, jf. dog stk. 3-6 og 9.

Stk. 2. En digital meddelelse efter stk. 1 anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for skifteretten på domstolens skifteportal.

Stk. 3. Skifteretten kan beslutte at undtage en bruger fra at anvende domstolens skifteportal, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende skifteportalen. Skifteretten kan endvidere beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolens skifteportal, hvis brugeren anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives.

Stk. 4. Skifteretten kan beslutte, at en sag ikke skal behandles, eller at en meddelelse eller et dokument ikke skal gives til skifteretten ved anvendelse af domstolens skifteportal, hvis navnlig hensynet til statens sikkerhed, personers liv eller helbred eller dokumenternes format eller omfang taler for det. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives.

Stk. 5. Vedkommende retspræsident kan i særlige situationer, herunder hvis brugerne ikke kan anvende domstolens skifteportal på grund af lokale tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, beslutte, at alle eller visse af skifterettens sager i en nærmere afgrænset periode ikke skal behandles på skifteportalen. Retspræsidenten beslutter samtidig, hvordan de omhandlede sager skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives.

Stk. 6. Skifteretten kan ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, der gør, at en bruger ikke kan anvende domstolens skifteportal, beslutte, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten. Skifteretten kan beslutte, at en anmeldelse af en fordring eller andet krav mod afdøde, jf. § 10 a, stk. 1, 1. pkt., der er indgivet til skifteretten på anden måde end på domstolens skifteportal, skal anses for at være kommet frem til skifteretten, jf. stk. 2, i tilfælde, hvor brugeren ikke har kunnet anvende skifteportalen på grund af tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, og hvor brugeren ikke med rimelighed har kunnet anmode skifteretten om at træffe beslutning efter 1. pkt.

Stk. 7. Bestemmelserne i stk. 1-6 og 9 finder tilsvarende anvendelse på sager, der behandles af landsretterne og Højesteret.

Stk. 8. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolenes skifteportal, herunder om indførelse af data på skifteportalen.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, hvordan en meddelelse eller et dokument skal gives til skifteretten ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på domstolenes it-systemer, der gør, at domstolenes skifteportal ikke kan anvendes.

Stk. 10. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at en person, som skifteretten påtænker at udpege som bobestyrer, skal oplyse personnummer og give andre nærmere bestemte oplysninger til brug for udpegelsen som bobestyrer og om skifteretternes registrering og behandling af disse oplysninger.

§ 3 b. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når skifteretten finder anledning til det.«

2. I § 8, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »§ 10 a, stk. 5-8 og 10« til: »§ 3 a, stk. 3-6 og 9«.

3. I § 10 a, *stk. 1, 3. pkt.*, og § 10 a, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »dog stk. 5-8 og 10« til: »dog § 3 a, stk. 3-6 og 9«.

4. § 10 a, *stk. 3 og 5-10*, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

5. I § 10 a, *stk. 4*, der bliver stk. 3, ændres »dog stk. 5-8 og 10« til: »dog § 3 a, stk. 3-6 og 9«.

6. I § 10 a, *stk. 4*, der bliver stk. 3, ændres »portalen« til: »skifteportalen«.

7. § 22, *stk. 4*, § 24, *stk. 4*, og § 25, *stk. 4*, affattes således:

»Stk. 4. Skifteretten indkalder senest i forbindelse med boets udlevering boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20.«

8. § 42, *stk. 2*, ophæves og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Skifteretten videregiver samtidig til bobestyrer oplysninger om afdøde fra Det Centrale Personregister (CPR), oplysninger om afdødes testamentariske dispositioner fra Centralregisteret for Testamenter eller på anden måde, oplysning om en eventuel afgørelse fra Familieretshuset om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt oprettet af afdøde og oplysninger om afdødes skatteforhold. Var afdøde gift ved dødsfaldet, videregiver skifteretten endvidere oplysninger om den længstlevende ægtefælles skatteforhold og oplysninger om en eventuel ægtepagt fra Tinglysningssretten til bobestyrer.

Stk. 3. Skifteretten indkalder senest i forbindelse med boets udlevering boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20.«

9. § 46 affattes således:

»§ 46. Bobestyreren registrerer anmeldte fordringer og andre krav på betryggende måde.«

10. I § 52, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres », skifteretten og told- og skatteforvaltningen« til: » og skifteretten, der videregiver åbningsstatus til told- og skatteforvaltningen«.

11. I § 68, *stk. 3*, ændres »told- og skatteforvaltningen og til skifteretten« til: »skifteretten, der videregiver den endelige boopgørelse til told- og skatteforvaltningen«.

12. I § 69, *stk. 1*, indsættes som andet punktum:

»Skifteretten giver told- og skatteforvaltningen meddelelse om afgørelsen.«

13. I § 69, *stk. 2*, udgår » samt told- og skatteforvaltningen«.

14. I § 83, stk. 2, nr. 2, ændres ». Krav sikret ved håndpanteret i et ejerpantebrev undtages dog« til: », dog undtages krav sikret ved underpanteret i et ejerpantebrev«.

15. I § 96, stk. 1, ændres »skriftligt til skifteretten eller til bobestyreren, der videresender« til: »til skifteretten på domstolenes skifteportal eller skriftligt til bobestyreren, der videregiver«.

16. I § 96, stk. 4, ændres », at klage over bobestyrer skal udfærdiges på en særlig blanket« til: »udfærdigelse af klager over bobestyrer«.

17. I § 105, stk. 2, 1. pkt., ændres »§ 7, stk. 3, § 10 a, stk. 5, 2. pkt., og stk. 6-8« til: »§ 3 a, stk. 3, 2. og 3. pkt., og stk. 4-6, § 7, stk. 3«.

18. I § 105, stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 10 a, stk. 5, 1. pkt.« til: »§ 3 a, stk. 3, 1. pkt.«

19. Kapitel 31 a ophæves.

§ 3

I arveloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1347 af 15. juni 2021, foretages følgende ændringer:

1. § 22, stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Livsarvingerne kan få formueoversigten hos skifteretten.«

2. I § 22, stk. 6, udgår »og om de blanketter, der kan anvendes«.

§ 4

I databeskyttelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 289 af 8. marts 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, 2. pkt., ændres », for så vidt angår behandlinger, som er omfattet af § 26, stk. 1, nr. 1« til: »behandlinger i advarselsregistre«.

2. §§ 19 og 47 ophæves.

3. Afsnit V ophæves.

4. I § 41, stk. 2, nr. 1, ændres », § 21 eller § 26, stk. 1 og 5« til: »eller § 21«.

5. I § 43, 1. pkt., ændres »virksomhed som nævnt i § 26« til: »advarselsregistre, kreditoplysningsbureauer eller retsinformationssystemer«

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2025, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttræden af §§ 2 og 3.

Stk. 3. § 1, nr. 16, finder ikke anvendelse for medlemmer af Advokatnævnet, der er udpeget før lovens ikrafttræden. For disse medlemmer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 4. § 1, nr. 27, finder ikke anvendelse for kendelser fra Advokatnævnet og endelige domme, der er afsagt før lovens ikrafttræden.

Stk. 5. §§ 2 og 3 finder ikke anvendelse for dødsfald, der er sket før bestemmelsens ikrafttræden. For disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 6. §§ 2 og 3 finder anvendelse på skifte af uskiftet bo, når den længstlevende ægtefælle dør efter lovens ikrafttræden, eller der efter lovens ikrafttræden anmodes om skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live.

Stk. 7. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at §§ 2 og 3, ikke finder anvendelse ved behandlingen af dødsboskiftesager i bestemte retskredse og retsinstanser i en nærmere fastsat periode. For disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 8. Skifteretten kan beslutte, at en sag, hvor dødsfaldet er sket før ikrafttræden af §§ 2 og 3, eller hvor sagen behandles efter de hidtil gældende regler, jf. stk. 7, 2. pkt., skal behandles efter bestemmelserne i §§ 2 og 3. Beslutningen kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at beslutningen er truffet.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at alle verserende dødsboskiftesager skal behandles efter bestemmelserne i §§ 2 og 3.

Stk. 10. Regler udstedt i medfør af § 144, stk. 4, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 144, stk. 3, i retsplejeloven, jf. denne lovs § 1, nr. 17.

Stk. 11. Regler fastsat i medfør af § 22, stk. 6, i arveloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1347 af 15. juni 2021, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 22, stk. 6, i arveloven, jf. denne lovs § 3, nr. 2.

§ 6

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. §§ 2 og 3 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis de færøske og de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
  - 2.1 Forhøjelse af antallet af byretsdommere og landsdommere
    -
    - 2.1.1 Gældende ret
      -
    - 2.1.2 Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      -
  - 2.2 Justering af reglerne om Advokatsamfundets organer og øvrige ændringer på advokatområdet
    -
    - 2.2.1 Arbejdsretten
      -
      - 2.2.1. Gældende ret
        - 1.
      - 2.2.1. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
        - 2.
    - 2.2.2 Advokatinteressentselskaber som ansvarssubjekt
      -
      - 2.2.2. Gældende ret
        - 1.
      - 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
        - 2.
    - 2.2.3 Skærpet tilsyn for forhenværende advokater
      -
      - 2.2.3. Gældende ret
        - 1.
      - 2.2.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
        - 2.
    - 2.2.4 Periode for genoptagelse
      -
      - 2.2.4. Gældende ret
        - 1.
      - 2.2.4. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
        - 2.
    - 2.2.5 Omstrukturering af Advokatsamfundets organer
      -
      - 2.2.5. Nedlæggelse af kredsbestyrelserne
        - 1.
          - 2.2.5.1. Gældende ret
            - 1.
          - 2.2.5.1. Strukturudvalgets overvejelser
            - 2.

- 2.2.5.1. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      - 3.
    - 2.2.5. Valgbarhedsperiode
      - 2.
      - 2.2.5.2. Gældende ret
        - 1.
      - 2.2.5.2. Strukturudvalgets overvejelser
        - 2.
      - 2.2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
        - 3.
    - 2.2.5. Dekorumkrav for medlemmer af Advokatrådet og Advokatnævnet
      - 3.
      - 2.2.5.3. Gældende ret
        - 1.
      - 2.2.5.3. Strukturudvalgets overvejelser
        - 2.
      - 2.2.5.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
        - 3.
- 2.3 Værgers betaling af sagsomkostninger for en mindreårig part
  -
  - 2.3.1 Gældende ret
    -
  - 2.3.2 Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
    -
- 2.4 Forenklinger af den civile retspleje
  -
  - 2.4.1 Hovedforhandling i tilknytning til et forberedende møde
    -
    - 2.4.1. Gældende ret
      - 1.
    - 2.4.1. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      - 2.
  - 2.4.2 Fristen for at indlevere nye bevisdokumenter i ankesager
    -
    - 2.4.2. Gældende ret
      - 1.
    - 2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      - 2.
  - 2.4.3 Skriftlig behandling af sager om midlertidige forbud og påbud
    -
    - 2.4.3. Gældende ret
      - 1.
    - 2.4.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      - 2.
- 2.5 Digitalisering af dødsboskiftesager
  -

2.5.1 Gældende ret

- .
  - 2.5.1. Digital kommunikation
  - 1.
  - 2.5.1. Anmeldelse af krav og tilgodehavender
  - 2.
  - 2.5.1. Skifterettens videregivelse af oplysninger til bobestyrer
  - 3.
  - 2.5.1. Indrykning af proklama i Statstidende
  - 4.
  - 2.5.1. Deling af oplysninger med Skatteforvaltningen
  - 5.
  - 2.5.1. Klage over bobestyrer
  - 6.
- 2.5.2 Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.6 Ophævelse af krav om tilladelse fra Datatilsynet til visse behandlinger

2.6.1 Gældende ret

2.6.2 Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

- 3. Forholdet til databeskyttelsesreglerne
- 4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
  - 4.1 Principper for digitaliseringsklar lovgivning
- .
  - 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
  - 6. Administrative konsekvenser for borgerne
  - 7. Klimamæssige konsekvenser
  - 8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
  - 9. Forholdet til EU-retten
  - 10 Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- .
  - 11. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. Det er afgørende for regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), at befolkningen kan leve i tryghed og frihed. Som det også fremgår af regeringsgrundlaget ”Ansvar for Danmark”, ønsker regeringen derfor bl.a. at nedbringe de lange ventetider ved de danske domstole ved bl.a. at forenkle retsplejen.

Regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige indgik den 22. november 2023 en aftale om domstolenes økonomi 2024-2027.

Aftalepartierne er enige om at give domstolene mulighed for at ansætte flest mulige kvalificerede dommere inden for aftalens økonomi med henblik på at nedbringe sagsbunkerne for alle typer af straffesager

og civile sager. Som et første led heri blev der ved lov nr. 1553 af 12. december 2023 gennemført en ændring af retsplejeloven med henblik på, at der i 2024 ansættes yderligere 12 byretsdommere.

Ved nærværende lovforslag foreslås det, at der i 2025 ansættes yderligere byretsdommere og landsdommere. Justitsministeren vil i aftaleperioden fremsætte yderligere lovforslag om en yderligere forhøjelse af antallet af dommere.

1.2. Formålet med lovforslaget er desuden bl.a. at gennemføre en revision af reglerne om Advokatsamfundets organer.

Advokatrådet nedsatte i oktober 2022 et strukturudvalg, som havde til opgave at komme med anbefalinger, der fremadrettet kan sikre den fornødne rekruttering af kvalificerede advokater til Advokatsamfundets organer samt sikre den bedst mulige repræsentation af landets advokater i disse organer. Strukturudvalget anbefaler bl.a., at advokatkreddenes kredsbestyrelser nedlægges, og at der indføres et dekorumkrav for medlemmer af Advokatsamfundets organer, som kan medføre, at den pågældende advokat fratages valgbarheden til Advokatnævnet og Advokatrådet. Det anbefales, at det i visse tilfælde skal være Advokatnævnet, der træffer afgørelse om en advokats valgbarhed. Implementering af disse anbefalinger kræver ændringer af retsplejeloven.

De foreslåede ændringer af reglerne om Advokatsamfundets organer tager afsæt i rapporten fra Advokatrådets strukturudvalg.

Lovforslaget bygger desuden på en række konkrete forslag modtaget fra henholdsvis Advokatsamfundet, Fagbevægelsens Hovedorganisation og Dansk Arbejdsgiverforening. Denne del af lovforslaget vedfører udvidelse af adgangen til at opnå møderet for landsret, interessentskaber som ansvarssubjekt, skærpet tilsyn for forhenværende advokater og indførelse af frist for genoptagelsesansøgninger i adfærd- og salærklager.

1.3. Formålet med lovforslaget er dernæst at følge op på Justitsministeriets redegørelse om umyndiges betaling af sagsomkostninger i civile retssager (REU 2023-24, Alm. del – bilag 89).

Det foreslås, at der indføres en ny regel i retsplejeloven, hvorefter retten kan bestemme, at værger for en mindreårig part, der har anlagt retssag på den mindreåriges vegne, skal betale de sagsomkostninger, som det ellers ville påhvile den mindreårige part at betale. Retten vil ved afgørelsen af, hvorvidt sagsomkostningerne bør betales af værger, skulle lægge vægt på sagens karakter, den mindreåriges alder samt den mindreåriges og værgens økonomiske forhold.

1.4. Formålet med lovforslaget er endvidere at gennemføre nogle supplerende forenklinger af den civile retspleje i forlængelse af de forenklinger, der som led i flerårsaftalen for domstolene blev gennemført ved lov nr. 661 af 11. juni 2024.

Det foreslås, at hovedforhandlingen i en civil sag skal kunne foregå i tilslutning til et forberedende møde, hvis sagen er tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt egnet til straks at hovedforhandles, selv om parterne ikke er enige herom. Formålet med forslaget er at undgå, at en part kan modsætte sig en hurtig afgørelse af sagen, når sagen er klar til afgørelse, og parten har mulighed for at varetage sine interesser.

Det foreslås at ændre fristen for fremlæggelse af nye dokumenter i civile ankesager fra 2 uger før hovedforhandlingen til 8 uger før hovedforhandlingen. Formålet med forslaget er at undgå, at en fremlæggelse af nye dokumenter helt frem til 2 uger før hovedforhandlingen i en ankesag i landsretten eller Højesteret risikerer at føre til en udsættelse af hovedforhandlingen af hensyn til modpartens mulighed for at varetage sine interesser.

Det foreslås, at midlertidige afgørelser om forbud og påbud i borgerlige sager skal kunne afgøres på skriftligt grundlag, hvis parterne samtykker heri. Formålet med forslaget er, at smidiggøre processen, således at retten kan bestemme, at der ikke skal holdes et mundtligt retsmøde, når særlige grunde taler for det, og når begge parter samtykker.

1.5. Formålet med lovforslaget er endelig at digitalisere dødsboskiftesager. Domstolsstyrelsen udvikler i disse år nye it-systemer til understøttelse af straffe- og skifteretsområderne ved Danmarks Domstole.

Første release blev gennemført ved lov nr. 697 af 24. maj 2022 om ændring af bl.a. lov om skifte af dødsboer, hvorefter anmeldelse af krav og tilgodehavende samt oplysning om boets aktiver i dødsboskiftesager skal ske på domstolens skifteportal. Anden release, som havde til formål at digitalisere behandlingen af bødesager, der behandles efter den forenkledede proces i retsplejelovens § 896 a, og dermed optimere understøttelsen af sagsbehandlingen, er blevet gennemført ved en implementering af et særligt bødesagssystem, uden at der har været behov for at ændre i lovgivningen. Tredje release er gennemført ved lov nr. 1553 af 12. december 2023 om ændring af bl.a. selskabsloven, hvorefter sager om tvangsopløsning som udgangspunkt skal behandles ved anvendelse af domstolens skifteportal.

Den aktuelle release i »Straffe- og skifteprogrammet« er bl.a. en udvidelse af domstolens eksisterende skifteportal. Den nye release vil komme til at indeholde en ny it-løsning til understøttelse af skifterettens behandling af sager om skifte af dødsboer og skifte af en længstlevende ægtefælles del af et fællesbo, herunder skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live. Hvor første release understøtter registrering af krav, tilgodehavender m.v. på domstolens skifteportal i sager om skifte af dødsboer, indebærer denne release, at alle dødsboskiftesager fremover som udgangspunkt vil skulle behandles ved anvendelse af skifteportalen, herunder vil al skriftlig kommunikation med skifteretterne, landsretterne og Højesteret i dødsboskiftesager skulle ske på skifteportalen. Som følge heraf er det nødvendigt at fastsætte et krav om, at fysiske og juridiske personer som udgangspunkt vil skulle anvende skifteportalen i forbindelse med skifterettens behandling af dødsboskiftesager.

Lovforslaget indeholder på baggrund af ovenstående en række ændringer i dødsboskifteloven, som er nødvendige for at færdiggøre digitaliseringen af dødsboskiftesagerne. De foreslåede ændringer af dødsboskifteloven vil bl.a. indebære, at al skriftlig kommunikation med skifteretten i dødsboskiftesager skal ske på domstolens skifteportal.

Derudover indeholder lovforslaget forslag til enkelte andre ændringer, der har til formål at forenkle behandlingen af dødsboskiftesager samt sikre ensartethed. Det foreslås således, at skifteretten i alle tilfælde, hvor proklama skal indrykkes i Statstidende, vil skulle varetage denne opgave.

Endvidere foreslås en konsekvensændring af reglerne om klage over en bobestyrer, herunder klage over, at en bobestyrer ikke fremmer behandlingen af boet uden unødigt ophold, samt klage over afgørelser truffet af en bobestyrer, så en klage, der indgives til skifteretten, vil skulle indgives på domstolens skifteportal.

Lovforslaget indeholder endvidere en ændring af skifterettens hjemmel til automatisk videregivelse af oplysninger til bobestyrer.

1.6. Lovforslaget har endelig til formål, at ophæve tilladelsesordningen efter databeskyttelseslovens § 26.

Det fremgår af regeringens 2030-plan DK2030 - Danmark rustet til fremtiden, at regeringen i tillæg til de flerårige samarbejdsprogrammer med kommuner og regioner vil tage initiativ til et flerårigt arbejdsprogram på det statslige område, som har til formål at frigøre medarbejdernes tid, sikre bedre ressourceudnyttelse, understøtte opgavebortfald og begrænse statslig administration og bureaukrati. Som

led i det statslige arbejdsprogram er det besluttet, at samtlige ministerier skal bidrage med politisk prioriteret opgavebortfald. På Justitsministeriets område vurderes Datatilsynets administration af tilladelsesordningen i databeskyttelseslovens § 26 at være en af de opgaver, som kan bortfalde.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Forhøjelse af antallet af byretsdommere og landsdommere

2.1.1. Gældende ret

Der er omkring 390 udnævnte dommere i Danmark, hvoraf 264 er byretsdommere, og hvoraf mindst 94 er landsdommere.

Retterne ledes af en præsident, og antallet af dommere varierer fra ret til ret. Fordelingen af dommere er baseret på beregninger fra Domstolsstyrelsen, der bygger på det vægtede antal civile sager og straffesager ved retterne.

Antallet af landsdommere fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, hvorefter Østre Landsret består af en præsident og 56 andre landsdommere, mens Vestre Landsret består af en præsident og 36 andre landsdommere. Derudover har Østre Landsret fire udnævnte dommere og Vestre Landsret har to udnævnte dommere med hjemmel i tekstanmærkning nr. 103, stk. 3, til finansloven for finansåret 2024.

Antallet af byretsdommere fremgår af retsplejelovens § 9, der for hver af landets 24 byretter fastsætter et minimum af dommere, der skal udnævnes ved den enkelte ret. Antallet er reguleret i stk. 2-11.

Det følger af § 9, stk. 12, 1. pkt., at der udnævnes yderligere 37 dommere ved byretterne, som kan fordeles mellem byretterne inden for fastsatte maksimumantal, jf. stk. 12, 3. pkt. (såkaldte puljedommere). Disse dommere fordeles mellem byretterne af Domstolsstyrelsen ud fra en vurdering af de løbende ressourcebehov m.v. ved de forskellige byretter, men det samlede antal byretsdommere på landsplan er fastsat i retsplejeloven.

Der kan højst udnævnes yderligere 6 dommere ved Københavns Byret, yderligere 5 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 3-5, yderligere 4 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 6-10, og yderligere 1 dommer ved retten på Bornholm, jf. § 9, stk. 12, 3. pkt. Herudover fremgår det af stk. 12, 2. pkt., at der kan udnævnes yderligere op til 8 dommere for at give mulighed for, at dommere kan overgå til ansættelse på deltid.

En puljedommer er udnævnt som fast dommer ved den pågældende ret uden anden tidsbegrænsning end den generelle aldersgrænse, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5329. Ved ledighed i en dommerstilling ved en byret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres, jf. retsplejelovens § 9, stk. 12, 4. pkt.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved politi- og domstolsreformen, der trådte i kraft den 1. januar 2007, blev antallet af udnævnte byretsdommere fastsat til 252 på landsplan. Heraf var de 227 fast placeret ved en bestemt byret, mens de 25 var puljedommere, hvor dommerstillingen kan flyttes til en anden byret, når stillingen er ledig.

Ved lov nr. 1553 af 12. december 2023, der trådte i kraft den 1. januar 2024, blev antallet af puljedommere forhøjet med 12 dommerstillinger til 37. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at udvidelsen af antallet af puljedommere var tænkt som en foreløbig ordning, der var begrundet i, at Domstolsstyrelsen

aktuelt var i gang med at drøfte ændringer i domstolenes ressourcefordelingsmodel, herunder fordelingen af dommerstillinger, sammen med retterne. Afhængigt af rammerne for en kommende flerårsaftale for domstolene forventedes der at være behov for løbende at ændre antallet af dommerstillinger ved de enkelte byretter hen over flerårsaftaleperioden, jf. retsplejelovens § 9, stk. 2-11, hvorved antallet af puljedommerstillinger på sigt forventedes fastholdt uændret på 25 stillinger. Der henvises til Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 51 som fremsat, side 16.

Regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige indgik den 22. november 2023 en aftale om domstolenes økonomi 2024-2027.

Aftalepartierne er enige om at give domstolene mulighed for at ansætte flest mulige kvalificerede dommere inden for aftalens økonomi med henblik på at nedbringe sagsbunkerne for alle typer af straffesager og civile sager.

Den nævnte forhøjelse af antallet af puljedommerstillinger med 12 ved lov nr. 1553 af 12. december 2023 var det første led heri.

Det foreslås med lovforslaget, at antallet af landsdommere forøges i 2025, således at antallet af landsdommere forøges med 6 ved Østre Landsret fra 56 til 62 landsdommere og at antallet af landsdommere forøges med 2 ved Vestre Landsret fra 36 til 38 landsdommere. I den forbindelse bemærkes det, at de 4 udnævnte dommere ved Østre Landsret og 2 udnævnte dommere ved Vestre Landsret, som på nuværende tidspunkt er hjemlet ved tekstanmærkninger til finansloven for finansåret 2024 nr. 103, stk. 3, indgår i den faste normering og derfor fremadrettet vil være hjemlet ved retsplejelovens § 5. Der vil således ved ændringen alene ske en opnormering af 2 landsdommere ved Østre Landsret.

Det foreslås tillige, at antallet af puljedommere ved byretterne i 2025 forhøjes med 7 dommere fra 37 dommere til 44 dommere. Det foreslås endvidere, at fordelingen af puljedommere ændres, således at der højst kan udnævnes yderligere 8 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 2-5, yderligere 6 dommere ved hver af de retter, der nævnt i stk. 6-10, og yderligere 1 dommer ved retten på Bornholm.

Det er Domstolsstyrelsens vurdering, at det i 2025 vil være muligt at udnævne yderligere 7 byretsdommere ved retter, der vurderes at være særligt udfordret af lange sagsbehandlingstider og gamle sagsbunker.

Domstolsstyrelsen er stadig i gang med at udforme den fremtidige ressourcefordelingsmodel for domstolene, herunder fordelingen af dommerstillinger mellem retterne. Domstolsstyrelsen anbefaler på den baggrund, at forøge antallet af landsdommere, således at Østre Landsret består af en præsident og 62 andre landsdommere og Vestre Landsret består af en præsident og 38 andre landsdommere. Domstolsstyrelsen anbefaler endvidere, at forøge antallet af byretsdommere i 2025, og at det igen sker ved at forhøje antallet af puljedommere, sådan at antallet af puljedommere nu forhøjes fra 37 til 44.

Domstolsstyrelsen anbefaler samtidig, at der i retsplejelovens § 9, stk. 12, 3. pkt., sker en generel forhøjelse af det maksimale antal puljedommere ved hver af byretterne, således at det yderligere antal dommere fra den landsdækkende normering, der kan udnævnes ved retterne nævnt i stk. 2-5, forhøjes fra 6 til 8, mens det for retterne i stk. 6-10 forhøjes fra 4 til 6. Baggrunden herfor er, at forhøjelsen af antallet af byretsdommere i retsplejelovens § 9, stk. 12, 1. pkt. (puljedommere), fra 37 til 44, vil medføre, at der er et antal retter, hvor der vil være udnævnt det maksimale antal stillinger ift. landsnormeringen, eller som vil nærme sig det maksimale antal. Ændringen vurderes derfor nødvendig for at sikre en hensigtsmæssig og fleksibel fordeling af ressourcerne.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at styrelsen herefter forventer at få fastlagt en ny model for fordelingen af dommerstillinger mellem retterne, som vil kunne implementeres fra 2026.

Den enkelte dommer vil fortsat være varigt udnævnt ved én bestemt byret, og en byretsdommerstilling vil således kun kunne flyttes fra en byret til en anden byret i tilfælde af ledighed i en dommerstilling ved den byret, hvorfra stillingen skal flyttes.

Justitsministeriet lægger vægt på, at aftalen om at ansætte flest mulige kvalificerede dommere inden for aftalens økonomi med henblik på at nedbringe sagsbunkerne for alle typer af straffesager og civile sager gennemføres så hurtigt, som det er muligt.

Justitsministeriet lægger endvidere vægt på, at den foreslåede forhøjelse af antallet af puljedommere ved byretterne forudsættes at være en foreløbig ordning, indtil Domstolsstyrelsen har udformet en ny ressourcefordelingsmodel for domstolene.

Justitsministeriet forventer således, at der i efteråret 2025 vil kunne fremsættes lovforslag om ændring af retsplejelovens regler om mindsteantallet af dommere ved de enkelte byretter, sådan at de foreslåede yderligere dommerstillinger placeres fast ved bestemte byretter med henblik på, at antallet af puljedommere senest ved udløbet af flerårsaftaleperioden igen vil være nedbragt til 25 dommere.

Ved indførelsen af puljedommerordningen i 2006 blev det overvejet, om ordningen rejser spørgsmål i forhold til grundlovens § 61, 1. pkt., hvorefter udøvelsen af den dømmende magt kun kan ordnes ved lov. Det er den almindelige opfattelse i den statsretlige litteratur, at bestemmelsen er udtryk for et såkaldt delegationsforbud, der betyder, at lovgiver som udgangspunkt ikke kan overlade det til den udøvende magt at fastsætte regler om bl.a. domstolenes organisation. Som det fremgår af Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5256, var det Justitsministeriets vurdering, at grundlovens § 61, 1. pkt., ikke ville være til hinder for den foreslåede ordning med såkaldte puljedommere. Denne vurdering skulle bl.a. ses i lyset af, at det samlede antal byretsdommerstillinger fortsat vil være normeret direkte i retsplejeloven, at den foreslåede fleksibilitet med hensyn til placering af dommere ved de enkelte byretter kun omfatter et meget begrænset antal dommerstillinger, at der i retsplejeloven vil være fastsat et mindste og højeste antal dommerstillinger for hver enkelt byretskreds, samt at beslutningen om anvendelse af de fleksible dommerstillinger vil blive truffet af Domstolsstyrelsen.

Ved ændringen af puljedommerordningen i 2023 var det Justitsministeriets opfattelse, at en udvidelse af puljedommerordningen fra 25 til 37 byretsdommerstillinger ikke ændrede på denne vurdering, jf. Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 51 som fremsat, side 16.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at en udvidelse af puljedommerordningen fra 37 til 44 byretsdommerstillinger ligeledes ikke ændrer på denne vurdering.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede forhøjelse forudsættes at være en foreløbig ordning, og at Justitsministeriet som anført ovenfor forventer, at der i efteråret 2025 vil kunne fremsættes lovforslag om ændring af retsplejelovens regler om mindsteantallet af dommere ved de enkelte byretter, sådan at de foreslåede yderligere dommerstillinger placeres fast ved bestemte byretter med henblik på, at antallet af puljedommere senest ved udløbet af flerårsaftaleperioden igen vil være nedbragt til 25 dommere.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, og bemærkningerne hertil.

2.2. Justering af reglerne om Advokatsamfundets organer og øvrige ændringer på advokatområdet

2.2.1. Arbejdsretten

2.2.1.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 133, stk. 1, at en advokat har møderet for landsret og i alle sager for Sø- og Handelsretten, når advokaten har bestået en prøve i procedure.

Prøven kan foruden af advokater aflægges af autoriserede advokatfuldmægtige, der i medfør af § 136, stk. 4, kan give møde for landsretten, jf. retsplejelovens § 133, stk. 2.

Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der afsluttes med mundtlig hovedforhandling, jf. § 133, stk. 3. De to retssager kaldes prøvesager.

Det fremgår af retsplejelovens § 133, stk. 4, at den ene retssag kan være en byretssag, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 2, nr. 5. I så fald skal dette være en sag med kollegial behandling eller en sag, hvor der medvirker sagkyndige dommere. Den anden retssag skal aflægges for en af landsretterne, for Grønlands Landsret som kollegial ret eller for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil.

Efter retsplejelovens § 133, stk. 5, er prøven bestået, når de retter, hvor sagerne er udført, finder udførelsen tilfredsstillende. Vedkommende landsret, Grønlands Landsret som kollegial ret eller Sø- og Handelsretten kan dog, hvis sagen er udført for landsretten eller Sø- og Handelsretten, ud fra den første sags karakter og udførelsen heraf erklære prøven for bestået alene på grundlag af denne sag. Den anden sag skal udføres senest 5 år efter udførelsen af den første sag, medmindre den ret, hvor den anden sag udføres, meddeler undtagelse herfra.

Det fremgår af retsplejelovens § 133, stk. 6, at der ikke er adgang til at indstille sig til prøven mere end to gange.

Det følger af ovenstående, at en sag for Arbejdsretten efter gældende ret ikke kan udgøre en prøvesag efter retsplejelovens § 133, stk. 4.

Arbejdsretten er en specialdomstol og er således ikke en del af de almindelige domstole. Rettens formand og næstformand skal alle opfylde de almindelige betingelser for at være dommer, jf. arbejdsretslovens § 4, stk. 1, 1. pkt. Retsplejelovens inhabilitetsregler for dommere gælder for Arbejdsrettens dommere og suppleanter samt for formandskabet og sekretariatslederen, jf. arbejdsretslovens § 6, stk. 1.

Arbejdsrettens saglige kompetence er reguleret i arbejdsretslovens § 9, og til rettens saglige kompetencer hører sager på det kollektive arbejdsretlige område. Sager, der hører under Arbejdsretten, kan med visse undtagelser ikke anlægges ved byretten, jf. arbejdsretslovens § 11, stk. 1.

Af arbejdsretslovens § 7 fremgår det, at i hovedforhandlinger ved Arbejdsretten deltager et medlem af formandskabet som retsformand samt 3 ordinære dommere eller suppleanter fra henholdsvis arbejdsgiver- og lønmodtagerside, jf. dog § 8.

Efter anmodning af en part eller af egen drift kan retsformanden dog beslutte, at formandskabet under hovedforhandlingen skal bestå af 3 formænd, jf. arbejdsretslovens § 8, stk. 1.

Det fremgår af arbejdsretslovens § 17, stk. 1, at for hovedforhandlingen gælder med de fornødne tilpasninger retsplejelovens regler om hovedforhandling af borgerlige sager i 1. instans.

Retten kan dog tillige med parternes samtykke afgøre sagen på et forberedende retsmøde, jf. arbejdsretslovens § 16, stk. 3. Under de forberedende retsmøder beklædes retten af formanden, en af næstformændene eller sekretariatslederen, jf. arbejdsretslovens § 16, stk. 2.

2.2.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) og Dansk Arbejdsgiverforening (DA) har over for Justitsministeriet oplyst, at hovedorganisationernes ansatte advokater på trods af en betydelig procedureerfaring har svært ved at opnå møderet for landsretterne og Sø- og Handelsretten samt Højesteret, idet hovedorganisationerne kun i mindre omfang fører retssager ved de almindelige domstole.

FH og DA vurderer, at hovedforhandlinger for Arbejdsretten egner sig til at udgøre den ene af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten, idet de krav, der stilles til at møde i en hovedforhandling i Arbejdsretten, er sammenlignelige med kravene for hovedforhandlinger i landsretterne. Justitsministeriet er enig med FH og DA heri.

Hertil bemærkes det, at rettens formand og næstformand alle skal opfylde de almindelige betingelser for at være dommer, jf. arbejdsretslovens § 4, stk. 1, 1. pkt., og at retsplejelovens inhabilitetsregler for dommere også gælder for Arbejdsrettens dommere og suppleanter samt for formandskabet og sekretariatslederen, jf. arbejdsretslovens § 6, stk. 1.

Derudover er Arbejdsretten nedsat ved lov, og Arbejdsrettens sager kan som udgangspunkt ikke anlægges ved byretten.

På baggrund af ovenstående foreslås det at ændre retsplejelovens § 133, stk. 4, således, at sager, der indeholder hovedforhandlinger for Arbejdsretten, kan udgøre den ene af de to prøvesager, der skal bestå for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten.

For nærmere herom henvises til lovforslagets § 1, nr. 5-7, og bemærkningerne hertil.

2.2.2. Advokatinteressentselskaber som ansvarssubjekt

2.2.2.1. Gældende ret

Advokatvirksomhed må ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun udøves af et advokatselskab, der drives i aktie-, anparts- eller kommanditaktieselskabsform (partnerselskabsform), jf. retsplejelovens § 124, stk. 1.

Advokatselskaber er en selvstændig juridisk person, og en række bestemmelser i retsplejelovens første bog, syvende afsnit regulerer, advokatselskaberne.

Af retsplejelovens § 127 a fremgår det, at §§ 125-127 også gælder for advokatselskaber. Således gælder de særlige advokatpligter i §§ 125 og 126 samt reglerne om advokaters pligter med hensyn til behandling af betroede midler (klientkontoreglerne) i § 127 også for advokatselskabet som sådan.

Derudover fremgår det af retsplejelovens § 143, stk. 2, 1. pkt., at Advokatrådet, der er Advokatsamfundets bestyrelse, fører tilsyn med advokaterne og deres autoriserede fuldmægtige. Finder rådet, at en advokat ikke har handlet i overensstemmelse med de pligter, stillingen medfører, kan det indklage den pågældende for Advokatnævnet, jf. 2. pkt. Disse bestemmelser finder tilsvarende anvendelse for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124, jf. § 143, stk. 2, 3. pkt.

Endvidere fremgår det af retsplejelovens § 143, stk. 3, 1. pkt., at advokatrådet kan kræve alle oplysninger af advokater og deres autoriserede fuldmægtige, herunder arbejdspapirer, korrespondance og andre dokumenter, der skønnes at være nødvendige for rådets tilsyn af, om der er sket eller vil ske en overtrædelse af bestemmelserne i denne lov eller bestemmelser fastsat i medfør af denne lov. 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse, for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124. Kapitel 4 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligt gælder for Advokatrådets varetagelse af opgaver efter 1. og 2. pkt., jf. § 143 stk. 3, 2. og 3. pkt.

Herudover fremgår det af retsplejelovens § 143, stk. 7, at vurderer Advokatrådet, at der er en begrundet risiko for, at en advokat, en advokats autoriserede fuldmægtige eller et advokatselskab, jf. § 124, vil overtræde en pligt, der følger af denne lov, skal rådet iværksætte passende tilsynsforanstaltninger. Dette gælder tilsvarende, hvis der er en begrundet mistanke om, at en advokat, en advokats autoriserede fuldmægtige eller et advokatselskab, jf. § 124, har overtrådt en pligt, der følger af denne lov.

I forbindelse med udøvelsen af sit tilsyn med advokater kan Advokatrådet indhente og modtage oplysninger om specifikke advokater fra de myndigheder, der er omfattet af retsplejelovens § 143 a, stk. 1, nr. 1-5.

Offentlige myndigheder kan videregive bestemte oplysninger til Advokatrådet, hvis myndigheden vurderer, at oplysningerne er relevante for rådets tilsyn med advokater, jf. retsplejelovens § 143 a, stk. 2.

Derudover er det fastsat i retsplejelovens § 143 a, stk. 3, hvilke offentlige myndigheder som er forpligtet til at videregive bestemte oplysninger til Advokatrådet.

Det fremgår desuden af retsplejelovens § 143 a, stk. 4, at stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse for oplysninger om autoriserede fuldmægtige, advokatselskaber, jf. § 124, og personer omfattet af § 124 c, stk. 1, nr. 2.

Af retsplejelovens § 146, stk. 1, fremgår det, at klager over vederlag, som en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har forlangt for sit arbejde, af den, som har retlig interesse heri, kan indbringes for Advokatnævnet. Nævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

Klager over, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller af forskrifter fastsat i medfør af denne lov, kan indbringes for Advokatnævnet, jf. retsplejelovens § 147 b, stk. 1.

Det fremgår af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, at finder Advokatnævnet, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan nævnet tildele advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 300.000 kr. Er tilsidesættelsen af pligterne af særlig grov karakter, kan Advokatnævnet forhøje bøden op til 600.000 kr.

Af retsplejelovens § 147 c, stk. 2, fremgår det, at Advokatnævnet under anvendelse af tvangsbøder kan pålægge en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, hvis det skønnes fornødent, fratage advokaten eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en sag og lade en anden af klienten godkendt advokat eller person, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, færdiggøre den.

Efter retsplejelovens § 147 c, stk. 11, sender Advokatnævnet meddelelse om en afgørelse til klageren, advokaten, advokatselskabet, personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, Advokatrådet og Justitsministeriet. Nævnet kan offentliggøre afgørelsen.

Det fremgår af retsplejelovens § 147 d, stk. 1, at Advokatnævnets afgørelse efter § 147 c, stk. 1 og 2, kan

indbringes for retten af advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Af retsplejelovens § 147 d, stk. 3, fremgår det, at afgørelsen indbringes ved, at advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten eller advokatselskabet har kontor.

Fællesskaber af advokater (interessentskaber) er i modsætning til advokatselskaber ikke behandlet som selvstændige retssubjekter eller juridiske personer i retsplejelovens første bog, syvende afsnit. Interessentskaber er således ikke underlagt Advokatrådets tilsyn, ligesom interessentskaber ikke er underlagt regler om god advokatskik eller Advokatnævnets kompetence.

Tilsynet og den disciplinære forfølgning retter sig derfor mod de enkelte interessenter fremfor interessentskabet i situationer, hvor man ved andre organisationsformer har rettet tilsynet og den disciplinære forfølgning mod virksomheden og ikke de enkelte advokater.

Interessentskaber er dog i medfør af straffelovens § 26, stk. 1, et strafferetligt ansvarssubjekt. Det fremgår af bestemmelsen, at strafansvar for selskaber m.v. omfatter enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner og statslige myndigheder. Fra retspraksis kan henvises til eksempelvis Vestre Landsrets dom af 14. januar 2016 i sag nr. S-0997-15, offentliggjort i Tidsskrift for Kriminalret 2016, s. 385 ff., hvor et interessentskab blev idømt en bøde på 145.000 kr. for overtrædelse af hvidvaskloven.

Det bemærkes, at der efter reglerne om fri proces er forskel på, om ansøgeren er en advokat m.v. eller en juridisk person, f.eks. et advokatselskab.

Det fremgår af retsplejelovens § 327, stk. 1, nr. 1, at der kan gives fri proces, jf. § 325, til en sag i 1. instans i sager omfattet af § 147 e. Endvidere kan fri proces jf. § 325, gives til en sag i 1. instans i sager, når ansøgeren helt eller delvist har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet, jf. retsplejelovens § 327, stk. 1, nr. 4.

Fri proces til juridiske personer behandles efter retsplejelovens § 329.

2.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Advokatsamfundet har over for Justitsministeriet tilkendegivet, at advokatbranchen, og den måde man i branchen organiserer sig på, har ændret sig væsentligt siden starten af 1990'erne, hvor reglerne om advokatselskaber blev indført. I dag er nogle af landets største advokatvirksomheder, som har flere hundrede ansatte, således organiseret som interessentskaber. Efter Advokatsamfundets opfattelse er der ikke grundlag for tilsynsmæssigt at behandle advokatinteressentskaber anderledes end andre virksomhedsformer. Hertil kommer, at tilsynet og den disciplinære forfølgning retter sig mod de enkelte interessenter fremfor interessentskabet i situationer, hvor man ved andre advokatselskaber har rettet tilsynet og den disciplinære forfølgning mod virksomheden og ikke de enkelte advokater.

Justitsministeriet er enig med Advokatsamfundet i, at det ikke er tidssvarende, at advokatinteressentskaber ikke anses for en juridisk person efter reglerne i retsplejelovens første bog, syvende afsnit. På den baggrund foreslås det, at reglerne, der regulerer advokatselskaber, ændres således, at de tillige omfatter advokatinteressentskaber – såkaldte fællesskaber af advokater.

Det foreslås således, at fællesskaber af advokater omfattes af retsplejelovens § 127 a, stk. 1, den foreslåe-

de bestemmelse i § 142, stk. 4 (lovforslagets § 1, nr. 8), § 143, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, 2. pkt., § 143, stk. 7, 1. og 2. pkt., § 143 a, stk. 4, § 146, stk. 1, 1.pkt., § 147 b, stk. 1, § 147 c, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, 1. pkt., § 147 c, stk. 1, 1. pkt., og stk. 11, 1. pkt., § 147 d, stk. 1, 1. pkt. og stk. 3, 1. og 2. pkt.

Forslaget vil medføre, at fællesskaber af advokater anses for at være en juridisk person efter reglerne i retsplejelovens første bog, syvende afsnit.

Forslaget indebærer bl.a., at fællesskaber af advokater (interessentskaber) vil være underlagt de samme forpligtelser, som advokatselskaberne, og at Advokatrådet vil kunne rette virksomhedstilsynet mod interessentskabet i stedet for mod advokaterne (interessenterne), når tilsynet fordrer det.

Forslaget vil endvidere indebære, at Advokatnævnet får kompetence til at træffe afgørelse over for interessentskaber, hvorfor nævnet vil have kompetence til at træffe afgørelse over for både et interessentskab og dets advokater (interessenter). Har Advokatnævnet truffet afgørelse i en sag, hvor interessentskabet er part, vil interessentskabet kunne indbringe sagen for domstolene.

For nærmere herom henvises til lovforslagets § 1, nr. 4, 8-10, 14, 20, 23 og 25-26, og bemærkningerne hertil.

2.2.3. Skærpet tilsyn for forhenværende advokater

2.2.3.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 127, at Advokatsamfundet udarbejder regler om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler, sikkerhed mod økonomisk ansvar, som kan pådrages under udøvelse af advokatvirksomhed, og meddelelse af alle fornødne regnskabsmæssige og økonomiske oplysninger til Advokatsamfundet samt regler om iværksættelse af de fornødne kontrolforanstaltninger. Reglerne skal godkendes af justitsministeren.

Justitsministeren har i medfør af § 127 godkendt Advokatsamfundets vedtægt om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler (klientkontovedtægt), jf. bilag 2 til bekendtgørelse nr. 2010 af 25. oktober 2021 om godkendelse af ændringer af vedtægt om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler.

Det fremgår af klientkontovedtægtens § 14, stk. 1, at alle advokater, der havde beskikkelse, og advokatselskaber, der eksisterede den 31. december det forløbne år, skal indsende en klientkontoerklæring pr. denne dato til Advokatrådet. Advokatrådet fastsætter med passende varsel en frist, inden for hvilken klientkontoerklæringen skal indsendes.

En klientkontoerklæring er en erklæring om størrelsen af advokatens eller advokatselskabets samlede klienttilsvar pr. 31. december, jf. klientkontovedtægten § 14, stk. 2.

Det fremgår af klientkontovedtægtens § 14, stk. 3, at klientkontoerklæringen skal afgives elektronisk.

Derudover fremgår det af klientkontovedtægtens § 14, stk. 4, at Advokatrådet udsteder en formular, betegnet Formular I, som anvendes af 1) advokater, der personligt og direkte er ejere af eller interessenter i en advokatvirksomhed, og som i det forløbne år har haft tilsvaret af betroede midler, og 2) advokatselskaber, der i det forløbne år har haft tilsvaret af betroede midler.

Af klientkontovedtægtens § 14, stk. 5, fremgår det, at klientkontoerklæringen skal underskrives af advokaten eller for advokatselskabet af de tegningsberettigede og være forsynet med oplysninger og attest fra en statsautoriseret eller registreret revisor. Advokaten eller advokatselskabet skal til brug for udarbejdelsen af erklæringen meddele sin revisor de fornødne oplysninger, jf. § 17, stk. 2.

Herudover fremgår det af klientkontovedtægtens § 14, stk. 6, at Advokatrådet udsteder en formular, betegnet Formular II, som anvendes af 1) advokater, der ikke personligt i det foregående år har haft tilsvaret af betroede midler, herunder ansatte advokater, uanset om de ejer selskabsandele, og 2) advokatselskaber, der ikke i det foregående år har haft tilsvaret af betroede midler.

Klientkontoerklæringen skal underskrives af advokaten eller for advokatselskabet af de tegningsberettigede, jf. klientkontovedtægtens § 14, stk. 7.

Advokatrådet kan meddele dispensation fra kravet om elektronisk indberetning i stk. 3, hvis særlige omstændigheder hos advokaten eller advokatselskabet gør, at elektronisk indberetning ikke er mulig, jf. klientkontovedtægtens § 14, stk. 8.

Det fremgår af klientkontovedtægtens § 15, stk. 1, at en advokat, som har mistet retten til at udøve advokatvirksomhed eller som har deponeret sin beskikkelse, ikke må have klienttilsvaret. Den i stk. 1 nævnte person skal inden en måned efter deponering eller bortfald af retten til at udøve advokatvirksomhed, afgive en klientkontoerklæring pr. ophørsdatoen (sluterkklæring). § 14, stk. 3-8, finder tilsvarende anvendelse ved afgivelse af sluterkklæring, jf. klientkontovedtægtens § 15, stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1-2 gælder tilsvarende, når et advokatselskab, der har til formål at drive advokatvirksomhed, opløses, omdannes eller ændrer formål, jf. klientkontovedtægtens § 15, stk. 3.

Det fremgår af retsplejelovens § 142, stk. 1, 1. pkt., at for personer, der er udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af §§ 137-139, gælder de regler, der er fastsat i medfør af § 127 om behandlingen af betroede midler, og Advokatrådet fører tilsyn med reglernes overholdelse. Dette omfatter eksempelvis den advokat, der under en straffesag er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed, jf. retsplejelovens § 138. Reglerne gælder, indtil Advokatrådet bestemmer, at de skal ophøre hermed, dog højst i 6 måneder fra udelukkelsen eller ophøret. Advokatrådet kan underrette den pågældendes klienter om udelukkelsen eller ophøret og om betydningen heraf, jf. § 142, stk. 1, 2. og 3. pkt. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at baggrunden for bestemmelsen var, at klientkontoreglerne og muligheden for at føre tilsyn med advokaternes overholdelse af disse, ophørte, når en advokat blev udelukket fra eller ophørte med at være berettiget til at udøve advokatvirksomhed, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 3795f.

Af retsplejelovens § 142, stk. 2, fremgår det, at overtrædelse af reglerne som nævnt i stk. 1 straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Af bemærkningerne til bestemmelsen følger, at da den pågældende (den forhenværende advokat) normalt ikke længere vil kunne disciplinærfølges, var det fundet nødvendigt at medtage en bestemmelse i stk. 2 om straf for overtrædelse af de regler, der er fastsat i medfør af § 127 om behandling af klientmidler og om tilsynet hermed, jf. Folketingstidende 1981-82 (2. samling), tillæg A, spalte 3796.

Det fremgår af retsplejelovens § 147 c, stk. 8, at har en advokat gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, kan Advokatnævnet frakende advokaten retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed. Frakendelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre. Bestemmelsen i § 142 gælder tilsvarende. Advokatrådets kontrol med klientmidlerne efter retsplejelovens § 142 gælder således tillige for personer, der har fået frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed efter § 147 c, stk. 8.

Efter gældende ret er en advokat, som har deponeret sin beskikkelse i Justitsministeriet, jf. § 141, som udgangspunkt ikke omfattet af retsplejelovens § 142. Når en advokat har deponeret sin beskikkelse, kan Advokatrådet således ikke føre tilsyn med klientmidlerne. Derudover er hverken advokatselskaber, jf.

§ 124, eller en advokat, som midlertidigt har fået frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed efter retsplejelovens § 147 c, stk. 5, omfattet af § 142.

Ved § 1, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 806 af 4. oktober 1993 om godkendelse af ændringer i vedtægt for Det danske Advokatsamfund blev vedtægterne for Advokatsamfundet ændret således, at et tidligere medlem af Advokatsamfundet fortsat er omfattet af retsplejelovens bestemmelser om salærklager og disciplinærsager med hensyn til klager, som angår den pågældendes virksomhed som advokat inden medlemsforholdets ophør, jf. vedtægtens § 3, stk. 3.

Det fremgår af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, at Advokatnævnet kan pålægge en advokat en bøde, hvis advokaten har tilsidesat pligter, der følger af retsplejeloven eller forskrifter fastsat i medfør af denne. Det fremgår ikke, om dette også gælder de pligter, der efter lovens § 142, stk. 1, også gælder forhenværende advokater. I praksis er der dog set eksempler på, at domstolene har fundet, at Advokatnævnet har kompetence til at træffe afgørelse i sager om overtrædelse af retsplejelovens § 142, stk. 1, og har pålagt en disciplinær sanktion for overtrædelse af reglerne om behandlingen af klientkontomidlerne, hvor de pågældende advokater havde deponeret deres beskikkelse i Justitsministeriet, jf. § 141, inden advokaterne var udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller havde mistet retten hertil i medfør af §§ 137-139, jf. § 142, stk. 1. Der kan således henvises til en utrykt dom fra Vestre Landsrets af 26. marts 2015 i sag nr. V. L. B-2035-14, der vedrørte en advokat, der havde deponeret sin beskikkelse i januar 2010. Sagen vedrørte i alt 3 forhold om tilsidesættelse af reglerne om klientmidler. I det første forhold var advokaten anklaget for at have været i besiddelse af betroede midler, efter at den pågældende havde deponeret sin bestalling. I det andet forhold var advokaten anklaget for ikke at have indgivet sluterklæring i forbindelse med sin deponering. I det tredje forhold var advokaten anklaget for ikke at have afgivet klientkontoerklæring for år 2009. Landsretten afgjorde med henvisning til byrettens præmisser, at Advokatnævnet havde kompetence til at behandle forholdene da forhold 1 og 2 knyttede sig til advokatens deponering af advokatbeskikkelsen, selv om forholdene vedrørte tiden efter deponeringen, og da forhold 3 vedrørte tiden forud for afbeskikkelsen. For så vidt angår forhold 1 og 2 henviste retten til en naturlig forståelse af ordlyden af Advokatsamfundets vedtægter § 3, stk. 3, sammenholdt med princippet i retsplejelovens § 142, stk. 1, jf. § 127. Advokaten havde erkendt forholdene, og sagen handlede om, hvorvidt der skulle ske frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed. Landsretten pålagde advokaten en bøde.

Der er ikke eksempler på retspraksis, hvor domstolene har taget stilling til, i hvilket omfang Advokatnævnets kompetence også gælder for personer, hvis ret til at udøve advokatvirksomhed er ophørt i medfør af retsplejelovens §§ 137-139, eller som er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed, jf. § 147 c. Det må formentlig antages, at Advokatnævnets kompetence gælder i samme omfang som for de advokater, der har deponeret deres beskikkelse.

2.2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Advokatsamfundet har over for Justitsministeriet peget på, at anvendelsesområdet for retsplejelovens § 142 er for snævert.

Justitsministeriet har på den baggrund været i dialog med Advokatsamfundet om, dels hvilken personkreds det er hensigtsmæssigt, at bestemmelsen omfatter, dels hvilket tidspunkt det er hensigtsmæssigt, at Advokatrådets tilsyn starter på samt varigheden heraf. Ministeriet har endvidere været i dialog med Advokatsamfundet om, hvem det er hensigtsmæssigt, at kompetencen til at behandle sager om overtrædelse af retsplejelovens § 142, stk. 1, ligger hos.

Advokatsamfundet har for så vidt angår personkredsen oplyst, at – foruden den allerede omfattede personkreds – vil det være hensigtsmæssigt, at personer, der har deponeret sin beskikkelse i medfør af

retsplejelovens § 141 tillige omfattes af bestemmelsen. Det skyldes bl.a., at en advokat, der deponerer sin beskikkelse, har en måned efter deponering til at indlevere en sluterklæring, hvilken kan vise, at ikke alle klientmidlerne er afregnet. Derudover er det ikke alle advokater, der indleverer sluterklæringen, ligesom en advokat under behandlingen af en disciplinærsag mod vedkommende som udgangspunkt kan undgå Advokatrådets tilsyn med klientmidlerne ved at deponere sin beskikkelse under sagens behandling for Advokatnævnet.

Det vil endvidere være hensigtsmæssigt, at Advokatrådet kan føre tilsyn med advokater, som midlertidigt har fået frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed i medfør af retsplejelovens § 147 c, stk. 5. Det skyldes, at det findes uhensigtsmæssigt, at Advokatrådets tilsyn efter retsplejelovens § 142 først kan iværksættes, hvis den pågældende advokat får frataget retten til at udøve advokatvirksomhed efter retsplejelovens § 147 c, stk. 8. Den pågældende advokat kan således allerede i tiden efter, at advokaten midlertidigt er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed, varetage klientkontomidlerne på en uhensigtsmæssig måde.

Det vil derudover være hensigtsmæssigt, at Advokatrådets tilsyn efter retsplejelovens § 142, stk. 1, udvides til tillige at omfatte advokatselskaber, jf. § 124, og fællesskaber af advokater, når advokatselskabet eller fællesskabet omdannes eller ændrer formål. Det skyldes, at advokatselskaber i de nævnte tilfælde skal indlevere en sluterklæring.

For så vidt angår begyndelsestidspunktet for og varighed af Advokatrådets tilsyn, har Advokatsamfundet oplyst, at det vil være hensigtsmæssigt, at varigheden hæves fra 6 måneder til 12 måneder, og at perioden først gælder fra tidspunktet, hvor Advokatrådet er blevet bekendt med det forhold, som begrunder tilsynet.

En tilsynsperiode på 12 måneder i stedet for 6 måneder vil medføre, at Advokatrådet reelt vil få mulighed for at nå at føre tilsyn med klientmidlerne. Det bemærkes i den forbindelse, at der for så vidt angår frakendelser af retten til at udøve advokatvirksomhed vil være en vis periode efter frakendelsen, hvor det afventes om kendelsen om frakendelse indbringes for domstolene, hvormed Advokatrådet reelt ikke kan føre tilsyn i denne periode.

Advokatsamfundet har for så vidt angår kompetencen til at træffe afgørelse i sager om overtrædelse af retsplejelovens § 142, stk. 1, oplyst, at det vil være hensigtsmæssigt, at det reguleres i retsplejeloven, at Advokatnævnet har kompetence til at træffe afgørelse i sådanne sager, idet domstolene i visse sager har fundet, at nævnet er kompetent til at behandle sager om forhold for perioden, efter den pågældende advokat har deponeret sin advokatbeskikkelse. Det skyldes, at Advokatnævnet besidder de nødvendige kompetencer til at bedømme eventuelle overtrædelser, idet nævnet efter gældende regler træffer afgørelse om sådanne sager for så vidt angår aktive advokater.

Med henblik på at styrke tilsynet med forhenværende advokaters og advokatselskabers klientmidler kan Justitsministeriet tilslutte sig, at retsplejelovens § 142 ændres i overensstemmelse med ovenstående. Ministeriet kan endvidere tilslutte sig, at reglerne tillige skal gælde for fællesskaber af advokater. Lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

Der er eksempler fra retspraksis, hvor domstolene har fundet, at Advokatnævnets kompetence også gælder forhenværende advokater, der har deponeret deres beskikkelse, jf. pkt. 2.2.3.1 ovenfor. Det foreslås udtrykkeligt at fastslå, at Advokatnævnet har kompetence til at påkende overtrædelser af reglerne vedrørende klientkontomidler, for så vidt angår forhenværende advokater, der har deponeret deres beskikkelse, herunder kompetence til at pålægge den forhenværende advokat en bøde.

Det foreslås endvidere, at Advokatnævnet skal have samme kompetence for så vidt angår andre forhen-

værende advokater, der er omfattet af retsplejelovens § 142, dvs. advokater hvis ret til at udøve advokatvirksomhed er ophørt i medfør af §§ 137-139, og advokater der er blevet frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed, samt advokater der midlertidigt er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed.

Advokatnævnets kompetence vil eksempelvis gælde for en advokat, der er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed, herunder midlertidigt, jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 5 eller 8, men som desuagtet har betroede klientmidler stående i strid med klientkontovedtægtens § 15, stk. 1.

Det foreslås på den baggrund ikke at videreføre straffebestemmelsen i retsplejelovens § 142, stk. 2. Dette ansvar var begrundet i, at det disciplinære ansvar ikke gjaldt for forhenværende advokater.

Der tilsigtes ikke en ændring af, at straffelovgivningens almindelige regler efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse på en forhenværende advokat, der måtte gøre sig skyldig i strafbare forhold med hensyn til betroede midler.

Der henvises i øvrigt til lovforslaget § 1, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

2.2.4. Periode for genoptagelse

2.2.4.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 146, stk. 2, at en salærklage skal indgives inden 1 år efter, at klageren er blevet bekendt med kravet om vederlag. Fristen regnes fra den endelige afregning af den pågældende sag. Advokatnævnet kan behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

Det følger af retsplejelovens § 147 b, stk. 2, at en adfærdsklage skal indgives inden 1 år efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Der er hverken for salær- eller adfærdsklager fastsat en tidsfrist for fremsættelse af en genoptagelsesansøgning.

Derudover følger det af § 31 i bekendtgørelse nr. 548 af 28. april 2020 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v., at Advokatnævnet af egen drift eller på begæring kan beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, der kan forventes at kunne føre til et andet resultat.

2.2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Advokatsamfundet har over for Justitsministeriet peget på, at det er u hensigtsmæssigt, at der i retsplejeloven ikke er fastsat en tidsfrist for en genoptagelsesansøgning af en salær- eller adfærdsklage. Det skyldes, at en part må kunne forlade sig på, at afgørelsen er endelig, når modparten ikke har søgt om genoptagelse inden for rimelig tid, og da en part, der ønsker genoptagelse, bør have et tidsmæssigt incitament til at få søgt herom. De samme forhold, som begrunder 1-årsfristen i retsplejelovens § 146, stk. 2 (salærklage), og § 147 b, stk. 2 (disciplinærklage), gør sig således tilsvarende gældende ved en ansøgning om genoptagelse i både salær- og disciplinærsager.

På den baggrund finder Advokatsamfundet det hensigtsmæssigt, at der for så vidt angår ansøgninger om genoptagelse for både salær- og adfærds-sagers fastsættes en frist på 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Justitsministeriet er enig med Advokatsamfundet heri.

Det foreslås på den baggrund, at der i retsplejelovens § 146 indsættes et nyt stk. 3, hvorefter Advokatnævnet af egen drift eller på begæring kan beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, som forventes at kunne føre til et andet resultat.

Bestemmelsen vil medføre, at bestemmelsen i § 31 i bekendtgørelse nr. 548 af 28. april 2020 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v. rykkes til retsplejeloven for så vidt angår salærklager.

Vurderingen af, om der er særlig grund til at genoptage en sag, herunder hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, som forventes at kunne føre til et andet resultat, vil svare til den gældende retstilstand. Der er således ikke tilsigtet indholdsmæssige ændringer af gældende ret i forhold til, hvornår Advokatnævnet kan genoptage en salærklage. Det vil således fortsat være en konkret vurdering, om betingelserne for genoptagelse er opfyldt. Hvis der f.eks. har verseret en sag ved domstolene om spørgsmålet, og Advokatnævnet således i første omgang har afvist at behandle sagen, vil nævnet kunne genoptage at behandle sagen, hvis domstolene hæver sagen og sender sagen til nævnet efter retsplejelovens § 361, stk. 5.

Det foreslås endvidere i retsplejelovens § 146 at indsætte et nyt stk. 4, hvorefter en begæring om genoptagelse af en klage skal indgives inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Nævnet kan behandle en begæring om genoptagelse, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

Bestemmelsen vil medføre, at en part som udgangspunkt skal indgive en begæring om en genoptagelse af en salærklage inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt Advokatnævnets afgørelse. Nævnet vil dog kunne behandle en begæring om genoptagelse i en salærsag, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

En fristoverskridelse vil eksempelvis være rimeligt begrundet, når parten først efter fristen er blevet bekendt med de oplysninger, der begrundet begæringen om genoptagelse.

Derudover foreslås det, at der i retsplejelovens § 147 b indsættes et nyt stk. 3, hvorefter Advokatnævnet af egen drift eller på begæring kan beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, som kan forventes at kunne føre til et andet resultat.

Bestemmelsen vil medføre, at bestemmelsen i § 31 i bekendtgørelse nr. 548 af 28. april 2020 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v. rykkes til retsplejeloven for så vidt angår adfærdsklager.

Det foreslås endvidere, at der i retsplejelovens § 147 b indsættes et nyt stk. 4, hvorefter begæring om genoptagelse af en klage skal indgives inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Nævnet kan behandle en begæring om genoptagelse, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

Bestemmelsen vil medføre, at en part som udgangspunkt skal indgive en begæring om genoptagelse af en adfærdsklage inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt Advokatnævnets afgørelse. Nævnet vil dog kunne behandle en begæring om genoptagelse i en adfærdssag, der er indgivet senere, når fristen er rimeligt begrundet.

En fristoverskridelse vil eksempelvis være rimeligt begrundet, når parten først efter fristen er blevet bekendt med de oplysninger, der begrundet genoptagelsesansøgningen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 21 og 22, og bemærkningerne hertil.

2.2.5. Omstrukturering af Advokatsamfundets organer

2.2.5.1. Nedlæggelse af kredsbestyrelserne

2.2.5.1.1. Gældende ret

Advokatsamfundet udgøres af alle danske advokater, jf. retsplejelovens § 143, stk. 1.

Det følger af retsplejelovens § 143, stk. 9, at Advokatsamfundet er opdelt i et antal advokatkrede, og at advokatkredsens bestyrelser bistår Advokatrådet. De såkaldte kredsbestyrelser er den lokale forankring af Advokatsamfundet. Advokatrådet, der er Advokatsamfundets bestyrelse, fører tilsyn med advokaterne og deres autoriserede fuldmægtige, jf. retsplejelovens § 143, stk. 2, 1. pkt.

En række bestemmelser i retsplejeloven omfatter kredsbestyrelserne.

Det fremgår af retsplejelovens § 143, stk. 8, at Advokatrådet kan træffe bestemmelse om, at en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, skal indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en anden kreds end den, hvor advokaten har sin virksomhed, hvis det må antages, at advokaten eller den ovennævnte person har tilsidesat de pligter, som stillingen medfører. Advokatrådet kan endvidere i sager, hvor en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, er under mistanke for at have begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed eller retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab, bestemme, at der skal iværksættes et kollegialt tilsyn med advokaten eller den ovennævnte person.

Derudover fremgår det af retsplejelovens § 143 b, stk. 1, at straffelovens §§ 152 og 152 c-152 f finder tilsvarende anvendelse for Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte og kredsbestyrelsernes medlemmer, for så vidt angår oplysninger, som de får kendskab til gennem tilsynsvirksomheden. Det samme gælder for personer, der udfører serviceopgaver for de organisationer, der er nævnt i 1. pkt.

Bl.a. kredsbestyrelsernes medlemmer er omfattet af retsplejelovens § 143 b, stk. 1, idet Advokatrådet udfører tilsynet, mens Advokatsamfundets ansatte og kredsbestyrelserne yder bistand til tilsynsvirksomheden, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 18 som fremsat, side 40.

Det følger af retsplejelovens § 143 b, stk. 2, at fortrolige oplysninger, som Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte eller kredsbestyrelsens medlemmer modtager i henhold til kapitel 15 (dvs. §§ 143-145 a), kun må anvendes i forbindelse med tilsynshvervet.

Endvidere fremgår det af retsplejelovens § 143 b, stk. 3, at Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte og kredsbestyrelsernes medlemmer udelukkende kan videregive oplysninger til Advokatnævnet til varetagelsen af dets opgaver efter denne lov og til relevante offentlige myndigheder, herunder anklagemyndigheden, politiet og justitsministeren, til varetagelse af deres opgaver efter deres lovgivning.

Advokatnævnet behandler sager om salærklager, jf. retsplejelovens kapitel 15 a, og sager om disciplinær-sager, jf. retsplejelovens § 15 b.

Det fremgår af retsplejelovens § 144, stk. 3, at Advokatnævnet ved sagernes forberedelse kan lade sig bistå af advokatkredsens bestyrelser.

Af retsplejelovens § 145, stk. 1, fremgår det, at ved behandlingen af sager, hvor kredsbestyrelserne skal bistå Advokatnævnet, tiltrædes bestyrelserne hver af et medlem, der ikke er advokat. Virker en kredsbestyrelse i flere afdelinger, tiltrædes kredsbestyrelsen dog af ét medlem for hver afdeling. Disse medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges af justitsministeren for 4 år ad gangen efter indstilling fra Kommunernes Landsforening (KL). Justitsministeren kan fastsætte regler om indstilling fra kommuner, der ikke er medlemmer af KL.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 145, stk. 2, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbestyrelsernes behandling af sager, hvor de skal bistå Advokatnævnet, samt kredsbestyrelsernes afholdelse af de samtaler, som er nævnt i § 143, stk. 8.

2.2.5.1.2. Strukturudvalgets overvejelser

Efter Advokatrådets strukturudvalgs opfattelse har kredsbestyrelserne ikke den samme betydning som tidligere. Dette synes at skyldes, at en øget specialisering inden for advokatbranchen har betydet, at advokater i højere grad har fællesskaber inden for deres specialer end i lokalområdet. Derudover fungerer kredsbestyrelserne ikke i den nuværende form, fordi der ikke er nok opgaver til kredsbestyrelserne.

Strukturudvalget finder dog, at visse opgaver fortsat bør forankres lokalt i advokatkredsen. Strukturudvalget anbefaler i den forbindelse, at retsplejelovens § 143, stk. 9, 2. pkt., ændres således, at advokatkredsenes bestyrelser nedlægges, og at Advokatrådet i stedet udpeger et antal kontaktpersoner, som bistår Advokatrådet. Ændringen vil medføre, at det fremover vil være Advokatrådets kontaktpersoner, der vil varetage Advokatsamfundets opgaver, som kræver lokal forankring.

Som følge af ovenstående anbefaler strukturudvalget endvidere, at retsplejelovens § 143 b, stk. 1-3, ændres således, at Advokatrådets kontaktpersoner i stedet for kredsbestyrelsernes medlemmer vil være omfattet af tavshedspligtbestemmelserne.

Strukturudvalget anbefaler desuden, at to af Advokatrådets kontaktpersoner skal forestå kollegiale samtaler. Strukturudvalget anbefaler på den baggrund, at retsplejelovens § 143, stk. 8, ændres i overensstemmelse hermed, således at det fremover vil være to af Advokatrådets kontaktpersoner fra en anden kreds end den, den pågældende advokat tilhører, som vil forestå kollegiale samtaler. Strukturudvalget anbefaler endvidere, at bestemmelsen ændres således, at justitsministeren vil kunne fastsætte nærmere regler om afholdelse af kollegiale samtaler.

Desuden finder strukturudvalget det problematisk og utidssvarende, at kredsbestyrelserne yder bistand til både Advokatrådet, som fører tilsyn med advokaterne, og Advokatnævnet, som behandler salær- og disciplinærklager over advokaterne. Samtidig bistand til Advokatrådet og Advokatnævnet bør derfor ikke varetages af samme organ. Herudover bistår kredsbestyrelserne udelukkende i begrænset omfang Advokatnævnet ved klage- og salærsager, og efter strukturudvalgets opfattelse varetages bistanden bedst af nævnets sekretariat. Dette gør sig tillige gældende for mægling/mediation.

På den baggrund anbefaler strukturudvalget, at retsplejelovens § 144, stk. 3, ophæves, således at Advokatnævnet ved sagernes forberedelse ikke fremover vil kunne lade sig bistå af advokatkredsenes bestyrelser.

Som følge af den foreslåede ophævelse af § 144, stk. 3, foreslår strukturudvalget tillige, at retsplejelovens § 145, som fastsætter regler om kredsbestyrelsernes bistand til Advokatnævnet, ophæves.

Udover det, der er anført ovenfor, anbefaler Advokatsamfundet, at opgaverne for Advokatrådets kontaktpersoner fastlægges i Advokatsamfundets vedtægter.

2.2.5.1.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet er enig i overvejelserne fra Advokatrådets strukturudvalg, og lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

For nærmere herom henvises til lovforslagets § 1, nr. 11-13 og 17-18, og bemærkningerne hertil.

2.2.5.2. Valgbarhedsperiode

2.2.5.2.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 144, stk. 1, at Advokatsamfundet opretter et Advokatnævn. Advokatnævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 18 andre medlemmer. Formanden og næstformændene udpeges af Højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer vælges 9 af Advokatsamfundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af Advokatrådet, og 9, der ikke må være advokater, udpeges af justitsministeren. Justitsministerens udpegning af medlemmer og stedfortrædere herfor sker efter indstilling fra sådanne myndigheder, organisationer og lign., således at det sikres, at der til nævnet udpeges medlemmer og stedfortrædere herfor, der har kendskab til både private klienters, erhvervsklienters og offentlige klienters interesser. Medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges for en periode af 6 år. Der er ikke mulighed for genudpegning.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at beskikkelsesperioden for medlemmerne og stedfortræderne blev forlænget fra de dagældende 4 år til 6 år for at sikre, at medlemmerne når at opbygge en solid erfaring med behandlingen af sagerne. Til gengæld er der ikke mulighed for genudpegning. Bestemmelsen er begrundet i, at selv om det er ønskeligt at have erfarne nævnsmedlemmer, er der også en fordel i, at medlemmerne efter en periode skiftes ud, således at der tilføres nævnet en vis form for fornyelse, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 5469 f.

2.2.5.2.2. Strukturudvalgets overvejelser

Efter Advokatrådets strukturudvalgs opfattelse kan bl.a. valgperiodens længde på 6 år og det relativt store omfang af arbejdet i Advokatnævnet virke afskrækkende for potentielle nye medlemmer af Advokatnævnet.

Strukturudvalget anbefaler på den baggrund, at retsplejelovens § 144, stk. 1, ændres således, at valgperioden i Advokatnævnet nedsættes fra 6 år til 4 år. Efter udløbet af det 4. år skal det være muligt for nævnsmedlemmet efter eget ønske at forsætte som medlem i yderligere to år. Herefter skal genvalg ikke være muligt.

Efter strukturudvalgets opfattelse medfører en ordning med fri mulighed for at forsætte i to yderligere år, at der ikke opstår problemer med medlemmers uafhængighed.

2.2.5.2.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet er enig i Advokatrådets strukturudvalgs overvejelser, og lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

For nærmere herom henvises til lovforslagets § 1, nr. 16, og bemærkningerne hertil.

2.2.5.3. Dekorumskrav for medlemmer af Advokatrådet og Advokatnævnet

2.2.5.3.1. Gældende ret

Der er hverken i retsplejeloven eller i Advokatsamfundets gældende vedtægter fastsat et dekorumskrav for medlemmer af henholdsvis Advokatnævnet og Advokatrådet eller for stedfortrædere til medlemmerne

af de nævnte organer. Advokatnævnet har på den baggrund efter gældende ret ikke kompetence til at behandle sager om valgbarhed til Advokatsamfundets organer (Advokatrådet og Advokatnævnet).

2.2.5.3.2. Strukturudvalgets overvejelser

Efter Advokatrådets strukturudvalgs opfattelse er det problematisk, at der efter gældende ret ikke er mulighed for, at en advokat mister sin valgbarhed til at være medlem eller stedfortræder i et af Advokatsamfundets organer, selv om den pågældende åbenbart er uværdig til at være medlem eller stedfortræder for et medlem. En manglende mulighed for at kunne skride ind over for en advokats valgbarhed, kan skade legitimiteten for det arbejde, som udføres i Advokatsamfundets organer. Derudover kan det skade advokaters omdømme både indadtil i advokatstanden og over for omverdenen.

Strukturudvalget finder, at et deorumkrav for Advokatsamfundets medlemmer og stedfortrædere for medlemmerne også vil beskytte den enkelte advokat, som på trods af sanktioner fra Advokatnævnet fortsat vil være værdig til at udføre kollegialt arbejde.

På den baggrund anbefaler strukturudvalget, at der indføres et deorumkrav som betingelse for advokaters valgbarhed til Advokatsamfundets organer. En advokat skal være valgbar fra tidspunktet, hvor valget får virkning fra, hvilket vil sige tidspunktet på det næstkommende ordinære advokatmøde.

Dekorumkravet skal indeholde både objektive elementer, dvs. forhold som altid vil medføre, at den pågældende advokat ikke er valgbar til Advokatsamfundets organer, og et subjektivt element, hvorefter det vil afhænge af en konkret vurdering, om den pågældende advokat er valgbar til organerne.

Strukturudvalget foreslår, at de objektive og det subjektive element fastsættes i Advokatsamfundets vedtægter. Det anbefales, at visse bøder skal indgå som et objektive element. Således anbefales det, at en advokat, der ved en kendelse inden for de seneste 5 år er pålagt en bøde på mindst 60.000 kr., jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1, ikke er valgbar til Advokatrådet og Advokatnævnet.

Strukturudvalget anbefaler dog, at der skal foretages en subjektiv vurdering af den pågældende advokats valgbarhed, når vedkommende ved kendelse inden for de seneste 5 år er pålagt en bøde på over 20.000 kr., men under 60.000, jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1, hvis de udviste forhold i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af Advokatsamfundets organer.

Det anbefales, at Advokatnævnet, som nyder stor tillid og respekt, skal træffe afgørelse i sager om valgbarhed til Advokatrådet og Advokatnævnet. Dette skyldes, at sagerne om valgbarhed skal behandles med de fornødne retssikkerhedsmæssige garantier, herunder overholdelse af grundlæggende forvaltningsretlige principper, og at de sager, som Advokatnævnet efter gældende ret har kompetence til at træffe afgørelse i, behandles efter en proces, som opfylder kravene til forvaltningsretlige afgørelser, herunder partshøring. Denne proces kan med de nødvendige tilpasninger anvendes på afgørelser om valgbarhed.

Strukturudvalget bemærker, at Advokatnævnet allerede træffer afgørelser i disciplinærsager mod advokater, som er medlemmer af Advokatnævnet eller stedfortræder for et medlem i Advokatnævnet. Sådanne afgørelser træffes som udgangspunkt af en anden afdeling end den, som den indklagede advokat tilhører.

Strukturudvalget anbefaler på baggrund af ovenstående, at retsplejeloven ændres således, at Advokatrådet kan indbringe en sag om en advokats valgbarhed for Advokatnævnet, hvis Advokatrådet har retlig interesse. Den foreslåede ændring vil medføre, at der i retsplejeloven fastsættes hjemmel til, at Advokatnævnet har kompetence til at behandle sager om en advokats valgbarhed. Kompetencen vil omfatte både medlemmer og stedfortrædere for medlemmer af organerne.

Advokatrådet vil skulle indbringe en sag for Advokatnævnet, når 1) der er gennemført et valg til et af

Advokatsamfundets organer, og den valgte kandidat har en sanktion, som på tidspunktet for afholdelsen af det ordinære advokatmøde danner grundlag for en subjektiv vurdering af den pågældende advokats valgbarhed, og 2) når et medlem af Advokatsamfundets organer under sin valgperiode får en sanktion, der forudsætter en subjektiv vurdering af den pågældende advokats valgbarhed. Det samme gælder for stedfortrædere.

Advokatrådet vil ikke have retlig interesse i en sag, hvis den pågældende advokat har nedlagt sit mandat. Det vil gælde for både en advokat, som netop er blevet udpeget som medlem eller som stedfortræder til et medlem af enten Advokatrådet eller Advokatnævnet, og for en advokat som var medlem eller stedfortræder for et medlem af enten Advokatrådet eller Advokatnævnet på tidspunktet, hvor den pågældende advokat nedlægger sit mandat. Hvis Advokatrådet alligevel indbringer en sådan sag for Advokatnævnet, vil nævnet skulle afvise behandlingen af sagen.

Strukturudvalget anbefaler, at Advokatrådet ikke skal være part i sagen. Det vil indebære, at den advokat, hvis valgbarhed Advokatnævnet skal tage stilling til, vil være den eneste part i sagen.

Som anført ovenfor forslås det, at Advokatnævnet vil kunne fratage en advokat, som ved kendelse inden for de seneste 5 år er blevet pålagt en bøde på over 20.000 kr., men under 60.000 kr., jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1, valgbarheden, hvis de udviste forhold i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet.

Det vil således ikke være tilstrækkeligt, at den pågældende advokat blandt advokatstanden anses for at være uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet eller stedfortræder for et medlem af organerne.

Det vil udelukkende være bøder, der er meddelt efter retsplejelovens § 147 c, der kan medføre, at Advokatnævnet fratager en advokat valgbarheden.

Strukturudvalget anbefaler, at frakendelse af valgbarheden skal gælde for den aktuelle valgperiode for henholdsvis Advokatrådet og Advokatnævnet. For en advokat, som er blevet valgt til enten Advokatrådet eller Advokatnævnet vil det betyde, at den pågældende advokat ikke vil kunne påbegynde sit medlemskab i organerne, hvis den pågældende advokat har fået frataget sin valgbarhed. For en advokat, der enten er medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet på tidspunktet, hvor advokaten får frataget sin valgbarhed, vil det betyde, at den pågældende advokat ikke vil kunne fortsætte som medlem i det pågældende organ. Det samme vil gælde for stedfortrædere.

Strukturudvalget anbefaler, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om Advokatnævnets behandling af sager om valgbarhed. Det anbefales, at det vil være Advokatnævnets sekretariat, der vil forberede sagen efter regler, som er sammenlignelige med dem, der gælder for disciplinærsager for nævnet. Der vil således bl.a. skulle foretages en høring af advokaten, ligesom den pågældende advokat vil have ret til personligt fremmøde i nævnet i forbindelse med sagens behandling.

Strukturudvalget anbefaler endvidere, at retsplejeloven ændres således, at Advokatnævnets afgørelse vil kunne indbringes for domstolene inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, når vedkommende ved afgørelsen har fået frataget sin valgbarhed.

Strukturudvalget anbefaler i den forbindelse, at det fastsættes i retsplejeloven, at afgørelsen indbringes ved, at advokaten anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten har kontor.

Det anbefales endvidere, at retsplejeloven ændres således, at sagen for domstolene ikke har opsættende

virkning. Dette svarer til processen i forbindelse med sager om midlertidig frakendelse, jf. retsplejelovens § 147 g, stk. 3.

Det anbefales, at en kendelse om fratagelse af valgbarhed ikke offentliggøres af Advokatnævnet eller Advokatrådet, idet offentliggørelse af kendelser om disciplinære sanktioner er båret af hensyn til forbrugerne. Dette hensyn vurderes ikke at være til stede på samme måde for kendelser om fratagelse af valgbarhed.

2.2.5.3.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet er enig i Advokatrådets strukturudvalgs overvejelser, og lovforslaget er i hovedtræk udarbejdet i overensstemmelse hermed. Strukturudvalgets overvejelser om Advokatrådets retlige interesse i sager om valgbarhed er dog ikke medtaget, idet Justitsministeriet ikke har anset det for nødvendigt at regulere Advokatrådets retlige interesse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 27, og bemærkningerne hertil.

2.3. *Værgers betaling af sagsomkostninger for en mindreårig part*

2.3.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 257, stk. 1, at en umyndig ikke kan optræde på egen hånd i retssager. Det er værgeren, der optræder på den umyndiges vegne.

Det fremgår af værgemålslovens § 24, at værgeren inden for hvervets omfang skal varetage interesserne for den, der er under værgemål. Værgeren kan som udgangspunkt anlægge retssag og træffe beslutninger under sagen uden at indhente samtykke til sagsanlægget eller beslutningen hos den umyndige eller offentlige myndigheder.

Visse typer af sager kan efter retsplejelovens § 257, stk. 2, ikke anlægges uden samtykke fra den, der er umyndig. Værgeren kan således ikke uden samtykke fra den umyndige anlægge retssag, der angår formuerettigheder, hvorover den pågældende har rådigheden, eller som vedrører en aftale, som den pågældende gyldigt har indgået på egen hånd. Værgeren kan heller ikke uden samtykke fra den, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, anlægge retssag, som vedrører en legemskrænkelser eller en freds- og æreskrænkelser, der er tilføjet den pågældende, medmindre den, der er under værgemål, som følge af manglende forståelse for sagens betydning ikke kan tage stilling hertil.

Anlægger værgeren en retssag på den umyndiges vegne, er det den umyndige selv, der er part i sagen. Under sagen udøver værgeren på egen hånd partsbeføjelserne, mens proceshandlingerne, der måtte blive foretaget af den umyndige selv, er uden betydning. Det er f.eks. værgeren, der træffer beslutning om, hvilken påstand der skal nedlægges i sagen, hvilken bevisførelse der skal begæres ført, og om sagen eller spørgsmål i sagen skal ankes eller kæres.

De fleste sager om værgemål behandles i Familieretshuset. Det drejer sig bl.a. om de fleste sager om iværksættelse af værgemål for voksne samt godkendelse af og tilsyn med værgernes dispositioner. Værgens anlæg af retssag på vegne af en umyndig kræver ikke i sig selv Familieretshusets godkendelse. Visse af de dispositioner, der kan være knyttet til et sagsanlæg, kan dog forudsætte Familieretshusets godkendelse. Hvis anlæg af retssag nødvendiggør forbrug af formue tilhørende personen under værgemål, eksempelvis til dækning af advokatudgifter m.v., vil dette skulle godkendes af Familieretshuset, jf. værgemålslovens § 39. Medfører sagsanlægget gældsstiftelse eller en usædvanlig økonomisk disposition,

herunder usædvanligt indtægtsforbrug, vil også dette skulle godkendes af Familieretshuset, jf. værgemålsbekendtgørelsen § 7 og § 10, stk. 1.

Reglerne om fordeling og betaling af sagsomkostninger er fastsat i retsplejelovens kapitel 30. Det følger heraf bl.a., at den tabende part skal erstatte modparten de udgifter, retssagen har påført modparten, medmindre parterne har aftalt andet, jf. retsplejelovens § 312, stk. 1. Hvis en sag afvises, betragtes den som tabt af sagsøgeren, jf. § 312, stk. 5. Hvis en sag hæves af en af parterne, kan retten pålægge en af parterne at betale fulde eller delvise sagsomkostninger til modparten eller bestemme, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til modparten, jf. § 314. Det følger af forarbejderne til bestemmelsen, at bestemmelsen skal forstås på den måde, at rettens valg mellem disse muligheder skal ske efter principperne for fordeling af sagsomkostninger, herunder hovedreglen om, at den tabende part skal erstatte modpartens udgifter, jf. Folketingstidende 2004-2005 (2. samling), tillæg A, side 5553.

Med hensyn til opgørelsen af sagsomkostningerne erstattes udgifter til advokatbistand m.v. med et passende beløb, og øvrige udgifter erstattes fuldt ud, jf. retsplejelovens § 316. Det beløb, der tilkendes som erstatning for udgifter til advokatbistand, fastsættes som udgangspunkt ud fra landsretternes vejledende takster herom, hvilket ikke nødvendigvis svarer til det salær, parten har aftalt med sin advokat.

Hensynet bag reglerne om sagsomkostninger er bl.a. at sikre, at borgere og virksomheder har adgang til domstolene. Den vindende part, der med rette har anlagt en sag, kan således få sagsomkostningerne dækket af modparten. Samtidig medvirker risikoen for at skulle betale sagens omkostninger til, at der ikke indbringes uberettigede sager for domstolene. Retsplejelovens regler om sagsomkostninger har med andre ord til formål at sikre en rimelig fordeling af de omkostninger, der i alle tilfælde er forbundet med civile retssager.

Retsplejelovens kapitel 30 indeholder også en række regler, der modificerer udgangspunktet om, at den tabende part skal betale sagens omkostninger.

Det fremgår således f.eks. af retsplejelovens § 312, stk. 5, at retten kan bestemme, at den tabende part ikke eller kun delvis skal erstatte modparten de påførte udgifter, hvis særlige grunde taler for det. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår, at relevante faktorer, som kan indgå i en samlet vurdering af, om den tabende part helt eller delvis bør fritages for at betale sagsomkostninger til den vindende part, kan være, om sagen har principiel karakter eller videregående betydning. Videre fremgår det, at navnlig hvor dette er tilfældet, kan der også tages hensyn til, om en af parterne er en offentlig myndighed, en stor erhvervsvirksomhed eller (repræsenteret af) en interesseorganisation eller lignende. Der henvises til Folketingstidende 2004-2005 (2. samling), tillæg A, side 5552.

Det fremgår af retsplejelovens § 319, at advokater og andre rettergangsfuldmægtige ifølge modpartens påstand under sagen kan pålægges at bære de omkostninger, som de ved pligtstridig opførsel har forårsaget. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at advokater og andre rettergangsfuldmægtige kan pålægges at betale sagsomkostninger til modparten efter denne regel, uanset om den part, de repræsenterer, også pålægges at betale sagsomkostninger. Det fremgår videre, at i givet fald hæfter de pågældende solidarisk, og der kan i afgørelsen tages stilling til den indbyrdes hæftelse (regres). Der henvises til Folketingstidende 2004-2005 (2. samling), tillæg A, side 5555.

Det er antaget i den juridiske litteratur, at værgen formentlig efter en analogi af retsplejelovens § 319 kan dømmes til at erstatte de særlige omkostninger, som vedkommende ved pligtstridig opførsel måtte have forårsaget. Det vil sige, at retten efter påstand herom fra modparten formentlig kan pålægge en værge at betale omkostninger, der er forårsaget af pligtstridig opførsel fra værgens side.

Der gælder herudover ikke særlige regler om sagsomkostninger i forhold til umyndige parter. Retten vil

således træffe beslutning om sagsomkostninger ud fra de ovenfor beskrevne regler, uanset om en eller flere parter i sagen er umyndige.

Dømmes en umyndig til at betale sagsomkostninger i en sag, som er anlagt af værgeren på den umyndiges vegne, og hvor værgeren f.eks. allerede fra sagsanlægget har været bekendt med, at sagen er udsigtsløs, vil den umyndige efter omstændighederne kunne rette et erstatningskrav mod værgeren, jf. værgemålslovens § 31. Det fremgår således af denne bestemmelse, at hvis værgeren tilsidesætter sine forpligtelser, er værgeren erstatningsansvarlig over for den, der er under værgemål, for skade, der forvoldes ved forsætligt eller uagtsomt forhold.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Umyndige kan som nævnt ikke optræde på egen hånd i retssager. For at en umyndig kan føre en retssag, må sagen således nødvendigvis anlægges af værgeren på den umyndiges vegne. Det er som udgangspunkt også værgeren, som – ud fra reglen om at værgeren skal varetage interesserne for den, der er under værgemål – træffer beslutning om bl.a., hvilke påstande der skal nedlægges i sagen, og hvordan sagen i øvrigt skal føres.

Når værgeren har anlagt sag på vegne af en umyndig, er det den umyndige – ikke værgeren – der er part i sagen. Hvis den umyndige får medhold i sagen, vil det være den umyndige, der f.eks. får tilkendt et beløb hos modparten eller anerkendt en bestemt ret. Hvis den umyndige får medhold, vil det ligeledes være den umyndige, der får tilkendt erstatning for de omkostninger, der har været forbundet med at føre sagen. Omvendt vil det af samme grund være den umyndige, der dømmes til at betale eventuelle sagsomkostninger til modparten, hvis sagen tabes, afvises eller hæves i forbindelse med en opgivelse af kravet.

Retsplejelovens regler om sagsomkostninger varetager bl.a. et tungtvejende hensyn til, at der ikke føres sager uden rimelig grund. Reglerne indeholder forskellige undtagelser og modifikationer, som er med til at sikre, at sagsomkostningerne fordeles rimeligt i forhold til sagens udfald og omstændighederne i øvrigt.

Umyndige kan bevilges fri proces efter samme betingelser som myndige. Fri proces medfører, at staten betaler sagens omkostninger. Reglerne om fri proces har til formål at sikre bl.a., at ansøgere har mulighed for at føre sager ved domstolene, selv om ansøgeren har lav eller slet ingen indkomst, hvis der er rimelig grund til at føre sagen.

Justitsministeriet finder, at de gældende regler i almindelighed tager tilstrækkeligt hensyn til umyndiges tarv, bl.a. ved at værgeren optræder på den umyndiges vegne i retssager, at visse af værgens dispositioner forudsætter Familieretshusets godkendelse, samt at umyndige kan bevilges fri proces.

Det vil med de eksisterende regler kunne forekomme, at en umyndig skal betale sagsomkostninger i en sag, som er anlagt af en værger på den umyndiges vegne, og som tabes eller hæves i forbindelse med en opgivelse af kravet, hvis værgeren ikke evner eller ønsker at afholde udgiften for den umyndige.

Der kan f.eks. være tilfældet, hvis der er tale om en mindreårig over 15 år, der har fået værgens og Familieretshusets tilladelse til at drive erhvervsmæssig virksomhed efter værgemålslovens § 43, og ønsker at anlægge og føre en retssag, der vedrører virksomhedens forhold. I denne situation er det efter Justitsministeriets opfattelse rimeligt, at sagsomkostningerne fordeles efter de almindelige regler, sådan at den mindreårige erhvervsdrivende skal betale, hvis sagen tabes.

I andre tilfælde vil det forhold, at den umyndige pålægges at betale sagsomkostninger, imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse kunne anses som mindre rimeligt. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en

mindreårig ikke har haft indflydelse på sagsanlægget eller de beslutninger, der er truffet om sagens førelse, eller hvor der er tale om børn under 15 år.

Justitsministeriet har derfor overvejet, hvordan reglerne kan ændres for at undgå sådanne situationer.

Det må antages, at det i praksis kun ganske sjældent forekommer, at en umyndig ender med at betale sagsomkostninger i en sag, som er anlagt af værger på den umyndiges vegne.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at retsplejelovens regler om sagsomkostninger bør ændres, sådan at retten i forbindelse med afgørelsen om sagsomkostninger kan tage højde for situationer, hvor en mindreårig har haft ringe eller ingen indflydelse på sagsanlægget og sagens førelse, eller hvor barnets eller den unges alder taler imod, at vedkommende skal betale sagsomkostninger i en sag, som er anlagt af værger på den mindreåriges vegne. Det bør således efter ministeriets opfattelse være muligt for retten at bestemme, at værger – og ikke den mindreårige part – skal betale sagens omkostninger.

For så vidt angår voksne umyndige vil en regel om, at sagens omkostninger kan kræves betalt af værger, efter Justitsministeriets opfattelse risikere at medføre, at værger på grund af en øget procesrisiko undlader at føre sager på vegne af umyndige, som burde have været ført. Hertil kommer, at voksne umyndige generelt må antages at have bedre økonomiske forhold end mindreårige. Endvidere er værger for en mindreårig i langt de fleste tilfælde samtidig den mindreåriges forælder og har i kraft heraf forsørgelsespligt over for den mindreårige. Noget tilsvarende forekommer ikke med hensyn til voksne umyndige. Der bør på den baggrund efter Justitsministeriets opfattelse ikke ændres i retstilstanden for så vidt angår voksne umyndige.

Sammenfattende finder Justitsministeriet, at retsplejelovens regler i sjældne tilfælde kan føre til mindre rimelige resultater, hvor en mindreårig pålægges at betale sagsomkostningerne i en sag, som er anlagt af en værger på den mindreåriges vegne, hvor værger ikke evner eller ønsker at betale sagsomkostningerne for den mindreårige.

Det foreslås på denne baggrund at indføre en ny regel i retsplejeloven, hvorefter retten kan beslutte, at den, der som værger for en mindreårig part har anlagt eller appelleret en sag, helt eller delvis skal betale de sagsomkostninger, som det ellers ville påhvile den mindreårige part at betale.

Den foreslåede regel vil give retten mulighed for af egen drift at pålægge værger for en mindreårig at betale sagsomkostninger til modparten i stedet for, at den mindreårige, skal betale dem.

Den foreslåede regel vil kun være relevant, i det omfang den mindreårige parts betaling af sagsomkostninger til modparten ikke er dækket af fri proces eller retshjælpsforsikring. Der vil endvidere alene kunne træffes bestemmelse efter den foreslåede regel, hvis en mindreårig part ellers helt eller delvist ville skulle betale sagsomkostninger til modparten eller statskassen. Det vil i praksis typisk være, når den mindreårige helt eller delvis taber sagen, eller sagens udfald må anses ligestillet hermed, f.eks. hvis sagen hæves af en mindreårig sagsøger i forbindelse med opgivelsen af det pågældende krav.

Reglen vil alene gælde i sager, der anlægges eller appelleres af værger på den mindreåriges vegne. Sidestillet hermed vil være tilfælde, hvor sagen er anlagt mod den mindreårige, men hvor værger på den mindreåriges vegne fremsætter et modkrav til selvstændig dom.

Retten vil ved afgørelsen af, hvorvidt sagsomkostningerne bør betales af værger, skulle lægge vægt på sagens karakter og den mindreåriges og værgens økonomiske forhold. Det vil efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt skulle tale imod at pålægge værger at betale sagens omkostninger, hvis en sag angår den mindreåriges selvstændige virksomhed, eller hvis den mindreårige efter sine økonomiske forhold uden at lide afsavn vil kunne betale sagsomkostningerne. Retten vil derudover kunne lægge

vægt på den mindreåriges alder. Det vil tale for at pålægge værgeren at betale sagsomkostningerne, at den mindreårige er under 15 år.

Det bemærkes, at reglen alene vil gælde i helt særlige tilfælde, hvor retten på baggrund af sagens oplysninger og sagens karakter vurderer, at det er åbenbart urimeligt at lade den mindreårige betale sagens omkostninger.

Retten vil af egen drift eller efter opfordring fra en part skulle tage stilling til, om sagsomkostningerne skal bæres af den mindreårige selv eller af dennes værge eller værger. Rettens bestemmelse vil skulle træffes ud fra de oplysninger om sagen og den mindreårige part, der fremgår af sagens dokumenter, eller som i øvrigt er kommet frem for retten. Bliver den mindreårige myndig, mens retssagen verserer, vil den tidligere værge, som har anlagt sagen på vegne af den mindreårige, i givet fald efter rettens skøn kunne pålægges at betale den del af sagsomkostningerne, som vedrører tiden, før den mindreårige blev myndig.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 28, og bemærkningerne hertil.

2.4. Forenklinger af den civile retspleje

2.4.1. Hovedforhandling i tilknytning til et forberedende møde

2.4.1.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 353 a, at retten kan bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, hvis parterne samtykker heri, sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt er egnet til straks at hovedforhandles, herunder at begge parter af retten skønnes at have tilstrækkelig mulighed for at varetage deres interesser. Bestemmelsen gælder i sager i 1. instans.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at en adgang for retten til at bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, kan have en berettigelse ved mindre, ukomplicerede sager uden vidneførsel. Hvis parterne skal afgive forklaring, forudsætter det dog, at parterne er til stede eller hurtigt kan møde op. Da mange forberedende møder afholdes som telefonmøder, forudsætter fremrykkelse af hovedforhandlingen endvidere, at retten tillader deltagelse i hovedforhandlingen ved anvendelse af telekommunikation efter retsplejelovens § 365, stk. 4 og 5.

Der henvises til Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 178 som fremsat, side 23.

Retsplejelovens § 378, stk. 4, bestemmer, at hvis der afholdes et forberedende møde, kan retten bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til dette, såfremt parterne er enige herom, eller sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt egnet til straks at hovedforhandles. Bestemmelsen gælder i ankesager.

I forarbejderne til bestemmelsen henvises til, at den svarer til en dengang foreslået tilsvarende bestemmelse om sagsbehandlingen i 1. instans. I bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse om sagsbehandlingen i 1. instans anføres, at da det kan være praktisk at afholde hovedforhandlingen i fortsættelse af det forberedende møde, foreslås det, at retten under nærmere angivne betingelser skal kunne bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde. Det anføres i den forbindelse, at der kan være et misforhold mellem de fordele, der i skriftligt forberedte sager kan forventes opnået gennem et særligt forberedende møde, og ulempen for parterne og deres advokater, hvilket navnlig vil være tilfældet i sager af mere enkel beskaffenhed. I sådanne tilfælde kunne retten efter omstændighederne afholde det forberedende møde og hovedforhandlingen i umiddelbar fortsættelse af hinanden. Det anføres endvidere, at det i mundtligt forberedte sager ofte vil være hensigtsmæssigt at afholde hovedforhandlingen i tilslutning til det forberedende møde, hvis de beviser, der skal føres, er til stede.

Der henvises til Retsplejerådets betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager side 150-152 og 171.

2.4.1.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

I forbindelse med forberedelsen af forhandlingerne om en flerårsaftale om domstolenes økonomi 2024-2027 modtog Justitsministeriet et forslag fra en byret om, at det bør overvejes at ændre bestemmelsen i retsplejelovens § 353 a, sådan at bestemmelsen om, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, ikke kræver samtykke, men alene at parterne har haft lejlighed til at udtale sig. Ifølge forslaget skulle bestemmelsen navnlig anvendes i situationer, hvor en sag vurderes fuldt oplyst, f.eks. når en sagsøgt vægrer sig mod at betale, og hvor det allerede på dette tidspunkt synes klart, at vægringen savner juridisk støtte. Særligt i tilfælde, hvor forberedende møder i højere grad afholdes via telekommunikation med billede, kunne det være relevant at afgøre sagen direkte i forbindelse med et forberedende møde.

Justitsministeriet har på den baggrund overvejet, om de gældende regler om afholdelse af hovedforhandling i tilknytning til et forberedende møde bør ændres.

Den tidligere gældende bestemmelse om sagsbehandlingen i 1. instans og den gældende bestemmelse om sagsbehandlingen i ankesager blev indført ved en lovændring i 1979, hvor et forberedende møde foregik ved parternes eller deres advokaters fysiske fremmøde i retten.

Den gældende bestemmelse om sagsbehandlingen i 1. instans blev indført i 2014 og bygger på den nuværende praksis, hvor forberedende møder i civile retssager som udgangspunkt gennemføres som telefonmøder. Bestemmelsen tager navnlig sigte på mindre, ukomplicerede sager uden vidneførelse.

Det nævnes i forarbejderne, at hvis parterne skal afgive forklaring, kan bestemmelsen kun anvendes, hvis parterne er til stede eller hurtigt kan møde op, og at det ved telefoniske forberedende retsmøder endvidere er en forudsætning, at retten tillader deltagelse i hovedforhandlingen ved anvendelse af telekommunikation.

Hvis en partsforklaring har afgørende betydning for sagen, er det forudsat, at forklaringen kun kan afgives som telefonisk forklaring med begge parters samtykke, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5359-5360. Endvidere kræver det begge parters samtykke, hvis en partsforklaring skal afgives over en videoforbindelse, uden at parten møder for en ret eller et andet godkendt sted, jf. retsplejelovens § 192, stk. 7.

I sager, hvor der skal afgives partsforklaring med afgørende betydning for sagen, vil en ændring af bestemmelsen om hovedforhandling i tilslutning til et forberedende møde, så der ikke kræves samtykke fra begge parter, derfor ikke ændre meget, da der ved telefoniske retsmøder fortsat i praksis som oftest vil være behov for samtykke fra begge parter, enten til at partsforklaringen afgives telefonisk, eller til at den afgives over en videoforbindelse, uden at parten møder for en ret eller et andet godkendt sted.

Justitsministeriet har overvejet, om reglerne om forklaringer ved anvendelse af telekommunikation burde lempes med henblik på at lette muligheden for at gennemføre en hovedforhandling i tilslutning til et forberedende møde. Justitsministeriet finder imidlertid, at de hensyn, der begrunder den gældende nuancerede tilgang til spørgsmålet, fortsat gør sig gældende. Hertil kommer, at muligheden for i det hele taget at afgive partsforklaring over en videoforbindelse uden at møde for en ret eller et andet godkendt sted først lige er blevet indført med ikrafttræden den 15. juni 2024 og udgjorde en lempelse i forhold til de hidtil gældende regler.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at overvejelser om at ændre reglen om hovedforhandling i

tilslutning til et forberedende møde bør ske inden for rammerne af de gældende regler og forudsætninger for afgivelse af partsforklaring ved anvendelse af telekommunikation.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør der også tages hensyn til, hvordan en sådan i realiteten forenklet hovedforhandling vil blive opfattet af parterne. Hvis den tabende part opfatter en telefonisk og forenklet hovedforhandling som en for uformel og overfladisk behandling, kan det være en for stor pris at betale for den opnåede tidsbesparelse.

Endvidere er der praktiske forhold, som kan vanskeliggøre en hovedforhandling i tilslutning til et telefonisk forberedende retsmøde mod en parts ønske. Telefoniske retsmøder berammes således i praksis ofte med en varighed på en halv time i umiddelbar forlængelse af hinanden, sådan at dommeren ikke nødvendigvis vil have mulighed for at gennemføre en hovedforhandling i tilslutning til det forberedende retsmøde. Advokater, som deltager i et telefonisk forberedende retsmøde, vil også kunne have aftalt andre møder, herunder eventuelt telefoniske retsmøder i andre sager, efter det tidsrum, som retten ifølge indkaldelsen til retsmødet har sat af til mødet.

Samlet set er det Justitsministeriets opfattelse, at det må forventes at være sjældent forekommende, at det vil være muligt at gennemføre en hovedforhandling i tilslutning til et forberedende retsmøde mod en parts ønske. Det vil dog efter Justitsministeriets opfattelse kunne forekomme, og Justitsministeriet finder, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre mulighed herfor, selv om muligheden formentlig sjældent vil blive anvendt. At denne mulighed foreligger, vil eventuelt også i visse tilfælde kunne motivere en part til at samtykke i en hovedforhandling i tilknytning til et forberedende møde.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 353 a, sådan at retten kan bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, enten hvis parterne samtykker heri, eller hvis sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt er egnet til straks at hovedforhandles.

Forslaget indebærer, at retten fremover altid vil kunne bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, hvis parterne samtykker heri. Retten vil således ikke være forpligtet til selvstændigt at vurdere, om sagen er tilstrækkeligt oplyst og i øvrigt egnet til straks at hovedforhandles, hvis parterne er enige herom.

Forslaget indebærer dernæst, at retten fremover vil kunne bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, uden at parterne samtykker, hvis sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt egnet til straks at hovedforhandles, herunder at begge parter af rettens skønnes at have tilstrækkelig mulighed for at varetage deres interesser.

Om sagen er tilstrækkeligt oplyst, vil navnlig afhænge af, om en part, der ikke samtykker i, at sagen straks hovedforhandles, har anmodet om yderligere oplysning af sagen, der ikke skønnes at være uden betydning for sagen, jf. retsplejelovens § 341. Har en part, der ikke samtykker i, at sagen straks hovedforhandles, anmodet om yderligere relevant oplysning af sagen, vil sagen ikke kunne anses for tilstrækkeligt oplyst.

Om sagen også i øvrigt er egnet til straks at hovedforhandles, beror på en række forhold, herunder normalt at sagen er forholdsvis ukompliceret, at der ikke skal afgives vidneforklaringer under hovedforhandlingen, at der ikke skal afgives en partsforklaring, som har afgørende betydning for sagen, og at dommeren og de mødende advokater eller parter har tidsmæssig mulighed for at deltage i en hovedforhandling, der gennemføres i tilknytning til et forberedende retsmøde.

Retsplejelovens § 353 a vil fortsat være fakultativ, og det vil fortsat være op til rettens skøn, om hovedforhandlingen skal foregå i tilknytning til et forberedende retsmøde, når betingelserne er opfyldt. Retten vil

herunder kunne afslå at afholde hovedforhandlingen i tilknytning til et forberedende retsmøde, selv om begge parter ønsker hovedforhandlingen gennemført straks.

Hvis retten under det forberedende retsmøde får indtryk af, at en part, som er selvmøder, vil kunne opfatte en telefonisk hovedforhandling i tilknytning til det forberedende retsmøde som en for uformel og overfladisk sagsbehandling, bør retten som udgangspunkt afstå fra at holde hovedforhandlingen straks. Hvis selvmøderen har anlagt flere ensartede sager, og betingelserne for at gennemføre hovedforhandling i tilknytning til et forberedende retsmøde i øvrigt er opfyldt, vil selvmøderens eventuelle opfattelse af sagsbehandlingens grundighed dog kunne tillægges mindre vægt.

Det vil ikke tale hverken for eller imod at afholde hovedforhandlingen i tilknytning til et forberedende retsmøde, at sagen forekommer oplagt. Muligheden vil i lige grad kunne anvendes, når sagens udfald er oplagt, og når sagens udfald er tvivlsomt.

Det afgørende vil være, at sagen er klar til hovedforhandling, fordi de relevante beviser, som parterne vil påberåbe sig, er til stede, og parterne er i stand til at varetage deres interesser på stående fod.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 29, og bemærkningerne hertil.

2.4.2. Fristen for at indlevere nye bevisdokumenter i ankesager

2.4.2.1. Gældende ret

Retsplejelovens kapitel 36 angår anke i civile sager. Kapitlet indeholder regler om adgangen til anke (§§ 368-372), krav til ankestævning og svarskrift (§§ 373-377) og behandlingen af ankesagen i øvrigt (§§ 378-387).

Det fremgår af retsplejelovens § 378, at retten bestemmer, om forberedelsen af anken skal fortsætte ved udveksling af yderligere processkrifter eller afholdelse af retsmøder, eller om forberedelsen skal sluttes, og sagen straks berammes til hovedforhandling. De trufne bestemmelser kan senere ændres.

Det fremgår af retsplejelovens § 380, at dokumenter, som en part ønsker at påberåbe sig, men som ikke tidligere er fremsendt, samt meddelelse om andre beviser, som en part ønsker at føre under hovedforhandlingen, men som ikke er angivet i partens processkrifter, skal sendes til retten snarest muligt og ikke senere end 2 uger før hovedforhandlingen. Afgøres sagen i medfør af § 387 uden mundtlig hovedforhandling, skal dokumenter som nævnt i 1. pkt. sendes til retten snarest muligt og senest 2 uger før fristen for indlevering af det første procedureindlæg.

Det fremgår af retsplejelovens § 381, at retten kan tillade en part at føre beviser, som ikke er angivet i overensstemmelse med § 380, såfremt overskridelse af fristen må anses for undskyldelig.

2.4.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Højesteret har anført, at af hensyn til Højesterets forberedelse af hovedforhandlingen og den efterfølgende votering skal parterne typisk indlevere sammenfattende processkrift og ekstrakt m.v. 2 uger før hovedforhandlingen.

Det vil derfor være meget uhensigtsmæssigt, hvis en part med henvisning til § 380, stk. 1, påberåber sig nye beviser 2 uger før hovedforhandlingen, da modparten da ikke kan nå at afgive sine eventuelle bemærkninger hertil. Der ses imidlertid ikke at være hjemmel til at afskære en sådan sen bevisførelse.

Højesteret kan desuden i visse tilfælde have behov for, at forberedelsen sluttes tidligere end sædvanligt,

f.eks. når retten skal gennemføre prøvevoteringer, da den prøvevoterende traditionelt får adgang til den færdigforberedte sag senest 8 uger før hovedforhandlingen.

Højesteret foreslår, at der indføres en regel om forberedelsens slutning svarende til reglen herom for 1. instanssager i retsplejelovens § 356.

Justitsministeriet har i lyset af Højesterets bemærkninger og forslag overvejet behovet for at ændre reglerne om behandlingen af civile ankesager.

De gældende regler om behandlingen af ankesager stammer generelt fra reformen vedtaget i 1979, jf. lov nr. 260 af 8. juni 1979, der var baseret på Retsplejerådets arbejde i 1970'erne, bl.a. betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager, og retsplejelovens §§ 380 og 381 er ikke substansændret siden 1980.

Bestemmelserne er fælles for ankesager i landsretten og Højesteret, og Retsplejerådet har udtalt, at reglerne om behandlingen af civile ankesager er meget fleksible. Bl.a. kan retten beramme sagen til hovedforhandling og bestemme, at forberedelsen slutes eksempelvis 4 uger før hovedforhandlingen, hvorefter parterne uden involvering af retten kan udveksle yderligere processkrifter i perioden indtil forberedelsens slutning. Dette var ifølge Retsplejerådet det klare udgangspunkt i ankesager i landsretten i 2023, dvs. før lov nr. 661 af 11. juni 2024 vedrørende forberedelsens slutning i sager i 1. instans, hvor udgangspunktet for forberedelsens slutning blev ændret fra 4 uger til 8 uger før hovedforhandlingen.

Retsplejerådet har endvidere udtalt, at der efter Retsplejerådets opfattelse kan være grund til at overveje potentialet for nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile ankesager ved lov- og/eller praksisændringer, men at ankesager adskiller sig væsentligt fra sager i 1. instans, allerede fordi grundlaget for sagen er den indankede dom, og det vil efter rådets opfattelse kræve nærmere overvejelser og nærmere undersøgelser af den praksis, der følges, at tage stilling til behovet for og i givet fald udformningen af nye regler og/eller praksis.

Der henvises til Retsplejerådets katalog fra april 2023 med anbefalinger til nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile sager ved domstolene side 51-52.

Selv om retsplejelovens § 378 er formuleret, som om forberedelse og berammelse af hovedforhandling er alternativer, anvendes bestemmelsen således ved landsretterne i praksis på den måde, at forberedelsen kan fortsætte, selv om hovedforhandlingen er berammet. Endvidere fastsætter landsretterne i praksis, at forberedelsen slutter på et bestemt tidspunkt før hovedforhandlingen. Højesterets vejledning om civile ankesager fra 2023 omtaler også muligheden for at slutte forberedelsen, jf. retsplejelovens § 378.

Spørgsmålet om forberedelsens slutning i ankesager har sammenhæng med en række andre regler om behandlingen af ankesager, herunder om afholdelse af retsmøder, indlevering af processkrifter og afskæring af nye påstande, anbringender og beviser.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil overvejelser om eventuelle ændringer af reglerne om forberedelsens slutning i ankesager på den baggrund mest hensigtsmæssigt kunne ske i sammenhæng med bredere overvejelser om eventuelle ændringer i reglerne om sagsbehandlingen i ankesager.

Justitsministeriet finder, at det potentielle problem med sen fremlæggelse af nye bevisdokumenter i civile ankesager i stedet bør imødegås ved en mere isoleret ændring af den gældende 2-ugersfrist herfor, og Justitsministeriet finder, at fristen passende kan ændres til en 8-ugersfrist.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 380, stk. 1, sådan at dokumenter, som en part ønsker at påberåbe sig, men som ikke tidligere er fremsendt, samt meddelelse om andre beviser, som

en part ønsker at føre under hovedforhandlingen, men som ikke er angivet i partens processkrifter, skal sendes til retten snarest muligt og ikke senere end 8 uger før hovedforhandlingen. Afgøres sagen i medfør af § 387 uden mundtlig hovedforhandling, skal dokumenter som nævnt i 1. pkt. sendes til retten snarest muligt og senest 8 uger før fristen for indlevering af det første procedureindlæg.

Retten vil uændret i medfør af § 381 kunne tillade en part at føre beviser, som ikke er angivet i overensstemmelse med § 380, såfremt overskridelsen af fristen på fremover 8 uger før hovedforhandlingen eller fristen for indleveringen af første procedureindlæg i en skriftligt behandlet sag må anses for undskyldelig.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 30, og bemærkningerne hertil.

2.4.3. Skriftlig behandling af sager om midlertidige forbud og påbud

2.4.3.1. Gældende ret

Retsplejelovens kapitel 40 indeholder regler om midlertidige afgørelser om forbud og påbud i en civil sag.

Reglerne går ud på, at retten efter reglerne i dette kapitel ved et forbud eller påbud kan bestemme, at private og repræsentanter for stat, region og kommune i disses egenskab af parter i private retsforhold skal foretage, undlade eller tåle bestemte handlinger, jf. retsplejelovens § 411, stk. 1.

Forbud eller påbud kan meddeles, hvis den part, der anmoder om meddelelse af forbuddet eller påbuddet, godtgør eller sandsynliggør, 1) at parten har den ret, der søges beskyttet ved forbuddet eller påbuddet, 2) at modpartens adfærd nødvendiggør, at der meddeles forbud eller påbud, og 3) at partens mulighed for at opnå sin ret vil forspildes, hvis parten henvises til at afvente tvistens retlige afgørelse, jf. retsplejelovens § 413.

Det følger af retsplejelovens § 416, at anmodning om meddelelse af forbud eller påbud skal opfylde kravene til stævninger i retsplejelovens § 348.

Anmodningen om meddelelse af forbud eller påbud behandles i et retsmøde, hvor den fornødne bevisførelse finder sted, jf. retsplejelovens § 417, stk. 1. Retten kan afskære bevisførelse, som findes uforenelig med hensynet til forretningens fremme.

Retten underretter så vidt muligt modparten om tid og sted for mødet, jf. retsplejelovens § 417, stk. 3. Underretning kan dog undlades, hvis retten finder det ubetænkeligt at afholde mødet uden forudgående meddelelse til modparten, eller hvis det må antages, at formålet med forbuddet eller påbuddet vil forspildes, hvis modparten underrettes.

Det følger af retsplejelovens § 418, stk. 3, at retsplejelovens § 365, stk. 4 og 5, om deltagelse i hovedforhandlingen af en civil retssag ved anvendelse af telekommunikation finder tilsvarende anvendelse under et retsmøde om nedlæggelse af forbud eller påbud.

Det fremgår af retsplejelovens § 366, at retten i civile retssager med parternes samtykke kan bestemme, at sagen afgøres uden mundtlig hovedforhandling, når særlige grunde taler derfor. Denne regel er ikke gjort tilsvarende anvendelig i sager om forbud og påbud.

2.4.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

I forbindelse med forberedelsen af forhandlingerne om en flerårsaftale om domstolenes økonomi 2024-2027 modtog Justitsministeriet et forslag fra en byret om at indføre mulighed for at behandle

sager om midlertidige forbud og påbud på skriftligt grundlag svarende til, hvad der er gældende i civile retssager efter retsplejelovens § 366, stk. 1 og 2.

Det kunne f.eks. være i sager vedrørende forbud mod flere hundrede internetsider, hvor rekvisitus ikke har været den, som står for hjemmesiden, men domæneudbyderen. Den ansvarlige for hjemmesiden har derfor været ukendt, og domæneudbyderen har ingen interesse i at hoste hjemmesiden.

Retsplejelovens § 366 blev indsat ved politi- og domstolsreformen, der trådte i kraft den 1. januar 2007. Bestemmelsen blev indsat som et led i et overordnet mål om en mere fleksibel retspleje. Ved samme lovændring blev bestemmelsen om skriftlig behandling af ankesager efter retsplejelovens § 387 justeret.

Betingelserne for at afgøre en sag på skriftligt grundlag er i dag forskellige i førsteinstanssager og ankesager. Muligheden for skriftlig behandling i førsteinstanssager er væsentligt snævrere end ved ankesager.

Justitsministeriet foreslår, at der ligeledes gives mulighed for behandling af sager vedrørende midlertidige forbud eller påbud på skriftligt grundlag. Dette skal ses som et led i arbejdet med en flerårsaftale om domstolens økonomi og som et led i et overordnet mål om en mere fleksibel retspleje.

Justitsministeriet foreslår, at bestemmelsen udformes med tilsvarende betingelser som ved førsteinstanssager efter retsplejelovens § 366, stk. 1 og 2. Justitsministeriet foreslår, at sager vedrørende påbud og forbud som hovedregel fortsat behandles ved mundtligt retsmøde. Det foreslås dog, at når særlige grunde taler for det, skal retten med parternes samtykke kunne bestemme, at der ikke skal holdes et mundtligt retsmøde.

Rettens beslutning om at undlade at afholde et mundtligt retsmøde kan kun ske efter en konkret vurdering af, om det er nødvendigt at afholde et mundtligt retsmøde.

Hvis bevisførelsen i form af forklaringer har væsentlig betydning for sagen om midlertidige forbud og påbud, vil et mundtligt retsmøde normalt være påkrævet. Det samme vil være tilfældet, hvis sagen er meget kompliceret.

I vurderingen af, om et mundtligt retsmøde er nødvendigt, må det også indgå i vurderingen, om sagen har særlig offentlig interesse.

Det er forudsat, at beføjelsen til at undlade at afholde et mundtligt retsmøde vil blive anvendt med varsomhed, idet der efter forslaget skal være særlige grunde, der taler for det.

Det er desuden forudsat, at det kræver parternes samtykke at undlade at afholde mundtligt retsmøde.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 31, og bemærkningerne hertil.

2.5. Digitalisering af dødsboskiftesager

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. Digital kommunikation

Regler om digital kommunikation i dødsboskiftesager findes i dødsboskiftelovens § 115 a, der blev indført med § 7 i lov nr. 1169 af 8. juni 2021 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love og om ophævelse af lov om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig (Effektivisering af straffesagskæden, digital kommunikation i skiftesager, pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige m.v.). Formålet med reglerne, der trådte i kraft den 1. juli 2021, er, som det fremgår af de almindelige bemærkninger til lov nr. 1169 af 8. juni 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 212 som

fremSAT, side 8, generelt at give mulighed for digital kommunikation med skifteretten ved behandlingen af dødsboer.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 115 a, stk. 1, at krav om skriftlighed ikke er til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at et krav om skriftlighed i dødsboskifteloven fremover ikke skal fortolkes som et krav om fremsendelse af et fysisk dokument, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 212 som fremsat, side 79.

Efter dødsboskiftelovens § 115 a, stk. 2, kan skifteretten bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 212 som fremsat, side 79, at udgangspunktet fremover vil være, at meddelelser til skifteretten kan fremsendes digitalt, f.eks. som e-mail eller med Digital Post. I de tilfælde, hvor loven kræver, at samtlige arvinger har underskrevet, og der er mere end én arving, vil den eller de øvrige arvingers underskrifter f.eks. kunne fremgå af en eller flere indskannede underskriftssider. Alternativt vil arvingerne kunne give skiftefuldmagt til én arving eller en anden repræsentant, og skiftefuldmagterne vil kunne dokumenteres over for skifteretten, eventuelt ved indskannede underskrifter på skiftefuldmagterne. I særlige tilfælde kan skifteretten stille krav om, at meddelelser til skifteretten forsynes med original underskrift. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis skifteretten er i tvivl om, hvorvidt en meddelelse hidrører fra den pågældende arving.

Ved skifterettens behandling af tvister finder retsplejelovens regler om borgerlige sager anvendelse, jf. dødsboskiftelovens § 98. Det betyder bl.a., at ved skifterettens behandling af tvister i dødsboer gælder retsplejelovens regler om digital kommunikation, herunder retsplejelovens § 148 a, der omhandler behandling af borgerlige sager på domstolenes sagsportal. Af bemærkningerne til retsplejelovens § 148 a, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 22 som fremsat, side 13, fremgår, at rettens meddelelser, retsbøger og domme ikke længere vil blive sendt til sagens deltagere, men i stedet vil blive publiceret på sagsportalen. Retssbøger og domme vil endvidere ikke blive underskrevet fremover, men parterne kan efter behov rekvirere en underskrevet kopi af disse hos retten.

2.5.1.2. Anmeldelse af krav og tilgodehavender

Regler om anmeldelse til skifteretten af krav og tilgodehavender og indgivelse af oplysninger til skifteretten om besiddelse af afdødes aktiver findes i dødsboskiftelovens § 8, stk. 2, og § 10 a, der blev indført med § 3 i lov nr. 697 af 25. maj 2022 om ændring af retsplejeloven, lov om Domstolsstyrelsen og lov om skifte af dødsboer (Antallet af højesteretsdommere, sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse og digital anmeldelse til skifteretten af krav og tilgodehavender m.v. i sager om skifte af dødsbo). Dødsboskiftelovens § 8, stk. 2, og § 10 a blev ændret ved § 4 i lov nr. 1553 af 12. december 2023 om ændring af selskabsloven, lov om skifte af dødsboer, værgemålsloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Digital behandling af tvangsopløsningssager og dødsboskiftesager, anerkendelse af juridiske eksamener fra Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland, terminaladgang til indkomstregisteret for Familieretshuset i værgemålssager m.v.). Ændringen trådte i kraft den 1. januar 2024.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 1, at fordringer og andre krav mod afdøde anmeldes til skifteretten, og at fordringer og andre krav mod boet, som stiftes efter dødsfaldet, kan anmeldes til skifteretten. Anmeldelse til skifteretten skal ske på domstolenes skifteportal, jf. dog stk. 5-8 og 10.

Efter dødsboskiftelovens § 8, stk. 2, og § 10 a, stk. 2, gives oplysning om besiddelse af afdødes aktiver samt tilgodehavender, der tilfalder boet, til skifteretten på domstolenes skifteportal eller til den person, der varetager boets interesser.

En anmeldelse på domstolens skifteportal anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for skifteretten, jf. dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 3.

På samme måde som anmeldelse af krav og tilgodehavender m.v. skal ske på domstolens skifteportal, skal også den person, der varetager boets interesser, gøre sig bekendt med de krav og tilgodehavender, der er anmeldt, ved at anvende domstolens skifteportal, jf. dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 4. Den person, der varetager boets interesser, vil i praksis være bobestyreren eller boets kontaktperson.

Hvis en kreditor, kontaktperson eller anden person, der i forbindelse med dødsboskiftet skal anvende domstolens skifteportal, ikke ved skifterettens hjælp og vejledning kan bringes i stand til at anvende skifteportalen, vil den pågældende kunne undtages fra kravet om at anvende skifteportalen, jf. dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan anmeldelse m.v. til skifteretten skal ske. Der skal foretages en konkret vurdering af, om den pågældende vil være i stand til at anvende skifteportalen.

Skifteretten vil efter dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 6, kunne beslutte, at domstolens skifteportal undtagelsesvis ikke skal anvendes til anmeldelse af krav og tilgodehavender m.v., hvis særlige forhold, herunder navnlig hensynet til statens sikkerhed, personers liv eller helbred eller dokumenternes format eller omfang, taler for det.

Skifteretten vil endvidere kunne beslutte, at anmeldelse af krav m.v. ikke skal ske på domstolens skifteportal ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, der gør, at en bruger ikke kan anvende domstolens skifteportal, jf. dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 8, 1. pkt. Efter bestemmelsens stk. 8, 2. pkt., kan skifteretten beslutte, at en anmeldelse af en fordring eller andet krav, der er indgivet til skifteretten på anden måde end på domstolens skifteportal, skal anses for at være kommet frem til skifteretten, hvis brugeren ikke har kunnet anvende skifteportalen på grund af tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser og ikke med rimelighed har kunnet anmode skifteretten om at træffe beslutning efter 1. pkt.

Hvis domstolens skifteportal i særlige situationer, herunder på grund af lokale nedbrud eller driftsforstyrrelser eller udefrakommende årsager, i en periode ikke kan anvendes eller håndtere skifterettens sager eller visse af sagerne, kan retspræsidenten beslutte, at anmeldelse m.v. til skifteretten ikke skal ske på skifteportalen i en begrænset periode, indtil problemerne er løst, jf. dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 7. Skifteretten henholdsvis retspræsidenten vil i de nævnte tilfælde samtidig skulle beslutte, hvordan anmeldelse m.v. til skifteretten skal ske.

Dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 9 og 10, indeholder bemyndigelsesbestemmelser, hvorefter Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolens skifteportal og om indførelse af data på skifteportalen samt regler om, hvordan anmeldelse m.v. skal ske til skifteretten ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på domstolens it-systemer, der gør, at skifteportalen ikke kan anvendes.

2.5.1.3. Skifterettens videregivelse af oplysninger til bobestyrer

I dødsboskiftelovens § 42, stk. 2, er der hjemmel til, at skifteretten udleverer oplysninger om afdøde fra Det Centrale Personregister (CPR) og oplysninger om den længstlevende ægtefælles skatteforhold til bobestyrer samtidig med, at skifteretten udleverer boet. Af bemærkningerne til stk. 2 fremgår, at bobestyreren, for at sikre en hurtig og enkel adgang, automatisk får udleveret afdødes CPR-oplysninger, herunder oplysninger om afdødes slægtsforhold, og den længstlevende ægtefælles skatteoplysninger fra skifteretten i forbindelse med boets udlevering, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 178 som fremsat, side 56.

2.5.1.4. Indrykning af proklama i Statstidende

I dødsboskiftelovens § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, der omhandler boer, som berigtiges som ægtefælleudlæg eller udleveres til uskiftet bo eller privat skifte, er fastsat regler om indrykning af proklama i Statstidende. Ifølge dødsboskiftelovens § 33, stk. 2, og § 34, stk. 2, der omhandler boer, som udleveres til forenklet privat skifte, finder bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 25, stk. 4, tilsvarende anvendelse i disse boer.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 22, stk. 4, og § 24, stk. 4, at ægtefællen senest ved boets udlevering skal indrykke proklama i Statstidende, jf. dødsboskiftelovens § 81, stk. 2. Efter bestemmelse 2. pkt. kan skifteretten betinge udleveringen af, at anmeldelsen om optagelse i Statstidende indsendes gennem skifteretten. Af bemærkningerne til bestemmelserne fremgår, at 2. pkt. navnlig tænkes anvendt, hvor en ægtefælle ikke har advokatbistand i forbindelse med udleveringen af boet, jf. Folketingstidende 2006-7, tillæg A, L 101 som fremsat, side 3437-3438.

Efter dødsboskiftelovens § 25, stk. 4, 1. pkt., skal arvingerne senest ved boets udlevering indrykke proklama i Statstidende, jf. dødsboskiftelovens § 81, stk. 2. Skifteretten kan efter bestemmelse 2. pkt. betinge udleveringen af, at anmeldelsen til Statstidende sendes gennem skifteretten. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, L 120 som fremsat, side 2861-28622, at denne adgang giver skifteretten mulighed for at sikre, at proklama faktisk udstedes straks, hvilket er nødvendigt for at tilgodese kreditorinteresserne i boet. Hertil kommer, at der i visse privatskiftede boer, hvor flere arvinger er involveret, kan være en potentiel risiko for, at flere proklamaer bliver udstedt. Dette vil tillige kunne imødegås ved at forlange, at proklamaet fremsendes gennem skifteretten.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 46, stk. 1, at i boer, der er udleveret til behandling ved bobestyrer, indrykker bobestyrer proklama i Statstidende, hvis dette ikke allerede er sket efter dødsboskiftelovens § 81, stk. 1, hvorefter proklama med skifterettens tilladelse kan indrykkes før et bos berigtigelse. Af bemærkningerne til stk. 1 fremgår, at hvis proklama allerede er indrykket, skal den person, der er angivet som anmeldelsesmodtager i proklamaet, overgive indkomne anmeldelser til bobestyreren, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, L 120 som fremsat, side 2874. Efter dødsboskiftelovens § 46, stk. 2, skal bobestyreren sørge for, at anmeldte fordringer og andre krav registreres på betryggende måde. Det fremgår af bemærkningerne til stk. 2, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, L 120 som fremsat, side 2874, at fortegnelsen over anmeldte fordringer og andre krav vil kunne indgå som en del af åbningsstatus.

Efter dødsboskiftelovens § 81, stk. 1, kan proklama udstedes efter, at der er truffet afgørelse om boets behandlingsmåde, og med skifterettens tilladelse før dette tidspunkt. Af bemærkningerne til stk. 1 fremgår, at proklama kan udstedes på et hvilket som helst tidspunkt efter dødsfaldet, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, L 120 som fremsat, side 2891. Det fremgår derudover af forarbejderne, at skifteretten generelt bør være tilbageholdende med at give tilladelse til disse tidlige proklamaer, da proklamaudstedelse før et bos berigtigelse vil udskyde tidspunktet for boets berigtigelse med 8 uger.

I praksis indrykker skifteretten som klart udgangspunkt proklama i Statstidende i boer, der berigtiges som ægtefælleudlæg eller udleveres til uskiftet bo, privatskifte eller forenklet privat skifte. Det er således i dag alene i boer, der udleveres til behandling ved bobestyrer, at skifteretten ikke indrykker proklama i Statstidende. Statstidende sender altid fakturaen for indrykning af proklama til boets kontaktperson, uanset om indrykning er foretaget af skifteretten.

2.5.1.5. Deling af oplysninger med Skatteforvaltningen

I boer, der behandles ved bobestyrer, sender bobestyreren efter dødsboskiftelovens § 52, stk. 2, 1. pkt., og § 68, stk. 3, åbningsstatus og den endelige boopgørelse til henholdsvis boets arvinger, skifteretten og Skatteforvaltningen.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 69, stk. 1, at skifteretten træffer afgørelse om insolvensbehandling og udpeger bobestyrer, hvis boet er insolvent, jf. dog § 70 a. Efter bestemmelsens stk. 2 giver bobestyren snarest muligt boets arvinger, legatarer og kendte kreditorer samt Skatteforvaltningen meddelelse om skifterettens afgørelse.

Bobestyren skal således i flere situationer sende oplysninger til Skatteforvaltningen.

2.5.1.6. Klage over bobestyrer

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 96, stk. 1, at klage over en bobestyrer, herunder klage over, at en bobestyrer ikke fremmer behandlingen af boet uden unødigt ophold, samt klage over afgørelser truffet af bobestyrer skal indgives skriftligt til skifteretten eller til bobestyren, der videresender klagen til skifteretten.

Efter bestemmelsens stk. 4 fastsætter Domstolsstyrelsen regler om, at klage over bobestyrer skal udfærdiges på en særlig blanket. Af bemærkningerne til stk. 4 fremgår, at blanketten udformes således, at der på blanketten gives relevant information til klager om, hvem der kan klage, hvad der kan klages over, hvem der kan klages til, og hvilke reaktionsmuligheder der findes, ligesom det bør oplyses, at en klager kan risikere at blive pålagt omkostninger, og at en behandling af klagen under alle omstændigheder vil kunne få betydning for størrelsen af bobestyrers salær, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 178 som fremsat, side 115. Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelsen nr. 1415 af 1. december 2015 om klage over bobestyrere, der indeholder regler om, at klage over en bobestyrer skal udfærdiges på Domstolsstyrelsens klageblanket, og at skifteretten afviser klager, som ikke er indleveret på blanketten.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det fremgår af Danmarks Domstoles overordnede strategi for 2019-2022, at en stabil og fremtidssikret it-systemunderstøttelse er afgørende for, at domstolene kan møde brugerne professionelt og tidssvarende, have kortere sagsbehandlingstider, skabe mere ensartethed og sikre kvalitet og effektivitet. Værdier og mål fra strategien for 2019-2022 er fastholdt i Danmarks Domstoles overordnede strategi for 2023-2027.

Domstolenes nuværende it-systemer til straffe- og skiftebehandling (DSI-systemerne) er specialiserede fagsystemer, der har understøttet retternes sagsbehandling siden 1990'erne. DSI-systemerne er baseret på en platform, der ikke lever op til kravene til tidssvarende og digital sagsbehandling, ligesom supporten af systemerne forventeligt vil ophøre i 2025. Danmarks Domstole er derfor påbegyndt en modernisering af domstolenes it-systemer til understøttelse af straffe- og skifteretsområderne for at sikre driftsstabiliteten.

Det er Justitsministeriets vurdering, at det er afgørende, at der etableres stabile og fremtidssikrede it-løsninger på bl.a. skifteretsområdet for at sikre en forsat sikker og tilfredsstillende drift på området.

Udvidelsen af domstolenes eksisterende skifteportal med en it-løsning til behandling af sager om skifte af dødsboer er et led i digitaliseringen af skifteretsområdet, og nærværende lovforslag skal ses i sammenhæng med lov nr. 697 af 24. maj 2022 om ændring af bl.a. lov om skifte af dødsboer, hvorefter anmeldelse af krav, tilgodehavender m.v. til skifteretten i dødsboskiftesager som udgangspunkt skal ske på domstolenes skifteportal, og lov nr. 1553 af 12. december 2023 om ændring af bl.a. selskabsloven, hvorefter sager om tvangsopløsning som udgangspunkt skal behandles ved anvendelse af domstolenes skifteportal.

Det er endvidere Justitsministeriets vurdering, at bobestyren ud over oplysninger om afdøde fra Det Centrale Personregister (CPR) og oplysninger om den længstlevende ægtefælles skatteforhold automatisk fra skifteretten bør modtage oplysninger om afdødes testamentariske dispositioner fra Centralregisteret for Testamenter eller på anden måde, oplysning om en eventuel afgørelse fra Familieretshuset om ikraft-

sættelse af en fremtidsfuldmagt oprettet af afdøde, oplysninger om afdødes skatteforhold og oplysninger om en eventuel ægtepagt fra Tinglysningsretten. Dette vil sikre en hurtig og enkelt adgang for bobestyren til disse oplysninger.

Endelig er det Justitsministeriets vurdering, at skifteretten med fordel vil kunne varetage opgaven med indrykning af proklama i Statstidende samt videregivelse af oplysninger til Skatteforvaltningen i visse situationer, hvor det efter gældende ret er bobestyren, der varetager denne opgave.

Der lægges med lovforslaget op til at indsætte en ny bestemmelse i dødsboskifteloven, som vil indeholde de ændringer til dødsboskifteloven, der er nødvendige for idriftsættelse af it-løsningen til behandling af sager om skifte af dødsboer og skifte af en længstlevende ægtefælles del af et fællesbo, herunder skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live. Samtidig foreslås bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 115 a, stk. 2, hvorefter skifteretten, hvis den finder anledning til det, kan bestemme, at en meddelelse forsynes med original underskrift, flyttet til samme kapitel som den nye bestemmelse.

Den foreslåede nye bestemmelse vil indebære, at behandling af dødsboskiftesager i skifteretten, landsretten og Højesteret fremover vil skulle ske digitalt på domstolenes skifteportal. Domstolsstyrelsen vil dog skulle fastsætte det nærmere tidspunkt for, hvornår skifteportalen for så vidt angår behandling af dødsboskiftesager tages i brug af skifteretterne, og hvornår skifteportalen for så vidt angår behandling af kæremål i dødsboskiftesager tages i brug af henholdsvis landsretterne og Højesteret.

Brugere, der ønsker at henvende sig til skifteretten, landsretterne og Højesteret i en dødsboskiftesag, vil på samme måde som i dag kunne tilgå domstolenes skifteportal enten via en brugergrænseflade på internettet eller via et API (en såkaldt »system-til-system-løsning«).

Når den nye it-løsning til behandling af dødsboskiftesager er taget i brug af skifteretterne, vil brugerne i dødsboskiftesager skulle kommunikere digitalt med skifteretten på domstolenes skifteportal. Tilsvarende vil gøre sig gældende for brugerne af skifteportalen i kæresager i dødsboskiftesager, når it-løsningen er taget i brug af henholdsvis landsretterne og Højesteret. Alle sagsskridt vil skulle foregå via skifteportalen, og skifterettens, landsrettens og Højesterets afgørelser og meddelelser vil skulle gives til brugerne digitalt via skifteportalen.

Brugerne vil skulle give anmodninger, åbningsstatus, opgørelser, tillægsopgørelser, indberetninger, redegørelser, klager og andre dokumenter til skifteretten på domstolenes skifteportal. Bestemmelser i dødsboskifteloven eller anden lovgivning, hvorefter en bruger skal indlevere, indgive, indsende, vedlægge eller indbringe en meddelelse, et bilag eller en klage til skifteretten, vil fremover skulle forstås således, at brugeren skal give meddelelsen eller dokumentet til skifteretten på skifteportalen. Tilsvarende vil bestemmelser i dødsboskifteloven eller anden lovgivning, hvorefter skifteretten indkalder, indhenter, udsteder, videresender og udleverer skulle forstås således, at skifteretten foretager sagsskridtet via skifteportalen.

Kære af skifterettens afgørelser i dødsboskiftesager vil skulle ske på skifteportalen, dog vil kære forsat som hidtil også kunne ske mundtligt til retsbogen. Landsrettens afgørelser i kæresager vedrørende dødsboskiftesager vil tilsvarende skulle kæres på skifteportalen. Skriftlig kommunikation mellem kærende og landsretterne henholdsvis Højesteret vil ligeledes skulle ske digitalt på skifteportalen.

Det foreslås, at en digital meddelelse, der sendes via domstolenes skifteportal, anses for at være kommet frem til skifteretten på det tidspunkt, hvor den er tilgængelig for skifteretten på skifteportalen. Det vil sige på det tidspunkt, hvor meddelelsen kan behandles eller læses af skifteretten. Det er i den sammenhæng uden betydning, om skifteretten faktisk læser eller behandler meddelelsen.

Der vil som hidtil ikke være krav om underskrift af meddelelser og dokumenter i dødsboskiftesager,

og ligesom det er tilfældet for borgerlige sager, der efter retsplejelovens bestemmelser behandles på domstolens sagsportal, vil afgørelser, retsbøger m.v. fremover ikke blive underskrevet af skifteretten. Når der i dødsboskifteloven står, at et dokument skal være underskrevet, vil brugeren fremover skulle underskrive dokumentet digitalt på skifteportalen. Hvor loven kræver, at samtlige arvinger har underskrevet et dokument, og der er mere end én arving, vil hver enkelt arving skulle underskrive dokumentet digitalt på skifteportalen. Arvingerne vil digitalt på skifteportalen til brug for skifterettens behandling af boet kunne give en skiftefuldmagt til én arving eller en anden repræsentant, hvorefter pågældende vil kunne underskrive dokumenter digitalt på skifteportalen på vegne arvingerne. Skifteretten vil fortsat i særlige tilfælde kunne stille krav om, at meddelelser og dokumenter til skifteretten forsynes med original underskrift. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis skifteretten måtte være i tvivl om, hvorvidt en meddelelse hidrører fra den pågældende arving.

Forslaget ændrer ikke på, at retsplejelovens regler om digital kommunikation i civile retssager, herunder retsplejelovens § 148 a om domstolens sagsportal, finder anvendelse ved skifterettens behandling af tvister efter dødsboskiftelovens § 98.

Hvis en arving, legatar, kontaktperson eller andre ikke ved skifterettens hjælp og vejledning vil være i stand til at anvende domstolens skifteportal i forbindelse med et dødsboskifte, vil skifteretten efter forslaget kunne undtage pågældende fra at anvende skifteportalen. Skifteretten vil skulle foretage en konkret vurdering af, om pågældende ikke vil være i stand til at anvende skifteportalen. Det forventes, at alle professionelle brugere, såsom advokater, pengeinstitutter og inkassoselskaber, som udgangspunkt vil være i stand til at anvende skifteportalen. Skifteretten vil desuden efter forslaget kunne beslutte at udelukke en bruger fra at anvende skifteportalen, hvis brugeren anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.

Det foreslås, at skifteretten også i andre tilfælde end i forbindelse med anmeldelse af krav, tilgodehavende m.v. til skifteretten skal kunne beslutte, at en dødsboskiftesag ikke skal behandles digitalt via domstolens skifteportal, eller at visse meddelelser eller dokumenter ikke skal gives til skifteretten via skifteportalen. Det vil f.eks. være i situationer, hvor hensynet til statens sikkerhed, personers liv eller helbred eller dokumenternes format eller omfang taler for det, eller hvis tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser gør, at brugerne ikke kan anvende skifteportalen. Skifteretten vil samtidig skulle beslutte, hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten.

Hvis skifteportalen i særlige situationer, f.eks. på grund af lokale tekniske vanskeligheder eller udefrakommende årsager, i en periode ikke kan anvendes eller håndtere skifterettens sager eller visse af sagerne, vil retspræsidenten kunne beslutte, at skifteportalen ikke skal anvendes, eller at sagerne ikke skal behandles på skifteportalen i en begrænset periode, indtil problemerne er afhjulpet. Retspræsidenten vil samtidig skulle beslutte, hvordan meddelelser og dokumenter på anden vis skal gives til skifteretten i perioden, hvor skifteportalen ikke kan anvendes.

Den gældende bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter Domstolsstyrelsen kan fastsætte generelle regler for, hvordan en meddelelse eller et dokument skal gives til skifteretten, hvis der opstår tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på domstolens it-systemer eller tilknyttede it-systemer, som gør, at en bruger ikke kan anvende skifteportalen, foreslås udvidet til at omhandle hele behandlingen af dødsboskiftesagen.

Desuden foreslås enkelte andre ændringer af dødsboskifteloven som følge af det nye it-system til understøttelse af behandlingen af dødsboskiftesager. Det foreslås, at bestemmelsen om automatisk videregivelse af oplysninger om afdøde fra Det Centrale Personregister (CPR) og oplysninger om den længstlevende ægtefælles skatteforhold til bobestyrer samtidig med udlevering af boet ændres, så skifteretten også videregiver oplysninger om afdødes testamentariske dispositioner fra Centralregisteret for Testamenter

eller på anden måde, oplysning om en eventuel afgørelse fra Familieretshuset om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt oprettet af afdøde, oplysninger om afdødes skatteforhold og oplysninger om en eventuel ægtepagt fra Tinglysningssretten.

Endvidere foreslås det, at bestemmelserne om indrykning af proklama i Statstidende i boer, der berigtiges som ægtefælleudlæg eller udleveres til uskiftet bo, privat skifte eller forenklet privat skifte, ændres, så det fremover altid vil være skifteretten, der vil varetage denne opgave. Tilsvarende foreslås det, at skifteretten vil skulle indrykke proklama i Statstidende i boer, der udleveres til behandling ved bobestyrer. Hvis skifteretten giver tilladelse til, at proklama indrykkes i Statstidende før, der er truffet afgørelse om boets behandlingsmåde, vil det være skifteretten, der sørger for at indrykke proklama i Statstidende samtidig hermed. Det vil således efter forslaget i alle tilfælde være skifteretten, der vil skulle varetage opgaven med indrykning af proklama.

Endelig foreslås det, at skifteretten i boer, der behandles ved bobestyrer, i visse situationer vil skulle dele oplysninger med Skatteforvaltningen, og at klage over en bobestyrer, herunder klage over, at en bobestyrer ikke fremmer behandlingen af boet uden unødigt ophold, samt klage over afgørelser truffet af en bobestyrer vil skulle indgives på domstolens skifteportal, hvis klagen indgives til skifteretten og ikke til bobestyreren.

Lovforslaget indeholder etapevis udrulning af den nye it-løsning til behandling af dødsboskiftesager ved skifteretterne. I en pilotperiode vil der således kun ved udvalgte skifteretter blive stillet krav om anvendelse af domstolens skifteportal i dødsboskiftesager i videre omfang end i dag. Domstolsstyrelsen bemyndiges til at fastsætte, hvilke skifteretter der vil skulle anvende den komplette it-løsning i pilotperioden. Efter pilotperioden vil skifteportalen for så vidt angår behandling af dødsboskiftesager forventeligt i løbet af nogle måneder blive taget i brug af alle skifteretter, idet det vil bero på, hvad udkommet af pilotperioden har været, herunder om der bl.a. som følge af de erfaringer, der måtte være gjort ved skifteretterne i pilotperioden, vil være behov for at ændre sagsgange m.v. Det er Domstolsstyrelsen, som bemyndiges til nærmere at fastsætte, hvornår udrulningen til de skifteretter, der ikke har været omfattet af pilotperioden, vil skulle ske.

Ovenstående forslag til regler vil gælde tilsvarende for landsretterne og Højesterets behandling af dødsboskiftesager, når disse sættes i kraft.

2.6. Ophævelse af krav om tilladelse fra Datatilsynet til visse behandlinger

2.6.1 Gældende ret

Det følger af databeskyttelseslovens § 26, stk. 1, at private dataansvarlige i visse tilfælde skal indhente tilladelse fra Datatilsynet, inden en behandling iværksættes. Kravet om tilladelse gælder, i) når behandlingen af oplysningerne sker med henblik på at advare andre mod forretningsforbindelser med eller ansættelsesforhold til en registreret, ii) når behandlingen sker med henblik på erhvervsmæssig videregivelse af oplysninger til bedømmelse af økonomiske soliditet og kreditværdighed eller iii) når behandlingen udelukkende finder sted med henblik på at føre retsinformationssystemer. Det overlades således til Datatilsynet i hvert enkelt tilfælde at afgøre, om behandlingsaktiviteten tjener anerkendelsesværdige interesser og i bekræftende fald at fastsætte individuelle vilkår med hensyn til udførelsen af behandlingerne. I Datatilsynets bedømmelse af, om en ansøgning bør imødekommes, indgår navnlig en vurdering af registrets formål i forhold til den risiko for krænkelse af privatlivets fred, som oprettelse og brugen af registret kan medføre.

Efter § 26, stk. 2, bemyndiges Justitsministeren til at fastsætte regler om undtagelse til tilladelsesordningen i stk. 1.

§ 26, stk. 3, giver mulighed for at udvide tilladelsesordningen. Det følger således af § 26, stk. 3, at Justitsministeren kan fastsætte regler om, at der forinden iværksættelse af andre behandlinger end dem, der er nævnt i stk. 1, skal indhentes tilladelse fra Datatilsynet, herunder for behandlinger, der foretages for en offentlig myndighed.

Bemyndigelsesbestemmelserne i stk. 2 og 3 er ikke udnyttet.

Datatilsynet kan i medfør af § 26, stk. 4, i forbindelse med meddelelse af en tilladelse efter stk. 1 eller 3 fastsætte vilkår for udførelsen af behandlingerne til beskyttelse af de registreredes privatliv. Datatilsynet kan eksempelvis fastsætte særlige sikkerhedsforanstaltninger og stille sådanne andre vilkår, som i hvert enkelt tilfælde skønnes nødvendige. Det vil f.eks. kunne være i relation til sletning eller ajourføring.

Det følger endelig af § 26, stk. 5, at der forinden iværksættelse af ændringer i de behandlinger, der er nævnt i stk. 1 eller 3, skal indhentes en ny tilladelse fra Datatilsynet, hvis der er tale om væsentlige ændringer.

Databeskyttelsesforordningen stiller ikke krav om tilladelse til behandling af personoplysninger. Databeskyttelsesforordningens artikel 36, stk. 5, giver dog mulighed for nationale regler om, at den dataansvarlige ifm. visse behandlingsaktiviteter altid skal høre og opnå forudgående tilladelse fra tilsynsmyndigheden. Muligheden for at stille krav om tilladelse til behandling af personoplysninger i databeskyttelsesforordningens artikel 36, stk. 5, er begrænset til behandlingsaktiviteter som led i udførelse af en opgave i samfundets interesse. § 26 udmønter muligheden for at have et nationalt tilladelseskrav efter artikel 36, stk. 5, men er i vid udstrækning en videreførelse af den dagældende persondatalovs § 50, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 68 som fremsat, side 195-196.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Der blev i forarbejderne til databeskyttelsesloven, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 68 som fremsat, side 148, lagt vægt på, at det er af meget væsentlig betydning for både enkeltpersoner og virksomheder, at behandling af personoplysninger i forbindelse med førelsen af advarselsregistre og retsinformationssystemer og behandling af personoplysninger i kreditoplysningsbureauer sker på en saglig og lovlig måde, da ulovlige behandlinger på dette område kan medføre meget alvorlige skadevirkninger for de involverede parter. På den baggrund fandt Justitsministeriet, at det burde være op til Datatilsynet i hvert enkelt tilfælde at afgøre, om oprettelsen af advarselsregistre m.v. tjener anerkendelsesværdige interesser og i bekræftende fald at fastsætte individuelle vilkår med hensyn til registrets brug.

Som led i det statslige arbejdsprogram om opgavebortfald i staten, er det Justitsministeriets vurdering, at kravet om, at der skal indhentes forudgående tilladelse fra Datatilsynet til advarselsregistre m.v., bør ophæves. Forslaget indebærer, at man falder tilbage på det almindelige udgangspunkt efter databeskyttelsesforordningen, hvorefter der ikke gælder et anmeldelseskrav. Justitsministeriet finder, at reglen i § 26, stk. 1, ikke er påkrævet i lyset af antallet af sager om tilladelse efter bestemmelsen, som Datatilsynet behandler, og at de hensyn, som i sin tid begrundede reglen, kan varetages gennem Datatilsynets almindelige tilsyn, herunder gennem behørig vejledning af de dataansvarlige. Videre finder Justitsministeriet, at de ressourcer, der for Datatilsynet er forbundet med at opretholde særordningen i § 26, ikke står mål med hensynet til de registrerede, hvorfor bestemmelsen med fordel kan ophæves med henblik på at lette Datatilsynets opgaver.

De materielle betingelser for behandling af personoplysninger i advarselsregistre, kreditoplysningsbureauer og retsinformationssystemer ændres ikke, og denne behandling vil som hidtil skulle leve op til de databeskyttelsesretlige regler i øvrigt, herunder til behandlingshjemmel m.v.

Derudover finder Justitsministeriet, at § 26, stk. 2 og 4-5, som konsekvens af den foreslåede ophævelse af § 26, stk. 1, ligeledes bør ophæves. Endelig finder Justitsministeriet, at bemyndigelsen i § 26, stk. 3, bør ophæves. Der lægges vægt på, at bemyndigelserne i stk. 2 og 3 ikke har været udnyttet.

Den foreslåede ændring medfører, at private ikke længere vil skulle søge om tilladelse fra Datatilsynet til behandling af personoplysninger i advarselsregistre, kreditoplysningsbureauer og retsinformationssystemer. Efter den foreslåede ordning vil private derfor kunne behandle personoplysninger i de nævnte registre efter de almindelige databeskyttelsesretlige regler uden Datatilsynets forudgående tilladelse. Private vil som følge af ændringen derfor heller ikke være forpligtede af eventuelle fastsatte vilkår i en tilladelse, som Datatilsynet tidligere har givet.

Datatilsynets vilkår er imidlertid i vidt omfang udtryk for en præcisering af de krav, som allerede følger af reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Endvidere er der i databeskyttelseslovens kapitel 5 fastsat detaljerede regler om kreditoplysningsbureauers virksomhed.

Der henvises til lovforslagets § 4, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

3. Forholdet til databeskyttelsesreglerne

De foreslåede bestemmelser i dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 8 og 10 (lovforslagets § 2, nr. 1), indeholder bemyndigelse til, at Domstolsstyrelsen vil kunne fastsætte nærmere regler om behandling af personoplysninger på domstolens skifteportal i dødsboskiftesager. Forslaget til bestemmelsen i stk. 8, indebærer bl.a., at der vil kunne fastsættes nærmere regler om, hvilke personoplysninger skifteretten indsamler og videregiver via domstolens skifteportal. Den foreslåede bestemmelse i stk. 10 indebærer, at Domstolsstyrelsen vil kunne fastsætte regler om, at en person, som skifteretten påtænker at udpege som bobestyrer, skal oplyse personnummer og give andre nærmere bestemte oplysninger til brug for udpegelsen som bobestyrer og om skifterettens registrering og behandling af disse oplysninger.

De foreslåede bestemmelser i dødsboskiftelovens § 42, stk. 2 (lovforslagets § 2, nr. 8), § 52, stk. 2, 1. pkt. (lovforslagets § 2, nr. 10), § 68, stk. 3 (lovforslagets § 2, nr. 11), og § 69, stk. 1 (lovforslagets § 2, nr. 12), indeholder hjemler til skifterettens videregivelse af personoplysninger til bobestyrer og Skatteforvaltningen.

Med de foreslåede bestemmelser i dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 8 og 10, § 42, stk. 2, § 52, stk. 2, 1. pkt., § 68, stk. 3, og § 69, stk. 1, vil der blive behandlet almindelige personoplysninger, herunder navn, adresse og personnummeroplysninger. Der vil som udgangspunkt ikke blive behandlet følsomme personoplysninger efter disse bestemmelser.

Databeskyttelsesforordningen indeholder et nationalt råderum til at supplere databeskyttelsesforordningens bestemmelser om behandling af personoplysninger.

For så vidt angår almindelige personoplysninger følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3, at der er mulighed for at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen af dele af artikel 6, stk. 1. Det gælder bl.a. artikel 6, stk. 1, litra e, hvorefter behandling af almindelige personoplysninger kan ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt.

Behandlingen af almindelige personoplysninger efter de foreslåede bestemmelser i dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 8 og 10, § 42, stk. 2, § 52, stk. 2, 1. pkt., § 68, stk. 3, og § 69, stk. 1, kan ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, jf. stk. 2 og 3, idet skifterettens indsamling

og videregivelse af oplysninger i forbindelse med skifte af dødsboer er en opgave, som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som skifteretten har fået pålagt efter reglerne i dødsboskifteloven.

Som følge af det nye it-system til understøttelse af skifterettens behandling af dødsboskiftesager er de foreslåede bestemmelser nødvendige for at forenkle sagsbehandlingen og skifterettens behandling af personoplysninger i forbindelse med, at oplysningerne videregives automatisk af skifteretten. Behandlingen vurderes ikke at gå videre, end hvad der er nødvendigt i forhold til formålet.

Justitsministeriet skal afslutningsvis bemærke, at det forudsættes, at de grundlæggende principper i databeskyttelsesforordningen iagttages i forbindelse med den behandling af personoplysninger, der måtte ske i medfør af de foreslåede bestemmelser. Det betyder bl.a., at personoplysninger skal være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslagets del om at øge antallet af byretsdommere og landsdommere vurderes at medføre en merudgift på ca. 9,4 mio. kr. (2024-pl) for domstolene, der kan henføres til ansættelsen af yderligere syv byretsdommere og to landsdommere, der tilgår Østre Landsret. Der er afsat finansiering til aflønning af dommerne med Aftale om domstolenes økonomi 2024/2027.

Lovforslaget skaber de lovgivningsmæssige rammer for implementering af domstolenes flerårsaftale 2024-2027 for så vidt angår initiativet om nedbringelse af sagsbehandlingstiderne ved domstolene ved ansættelse af et antal dommere. Med flerårsaftalen er der desuden afsat midler i hele flerårsaftaleperioden til rekruttering af dommerfuldmægtige og kontorphonale, der ligeledes skal bidrage til en nedbringelse af sagsbehandlingstiderne ved domstolene.

Den foreslåede stigning på syv byretsdommere og to landsdommere estimeres isoleret at medføre merudgifter hos anklagemyndigheden på årligt i alt ca. 13,1 mio. kr. (2024-pl), som følge af den forventede øgede retsmødeaktivitet. Anklagemyndighedens udgifter holdes inden for myndighedens eksisterende økonomiske ramme, men forventes i lyset af den samlede tilgang af ressourcer i domstolene at få konsekvenser for opgaveløsningen i anklagemyndigheden i øvrigt.

Lovforslagets del om behandlingen af dødsboskiftesager i domstolenes skifteportal forudsætter afholdelse af udgifter for staten til udvidelse og drift af domstolenes skifteportal.

Domstolenes skifteportal er et delelement i indførelsen af nye it-løsninger til understøttelse af sagsbehandlingen i straffe- og skiftesager ved domstolene. Domstolsstyrelsen har i 2021 igangsat udviklingen af et it-projekt til domstolenes behandling af straffe- og skiftesager for i alt 604,6 mio. kr. ekskl. renter og inkl. risikopulje (2021-pl), jf. Folketingstidende 2021-22, E, aktstykke nr. 26. Skifteportalen anvendes i dag til anmeldelse af krav og tilgodehavende samt oplysning om boets aktiver i dødsboskiftesager og til behandling af sager om tvangsopløsning. Med lovforslaget vil skifteportalen fremover blive udvidet til at omhandle hele behandlingen af dødsboskiftesagen.

Lovforslagets formål er at muliggøre en komplet sagsbehandlingsunderstøttelse af dødsboskiftesager ved domstolene. Dette indebærer en udvidelse af domstolenes eksisterende skifteportal med nye it-løsninger til understøttelse af behandlingen af dødsboskiftesager. Udvidelsen vil have visse implementeringskonsekvenser for domstolene, idet anvendelsen af skifteportalen til behandling af dødsboskiftesager vil indebære en omlægning af visse arbejdsgange i dødsboskiftesager samt tilpasning af skifteretternes, landsretternes og Højesterets betjening af og kommunikation med brugerne. Den foreslåede ordning vil medføre, at nogle administrative opgaver, der i dag ligger hos skifteretten, bortfalder som følge af digitaliseringen af processerne. Samlet set vurderes forslaget at medføre en bedre og mere effektiv

behandling af dødsboskiftesager ved domstolene, jf. ligeledes Folketingstidende 2021-22, E, aktstykke nr. 26.

Derudover forventes det, at lovforslaget vil have implementerings- og driftsomkostninger for offentlige myndigheder, der måtte vælge at etablere en API-tilslutning til skifteportalen. API-tilslutning er en såkaldt »system-til-system-løsning«, der kan sende meddelelser i dødsboskiftesager digitalt til skifteretten samt modtage meddelelser fra skifteretten. Det vurderes, at en API-tilslutning på sigt vil medføre positive konsekvenser for myndighederne i form af automatisering af dataudvekslinger, der hidtil er foregået ved manuel indtastning. Dette gælder særligt de myndigheder, der har regelmæssig interaktion med skifteretten.

Der forventes at være implementeringsomkostninger hos de offentlige myndigheder, der måtte vælge ikke at etablere en API-tilslutning, idet visse arbejdsprocesser vil skulle omlægges til en manuel indtastning på skifteportalen. Arbejdsprocesserne har hidtil været præget af papir- og mailkorrespondance, hvorfor overgangen til indtastning på skifteportalen ikke forventes at ville påføre de pågældende myndigheder varige driftsomkostninger.

Lovforslaget vurderes at have implementeringsmæssige konsekvenser for Skatteforvaltningen. Med kravet om, at oplysninger fremover skal tilgå skifteretterne via Skifteportalen, vil Skatteforvaltningen kun i begrænset omfang kunne anvende de eksisterende udvekslingsløsninger frem til, der er implementeret nye systemløsninger i Skatteforvaltningen, herunder nye integrationer mellem Skatteforvaltningens sagsbehandlingssystemer og Skifteportalen. I perioden frem til en systemløsning er på plads, vil der være merudgifter til manuel indberetning fra Skattestyrelsen til Skifteportalen. Det er for nuværende ikke muligt at opgøre lovforslagets administrative omkostninger for Skatteforvaltningen.

Det forventes desuden, at lovforslaget vil medføre mindre udviklings- og implementeringsomkostninger for Kirkeministeriet, der fremover vil skulle sende dødsanmeldelsen til skifteretten via skifteportalen i et andet filformat end hidtil.

Flere offentlige myndigheder med hyppig kontakt til skifteretten har allerede iværksat ændringer af arbejdsprocesser i forbindelse med udrulningen i 2022 af skifteportalen til anmeldelse af krav og tilgodehavender samt oplysning om boets aktiver i dødsboskiftesager og vil ikke opleve en forandring. Lovforslaget forventes ikke at medføre implementerings- og driftsomkostninger for disse myndigheder.

Lovforslagets § 4 vurderes at have positive økonomiske konsekvenser for Datatilsynet i form af en ressourcefrigørelse på 0,2 mio. kr. årligt fra 2025 og frem. De økonomiske konsekvenser kan henføres til en frigørelse af 0,3 årsværk årligt fra 2025 og frem.

Lovforslaget vurderes herudover ikke at have økonomiske konsekvenser eller implementeringskonsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget medfører ikke økonomiske eller implementeringsmæssige konsekvenser for kommuner eller regioner.

4.1. Principper for digitaliseringsklar lovgivning

Lovforslagets del omkring skifteportalen er overvejet i forhold til de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning.

For så vidt angår lovforslagets foreslåede ændringer om digitalisering af dødsboskiftesager er det i overensstemmelse med princip 2 om digital kommunikation, at der indføres en obligatorisk digital selvbetjeningsløsning, og at der tilbydes et ikke-digitalt alternativ for de borgere, som måtte have behov for

dette. Denne del af lovforslaget vurderes også at være i overensstemmelse med princip 3 om mulighed for automatisk sagsbehandling, da behandling af dødsboskiftesager via skifteportalen vil kunne lette sagsbehandlingen ved, at meddelelser registreres efter samme digitale model. Denne del af lovforslaget vurderes desuden at være i overensstemmelse med princip 6 om anvendelse af offentlig infrastruktur, herunder MitID. Det vurderes, at domstolens skifteportal vil give brugerne én samlet indgang til skifteretten samt et enkelt overblik over behandlingen af dødsboskiftesagen, hvilket vil være en fordel for brugerne.

De med lovforslaget foreslåede ændringer om, at skifteretten i boer, der behandles ved bobestyrer, i visse situationer vil skulle dele oplysninger med Skatteforvaltningen, vurderes at være i overensstemmelse med princip 4 om bl.a. sammenhæng på tværs af myndigheder.

De øvrige principper vurderes ikke at være relevante i relation til de foreslåede ændringer af dødsboskifteloven.

Lovforslagets § 4 vurderes at være udformet i overensstemmelse med det femte princip for digitaliseringsklar lovgivning, som handler om tryk og sikker datahåndtering. Det vurderes, at princippet er overholdt, idet der ikke med lovforslaget lempes på betingelserne for at behandle personoplysningerne i advarselsregistre m.v., hvorfor de almindelige krav i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven fortsat er gældende. De øvrige principper for digitaliseringsklar lovgivning vurderes ikke at være relevante.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslagets bestemmelser om brug af domstolens skifteportal til behandlingen af sager om skifte af dødsboer (lovforslagets § 2, nr. 1) vil få negative administrative konsekvenser for erhvervslivet, da udvidelsen af domstolens skifteportal med en ny it-løsning til understøttelse af sagsbehandlingen af dødsboskiftesager indebærer en begrænsning i virksomheders mulighed for at vælge, hvordan de henvender sig til skifteretten i dødsboskiftesager.

En række virksomheder, herunder advokatvirksomheder, har allerede taget skifteportalen i brug i forbindelse med udrulningen i 2022 af den første release, der vedrører anmeldelse af krav og tilgodehavender til skifteretten i dødsboskiftesager samt oplysning om boets aktiver på skifteportalen. Disse virksomheder vil derfor ikke opleve en forandring.

Der vil være økonomiske konsekvenser i form af implementerings- og driftsomkostninger for de dele af erhvervslivet, der måtte vælge at etablere en API-løsning. API-tilslutning er en såkaldt »system-til-system-løsning«, der bl.a. kan sende meddelelser i dødsboskiftesager digitalt til skifteretten samt modtage meddelelser fra skifteretten. Det vurderes, at etablering af en API-tilslutning vil få positive konsekvenser for virksomheder, der har hyppig interaktion med skifteretten.

Virksomheder, der vælger ikke at gøre brug af en API-tilslutning, vil skulle indrette sig på nye sagsgange, hvilket kan kræve tid og ressourcer. Da mange virksomheder allerede i dag anvender digital selvbetjening, vurderes de negative administrative konsekvenser at være begrænsede. I en overgangsperiode må det forventes, at erhvervslivet vil skulle implementere nye digitale arbejdsgange, hvilket på kort sigt vil få nogle økonomiske konsekvenser. På længere sigt forventes den digitale selvbetjening at ville højne effektiviteten og medføre positive konsekvenser i erhvervslivet.

Uanset om virksomhederne vælger at gøre brug af en API-tilslutning eller en manuel brugergrænseflade, vurderes skifteportalen at kunne anvendes uden, at det vil få nævneværdige økonomiske konsekvenser. Det forventes, at fordelene ved én samlet indgang til skifteretten og et bedre overblik over

behandlingen af dødsboskiftesagen på domstolens skifteportal på sigt vil opveje de økonomiske negative konsekvenser.

Erhvervsstyrelsen vurderer, at lovforslagets samlede administrative konsekvenser ikke vil overstige 4 mio. kr. De er derfor ikke kvantificeret yderligere.

Forslagets § 4 kan medføre begrænsede positive administrative konsekvenser for erhvervslivet i form af en mindre byrdelettelse ved, at virksomhederne ikke længere vil skulle indhente særskilt tilladelse efter § 26 hos Datatilsynet.

Lovforslagets øvrige dele forventes ikke at have administrative eller økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslagets § 1, nr. 21 og 22, vil have mindre negative administrative konsekvenser for borgerne, idet der med bestemmelserne indføres en genoptagelsesfrist på 1 år i både salær- og adfærdssager.

Lovforslagets § 1, nr. 27, forventes at have positive administrative konsekvenser for borgerne, idet Advokatnævnets afgørelser om valgbarhed til Advokatsamfundets organer vil kunne indbringes af den pågældende advokat for domstolene.

Lovforslagets bestemmelser om domstolens brug af skifteportalen vil have begrænsede negative administrative konsekvenser for borgerne, idet lovforslaget indebærer en begrænsning i borgernes mulighed for at vælge, hvordan de henvender sig til skifteretten i dødsboskiftesager. En stor del af borgerne anvender allerede i dag digital selvbetjening. Digital selvbetjening indebærer en lettere og mere fleksibel borgerbetjening for de borgere, der har digitale kompetencer. De borgere, der ikke jævnligt anvender it, vil som hidtil få den nødvendige vejledning fra skifteretterne.

Derudover vil borgerne som konsekvens af, at domstolens skifteportal forventes at blive taget i brug af landsretten og Højesteret på et senere tidspunkt end ved skifteretterne, i en periode skulle kommunikere digitalt med skifteretterne på skifteportalen, mens de i forbindelse med eventuel kære til landsretten eller Højesteret vil skulle kommunikere med landsretten og Højesteret på anden vis udenom skifteportalen.

Lovforslaget vurderes herudover ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen natur- eller miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Det bemærkes vedrørende lovforslagets § 2 og 3, at det følger af det EU-retlige effektivitetsprincip, at nationale regler ikke i praksis må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve rettigheder, der følger af EU-retten. Det betyder, at EU-/EØS-borgere og -virksomheder ikke kan pålægges obligatorisk selvbetjening, før den teknologiske udvikling muliggør dette.

Der vil således ikke kunne stilles krav om anvendelse af eksempelvis MitID, hvis en EU-/EØS-borger

ikke kan få MitID eller anvende anden relevant identifikationsordning. Der vil ligeledes ikke kunne stilles krav om anvendelse af skifteportalen, hvis en borger eller virksomhed fra et andet EU-/EØS-land i praksis ikke vil kunne anvende skifteportalen.

Lovforslaget overholder det EU-retlige effektivitetsprincip, idet den foreslåede undtagelsesordning beskrevet i afsnit 2.5.2 sikrer, at der kan ske undtagelse fra anvendelsen af skifteportalen, hvis særlige forhold taler herfor.

Det bemærkes vedrørende lovforslagets § 4, at databeskyttelsesforordningens artikel 36, stk. 5, giver mulighed for nationale regler om, at den dataansvarlige ifm. visse behandlingsaktiviteter altid skal høre og opnå forudgående tilladelse fra tilsynsmyndigheden. § 26 er en udmøntning af denne mulighed efter forordningen.

Det foreslås at ændre reglerne for behandling i advarselsregistre, kreditoplysningsbureauer og retsinformationssystemer, således at denne mulighed ikke længere udnyttes.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslagets § 1-3, 5 og 6 har i perioden fra den 4. juli 2024 til den 22. august 2024 (49 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Grønlands Landsret, Sø- og Handelsretten, Samtlige byretter, Retten i Grønland, Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet, Politimesteren i Grønland, Advokatrådet, Advokatnævnet, Ankenævnet for Forsikring, Ankenævnet for Patienterstatningen, Ankestyrelsen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ASE, Association of Danish Intellectual, Property Attorneys, ATP, Auktionslederforeningen, BDO Statsautoriseret Revisionsaktieselskab, Beskæftigelsesrådet, BL – Danmarks Almene Boliger, Borger- og retssikkerhedschefen i Skatteforvaltningen, Business Danmark, Bygherreforeningen, Børsmæglerforening Danmark, Centralorganisationernes Fællesudvalg, CEPOS, Cevea, Civilstyrelsen, Copenhagen Business School (CBS), Dansk Arbejdsgiverforening, Danish Venture Capital and Private Equity Association, Danmarks Automobilforhandler Forening, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening, Danmarks Jurist- og Økonomforbund (DJØF), Danmarks Nationalbank, Danmarks Rederiforening, Dansk Aktionærforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Detail, Dansk Ejendomskredit, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Gallerisammenslutning, Dansk Industri, Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Investor Relations Forening – DIRF, Dansk Kredit Råd, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Told og Skatteforbund, Dansk Transport og Logistik, Danske Advokater, Danske Arveretsadvokater, Danske Bedemænd, Danske Dødsboadvokater, Danske Familieadvokater, Danske Guldsmede og Urmagere, Danske Inkassoadvokater, Danske Insolvensadvokater, Danske Patienter, Danske Rederier, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Speditører, Datatilsynet, Den Danske Akkrediteringsfond, Den Danske Aktuarforening, Den Danske Dommerforening, Den Danske Finansanalytikerforening, Den Danske Fondsmæglerforening, Den Europæiske Centralbank (ECB), Det Danske Advokatsamfund, Det Faglige Hus, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Djøf Advokat, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandforening, EjendomDanmark, Eksportkreditfonden, Erhvervslejernes Landsorganisation, Erhvervsministeriet, Erhvervsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Faglige Seniorer, Finans Danmark, Finans og Leasing, Finansforbundet, Finansforeningen/CFA Society Denmark, Finansiell Stabilitet A/S, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finanstilsynet, FOA – Fag og Arbejde, Folketingets Ombudsmand, Forbrugerklagenævnet, Forbrugerrådet Tænk, Forenede Danske Motorejere, Foreningen af Familieretsadvokater, Foreningen af J. A. K. Pengeinstitutter, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen Danske Revisorer, Foreningen for Faste Værger i Danmark, Forsikring & Pension, Forsikringsmæglerforeningen i Danmark, Forsikringsmæglerernes Brancheforening,

Forsvarerforeningen i Grønland, FRIE, FSR – danske revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Garantifonden for indskydere og investorer, Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere, Grundejernes Landsorganisation, Grønlands Politiforening, Grønlands Selvstyre, Grønlandske Advokater, Handelshøjskolen – Aarhus Universitet, HK Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HORESTA, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, International Transport Danmark, Investeringsforeningsrådet, ISOBRO, IT-Branchen, IT-Politisk Forening, Justitia, KL, KMD, Kraka, Kommunale tjenestemænd og Overenskomstansatte, Kooperationen – Den Kooperative Arbejdsgiver- og Interesseorganisation i Danmark, Kredsdommerforeningen, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, Kuratorforeningen, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Landbrug og Fødevarer, Landsdækkende Banker, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforsvareren for Grønland, Landsskatteretten, LD Fonde, Lederne, Lejernes Landsorganisation, Liberale Erhvervs Råd, Lokale Pengeinstitutter, Lønmodtagernes Garantifond, Mødrehjælpen, Nasdaq Copenhagen A/S, Patienterstatningen, Patientforeningen, Pengeinstitutankenævnet, Pension Danmark, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, PROSA, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigspolitiet, Rådet for Digital Sikkerhed, Skatteankestyrelsen, Skatteministeriet, SMVdanmark, Social- og Ældreministeriet, SRF Skattefaglig Forening, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Tekniq Arbejdsgiverne, Udbetaling, Danmark, Voldgiftinstituttet, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, VP Securities A/S, Western Union, Ældre Sagen, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Retshjælp, Aarhus Universitet (Juridisk Institut) og 3F Fagligt Fælles Forbund.

Et udkast til lovforslagets § 4 er sendt i høring den 4. september 2024 med frist den 2. oktober 2024 (28 dage). Høringen er ikke afsluttet på tidspunktet for fremsættelsen af lovforslaget. Lovforslaget er en udmøntning af beslutningen om politisk prioriteret opgavebortfald, som blev præsenteret den 30. august 2024 i forbindelse med FFL25, hvorfor det ikke har været muligt at sende lovforslaget i høring på et tidligere tidspunkt.

Udkast til lovforslag er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation (AC), Amnesty International, Ankenævnet for Patienterstatningen, Ankestyrelsen, Berlingske Media, Brancheorganisationen F&P, BUPL, Civilstyrelsen, Dagbladet Information, Danmarks Jurist- og Økonomforbundet (DJØF), Danmarks Lærerforening, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, Danmarks Radio, Danmarks Tekniske Universitet, Dansk Erhverv, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Journalistforbund (DJ), Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Danske Medier, Danske Regioner, Danske Patienter, Datatilsynet, Dataetisk Råd, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Juridiske Fakultet – Københavns Universitet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Domstolsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Fag og Arbejde (FOA), Forsvarsministeriets Auditørkorps, Fængselsforbundet, Gymnasieskolernes Lærerforening (GL), Handelshøjskolen – Aarhus Universitet, HK Danmark, Institut for Menneskerettigheder, IT-Branchen, Juridisk Institut – Copenhagen Business School, Juridisk Institut – Syddansk Universitet, Juridisk Institut – Aalborg Universitet, Juridisk Institut – Aarhus Universitet, Justitia, Jyllands-Posten, Kommunernes Landsforening (KL), Kristeligt Dagblad, Lægeforeningen, Manderådet, Patienterstatningen, Patientforeningen, Politiforbundet, Politiken, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Digital Sikkerhed, samtlige byretter, Socialpædagogernes Landsforbund, Sø- og Handelsretten, TV2 DANMARK A/S, Vestre Landsret og Østre Landsret.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslagets § 4 forventes at have positive konsekvenser i form af resourcefrigørelse af 0,2 mio. kr. årligt for Datatilsynet.	Lovforslagets § 2 forudsætter afholdelse af udgifter til udvidelse og drift af skifteportalen. Der er afsat midler til forslaget, jf. pkt. 3 ovenfor.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslagets § 1, nr. 27, forventes at have implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet Advokatnævnet får kompetence til at træffe afgørelse i en ny sagstype. Lovforslagets § 2 vurderes at medføre en bedre og mere effektiv behandling af dødsboskifte ved domstolene.	Lovforslagets § 2 vil have visse implementeringskonsekvenser for domstolene, idet overgangen til digital behandling af dødsboskiftesager indebærer en omlægning af arbejdsgangene ved skifteretterne og tilpasning af skifterettens betjening af og kommunikation med borgere, virksomheder og offentlige myndigheder.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Lovforslagets § 2 vurderes at have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser for virksomheder, der til brug for hyppig interaktion med skifteretten etablerer en API-tilslutning.	Lovforslagets § 2 forudsætter afholdelse af udviklings- og driftsomkostninger for de dele af erhvervslivet, herunder bobestyrere, der måtte vælge at etablere en »system-til-system-løsning« (en API-tilslutning). Erhvervsstyrelsen vurderer dette til at være under 4 mio. kr., hvorfor de ikke kvantificeres nærmere.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Lovforslagets § 2 om en digital selvbetjening indebærer en lettere og mere fleksibel betjening for de virksomheder, der har digitale kompetencer. Forslagets § 4 kan medføre begrænsede administrative konsekvenser for erhvervslivet i form af en mindre byrdelettelse ved, at virksomhederne ikke længere vil skulle indhente særskilt tilladelse til advarselsregistre m.v. hos Datatilsynet.	Lovforslagets § 2 indebærer en begrænsning i virksomhedernes mulighed for at vælge, hvordan de henvender sig til skifteretten. Det må forventes, at visse virksomheder i en overgangsperiode skal bruge tid på at indrette sig på de nye sagsgange.
Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslagets § 2 om en digital selvbetjening indebærer en lettere og mere fleksibel betjening for borgere, der har digitale kompetencer.	Lovforslagets § 2 indebærer en begrænsning i borgernes mulighed for at vælge, hvordan de henvender sig til skifteretten.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen

Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslagets § 4 medfører, at de danske regler på området ikke går videre end kravene i databeskyttelsesforordningen. Lovforslaget indeholder herudover ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikkeerhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, 1. pkt., at Østre Landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og mindst 56 andre landsdommere.

Det foreslås, at i § 5, stk. 2, 1. pkt., ændres »56« til: »62«.

Forslaget indebærer, at antallet af landsdommere hæves ved Østre Landsret med 6 personer fra 56 til 62 (en præsident og mindst 62 andre landsdommere).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, 2. pkt., at Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 36 andre landsdommere.

Det foreslås, at § 5, stk. 2, 2. pkt., ændres »36« til: »38«.

Forslaget indebærer, at antallet af landsdommere ved Vestre Landsret hæves med 2 personer fra 36 til 38 (en præsident og mindst 38 andre landsdommere).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af retsplejelovens § 9, stk. 12, at der ud over det antal dommere, der er nævnt i stk. 2-11,

udnævnes yderligere 37 dommere ved byretterne (såkaldte puljedommere). For at give mulighed for, at dommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. § 51 a, kan der endvidere udnævnes yderligere op til 8 dommere. Det fremgår endvidere, at der højst kan udnævnes yderligere 6 dommere ved Københavns Byret, yderligere 5 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 3-5, yderligere 4 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 6-10, og yderligere 1 dommer ved retten på Bornholm. Ved ledighed i en dommerstilling ved en ret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres.

Det foreslås, at § 9, stk. 12, affattes således:

»Stk. 12. Ud over det antal dommere, der er nævnt i stk. 2-11, udnævnes yderligere 44 dommere ved byretterne. For at give mulighed for, at dommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. § 51 a, kan der udnævnes yderligere op til 8 dommere. Der kan højst udnævnes 8 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 2-5, yderligere 6 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 6-10, og yderligere 1 dommer ved retten på Bornholm. Ved ledighed i en dommerstilling ved en ret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres.«

Forslagets 1. pkt. indebærer, at antallet af dommere, vil blive forhøjet fra 37 til 44 dommere.

Placeringen af de yderligere dommerstillinger ved de enkelte retter vil skulle besluttes af Domstolsstyrelsen ud fra en vurdering af, hvilke retter der er særligt udfordret af lange sagsbehandlingstider og gamle sagsbunker.

Forslagets 2. pkt. er en videreførelse af muligheden for, at ansætte yderligere 8 dommere for at give mulighed for, at dommere kan gå på deltid, jf. § 51 a. Der er ikke pligt til at holde disse stillinger besat. Der ændres således ikke på denne del af bestemmelsen.

Forslaget indebærer endvidere, at der sker en generel forhøjelse af det maksimale antal puljedommere ved hver af byretterne, således at det yderligere antal af dommere fra den landsdækkende normering, der kan udnævnes ved retterne nævnt i stk. 2-5, forhøjes fra 6 til 8, mens det for retterne nævnt i stk. 6-10 forhøjes fra 4 til 6.

Domstolsstyrelsen træffer bestemmelse om fordelingen af disse dommerstillinger til de enkelte byretter. En dommer, der udnævnes som yderligere dommer, er fuldstændig ligestillet med de øvrige dommere ved embedet, og en sådan dommer vil således være ansat som fast dommer ved den pågældende ret.

Forslagets 4. pkt. er en videreførelse af, at ved ledighed i en dommerstilling ved en ret, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres. Der ændres således ikke på denne del af bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Af retsplejelovens § 127 a fremgår det, at §§ 125-127 også gælder for advokatselskaber.

Det foreslås, at der i § 127 a, stk. 1, indsættes efter »gælder også for«: »fællesskaber af advokater og«.

Bestemmelsen vil medføre, at de særlige advokatpligter i §§ 125 og 126 samt reglerne om advokaters pligter med hensyn til behandling af betroede midler (klientkontoreglerne) i § 127 fremover også vil gælde for fællesskaber af advokater.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det fremgår af retsplejelovens § 133, stk. 1, at en advokat har møderet for landsret og i alle sager for Sø- og Handelsretten, når advokaten har bestået en prøve i procedure.

Af retsplejelovens § 133, stk. 4, fremgår det, at den ene retssag kan være en byretssag, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 2, nr. 5. I så fald skal dette være en sag med kollegial behandling eller en sag, hvor der medvirker sagkyndige dommere. Den anden retssag skal aflægges for en af landsretterne, for Grønlands Landsret som kollegial ret eller for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil.

Efter gældende ret kan en sag for Arbejdsretten ikke udgøre en prøvesag efter retsplejelovens § 133, stk. 4.

Det foreslås, at der i § 133, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter » § 119, stk. 2, nr. 5«: », eller en sag for Arbejdsretten«.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at sager for Arbejdsretten fremover vil kunne udgøre den ene af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 6 og 7, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 6

Det fremgår af retsplejelovens § 133, stk. 1, at en advokat har møderet for landsret og i alle sager for Sø- og Handelsretten, når advokaten har bestået en prøve i procedure.

Af retsplejelovens § 133, stk. 4, fremgår det, at den ene retssag kan være en byretssag, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 2, nr. 5. I så fald skal dette være en sag med kollegial behandling eller en sag, hvor der medvirker sagkyndige dommere. Den anden retssag skal aflægges for en af landsretterne, for Grønlands Landsret som kollegial ret eller for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil.

Efter gældende ret kan en sag for Arbejdsretten ikke udgøre en prøvesag efter retsplejelovens § 133, stk. 4.

Det foreslås, at i § 133, stk. 4, 2. pkt., ændres »I så fald skal dette være« til: »Byretssagen, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 1, nr. 5, skal være«.

Der er alene tale om en sproglig ændring, som skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 5 og 7. Der er således ikke tilset ændringer i indholdet af gældende ret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det fremgår af retsplejelovens § 133, stk. 1, at en advokat har møderet for landsret og i alle sager for Sø- og Handelsretten, når advokaten har bestået en prøve i procedure.

Af retsplejelovens § 133, stk. 4, fremgår det, at den ene retssag kan være en byretssag, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 2, nr. 5. I så fald skal dette være en sag med kollegial behandling eller en sag, hvor der medvirker sagkyndige dommere. Den anden retssag skal aflægges for en

af landsretterne, for Grønlands Landsret som kollegial ret eller for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil.

Efter gældende ret kan en sag for Arbejdsretten ikke udgøre en prøvesag efter retsplejelovens § 133, stk. 4.

Det foreslås, at i § 133, stk. 4, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Sagen for arbejdsretten skal indeholde en hovedforhandling.«

Det foreslåede vil medføre, at det udelukkende er hovedforhandlinger for Arbejdsretten, der kan udgøre den ene af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Hovedforhandlinger efter både arbejdsretslovens §§ 7 og 8 vil være omfattet.

Det bemærkes, at en sag for Arbejdsretten udelukkende vil kunne udgøre en prøvesag, hvis Arbejdsretten finder sagen egnet hertil. Der er med lovforslaget ikke tilsigtet ændringer af, hvornår en sag findes egnet som en prøvesag.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 8

Det fremgår af retsplejelovens § 142, stk. 1, 1. pkt., at for personer, der er udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af §§ 137-139, gælder de regler, der er fastsat i medfør af § 127 om behandlingen af betroede midler, og Advokatrådet fører tilsyn med reglernes overholdelse. Dette omfatter eksempelvis den advokat, der under en straffesag er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed, jf. retsplejelovens § 138. Reglerne gælder, indtil Advokatrådet bestemmer, at de skal ophøre hermed, dog højst i 6 måneder fra udelukkelsen eller ophøret. Advokatrådet kan underrette den pågældendes klienter om udelukkelsen eller ophøret og om betydningen heraf, jf. § 142, stk. 1, 2. og 3. pkt. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at baggrunden for bestemmelsen var, at klientkontoreglerne og muligheden for at føre tilsyn med advokaternes overholdelse af disse ophørte, når en advokat blev udelukket fra eller ophørte med at være berettiget til at udøve advokatvirksomhed, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 3795f.

Af retsplejelovens § 142, stk. 2, fremgår det, at overtrædelse af reglerne som nævnt i stk. 1 straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Af bemærkningerne til bestemmelsen følger, at da den pågældende (den forhenværende advokat) normalt ikke længere vil kunne disciplinærfølges, var det fundet nødvendigt at medtage en bestemmelse i stk. 2 om straf for overtrædelse af de regler, der er fastsat i medfør af § 127 om behandling af klientmidler og om tilsynet hermed, jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, spalte 3796.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises der til pkt. 2.2.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 142 nyaffattes.

Det foreslås, at det i § 142, stk. 1, fastsættes, at de regler, der er fastsat i medfør af 127 om behandlingen af betroede midler, gælder for personer:

- 1) hvis ret til at udøve advokatvirksomhed er ophørt i medfør af §§ 137-139,
- 2) der har deponeret sin beskikkelse i Justitsministeriet i medfør af § 141, eller
- 3) der er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed i medfør af § 147 c, stk. 5 eller 8.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, nr. 1*, vil medføre, at de regler, der er fastsat i medfør af retsplejelovens § 127, vil gælde for personer, hvis ret til at udøve advokatvirksomhed er opført i medfør af § 137 (bortfald af retten til at udøve advokatvirksomhed, fordi den pågældende person ikke længere opfylder betingelserne i retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 1, og 2), § 138 (frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed under en straffesag), og § 139 (frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed ved dom). Der er med det foreslåede ikke tilsigtet ændringer af gældende ret.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, nr. 2*, vil medføre, at de regler, der er fastsat i medfør af retsplejelovens § 127, fremover også vil gælde for en advokat, der har deponeret sin beskikkelse i Justitsministeriet i medfør af § 141.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, nr. 3*, vil medføre, at de regler, der er fastsat i medfør af retsplejelovens § 127, vil finde anvendelse for personer, der midlertidigt er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed (§ 147 c, stk. 5), og for personer, der er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed (§ 147 c, stk. 8). For så vidt angår personer, der er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed efter retsplejelovens § 147, stk. 8, er der ikke tilsigtet ændringer af gældende ret.

Det foreslås, at det i § 142, *stk. 2*, fastsættes, at Advokatrådet fører tilsyn med, at de personer, der er nævnt i stk. 1, overholder reglerne, som er fastsat i medfør af § 127.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* vil medføre, at Advokatrådet fremover vil kunne udøve tilsyn med overholdelsen af reglerne om betroede midler, efter en advokat har deponeret sin beskikkelse i Justitsministeriet i medfør af § 141, samt med personer, der midlertidigt er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed. Der er herudover ikke tilsigtet ændringer af gældende ret. Således videreføres reglerne for personer, hvis ret til at udøve advokatvirksomhed er ophørt i medfør af §§ 137-139 (den foreslåede bestemmelse i § 142, stk. 1, nr. 1) og for personer, der er blevet frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed i medfør af retsplejelovens § 147 c, stk. 8 (den foreslåede bestemmelse i § 142, stk. 1, nr. 3).

Det foreslås endvidere, at det i § 142, *stk. 3*, fastsættes, at reglerne gælder, indtil Advokatrådet bestemmer, at de skal ophøre hermed, dog højst i 12 måneder fra tidspunktet, hvor Advokatrådet er blevet bekendt med det forhold, som begrunder tilsynet efter stk. 2. Advokatrådet kan underrette den pågældendes klienter om det forhold, som begrunder tilsynet efter stk. 2 og om betydningen heraf.

Den foreslåede vil medføre, at perioden, hvor Advokatrådet kan føre det hjemlede tilsyn, ændres fra 6 til 12 måneder. Udvidelsen medfører både en udvidelse af tilsynsperioden og en forskydning af den dato, hvorfra perioden regnes. Med bestemmelsen vil Advokatrådet få bedre mulighed for at føre tilsyn med klientmidlerne efter advokaten er ophørt med at udøve advokatvirksomhed, uanset årsagen til ophøret.

Det foreslås endvidere, at det fastsættes i § 142, *stk. 4*, at stk. 2 og 3 finder tilsvarende anvendelse for et advokatselskab, jf. § 124, eller et fællesskab af advokater, der omdannes eller ændrer formål. Den foreslåede skal ses i sammenhæng med, at klientkontovedtægten også gælder for advokatselskaber, jf. § 127 a, stk. 1, og at det med lovforslaget forudsættes, at den også kommer til at gælde for fællesskaber af advokater (interessentskaber), jf. lovforslaget § 1, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* vil medføre, at Advokatrådets tilsyn efter retsplejelovens § 142, stk. 1, udvides til tillige at omfatte advokatselskaber, jf. § 124, eller et fællesskab af advokater, når advokatselskabet er blevet omdannet eller har ændret formål, idet der i sådanne tilfælde skal indleveres en sluterklæring for så vidt angår advokatselskaberne. Det forudsættes, at klientkontovedtægten vil blive ændret således, at den fremover også vil gælde fællesskaber af advokater.

Det foreslås derudover, at det fastsættes i § 142, stk. 5, at de personer og selskaber, der er nævnt i stk. 1 og 4 kan indklages til Advokatnævnet for overtrædelse af de regler, der er fastsat i medfør af § 127, jf. § 142, stk. 1. For sagens behandling i Advokatnævnet finder reglerne i kapitel 15 b tilsvarende anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 142, stk. 5, 1. pkt., vil medføre, at Advokatnævnet vil få kompetence til at træffe afgørelser over for de personer og selskaber, som er nævnt i stk. 1 og 4, i sager om klager over tilsidesættelse af reglerne, der er fastsat i medfør af § 127, jf. § 142, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse i § 142, stk. 5, 2. pkt., vil medføre, at for en sag for Advokatnævnet om overtrædelse af stk. 1-3, vil de processuelle regler og forskellige sanktioner, der er hjemlet i retsplejelovens kapitel 15 b finde tilsvarende anvendelse.

Advokatnævnets kompetence vil eksempelvis gælde for en advokat, der er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed, herunder midlertidigt, jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 5 eller 8, men som desuagtet har betroede klientmidler stående i strid med klientkontovedtægtens § 15, stk. 1. Det foreslås ikke at videreføre den nugældende straffebestemmelse i retsplejelovens § 142, stk. 2, ved siden af det disciplinære ansvar, der kan pålægges af Advokatnævnet, jf. den foreslåede § 142, stk. 4. Der tilsigtes ikke herved en ændring af, at straffelovgivningens almindelige regler efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse på en forhenværende advokat, der måtte gøre sig skyldig i strafbare forhold med hensyn til betroede midler. En forhenværende advokat, der eksempelvis tilsidesætter reglerne om opbevaring af klientmidler, vil fortsat kunne straffes i tilfælde, hvor den forhenværende advokat har overtrådt regler, der påtales af anklagemyndigheden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Det fremgår af retsplejelovens § 143, stk. 2, 1. pkt., at Advokatrådet, der er Advokatsamfundets bestyrelse, fører tilsyn med advokaterne og deres autoriserede fuldmægtige. Finder rådet, at en advokat ikke har handlet i overensstemmelse med de pligter, stillingen medfører, kan det indklage den pågældende for Advokatnævnet, jf. 2. pkt. Disse bestemmelser finder tilsvarende anvendelse for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124, jf. § 143, stk. 2, 3. pkt.

Endvidere fremgår det af retsplejelovens § 143, stk. 3, 1. pkt., at advokatrådet kan kræve alle oplysninger af advokater og deres autoriserede fuldmægtige, herunder arbejdspapirer, korrespondance og andre dokumenter, der skønnes at være nødvendige for rådets tilsyn af, om der er sket eller vil ske en overtrædelse af bestemmelserne i denne lov eller bestemmelser fastsat i medfør af denne lov. 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse, for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124. Kapitel 4 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligt gælder for Advokatrådets varetagelse af opgaver efter 1. og 2. pkt., jf. § 143 stk. 3, 2. og 3. pkt.

Det foreslås, at i § 143, stk. 2 og 3, indsættes efter »for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124«: », og fællesskaber af advokater«.

Ændringen af § 143, stk. 2, vil medføre, at retsplejelovens §§ 143, stk. 2, 1. og 2. pkt., og stk. 3, 1. pkt., tillige vil finde anvendelse for fællesskaber af advokater (interessentskaber).

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 143, stk. 2, 1. pkt., vil indebære, at Advokatrådets tilsynspligt og adgang til at indklage en advokat for Advokatnævnet tillige vil finde anvendelse for fællesskaber af advokater.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 143, stk. 3, 1. pkt., vil indebære, at Advokatrådets mulighed

for som led i tilsynet at kræve oplysninger m.v. fra advokater også vil finde anvendelse på fællesskaber af advokater. Kapitel 4 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligt vil også gælde for Advokatrådets varetagelse af opgaver efter den foreslåede ændring af retsplejelovens § 143, stk.1.,1. pkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det fremgår af retsplejelovens § 143, stk. 7, at vurderer Advokatrådet, at der er en begrundet risiko for, at en advokat, en advokats autoriserede fuldmægtige eller et advokatselskab, jf. § 124, vil overtræde en pligt, der følger af denne lov, skal rådet iværksætte passende tilsynsforanstaltninger. Dette gælder tilsvarende, hvis der er en begrundet mistanke om, at en advokat, en advokats autoriserede fuldmægtige eller et advokatselskab, jf. § 124, har overtrådt en pligt, der følger af denne lov.

Det foreslås, at to steder i § 143, 7, indsættes efter »en advokats autoriserede fuldmægtige«: », et fællesskab af advokater«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at retsplejelovens § 143, stk. 7, også vil gælde for fællesskaber af advokater (interessentskaber).

Den foreslåede ændring indebærer, at Advokatrådets pligt til at iværksætte tilsynsforanstaltninger m.v. tillige vil omfatte fællesskaber af advokater(interessentskaber).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det fremgår af retsplejelovens § 143, stk. 8, 1. pkt., at Advokatrådet kan træffe bestemmelse om, at en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, skal indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en anden kreds end den, hvor advokaten har sin virksomhed, hvis det må antages, at advokaten eller den ovennævnte person har tilsidesat de pligter, som stillingen medfører.

Det foreslås, at i § 143, stk. 8, 1. pkt., ændres »skal indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en anden kreds end den« til: »skal indkaldes til en kollegial samtale med mindst to af Advokatrådets kontaktpersoner fra en anden retskreds end den«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at det fremover vil være to af Advokatrådets kontaktpersoner fra en anden retskreds end den, hvor advokaten har sin virksomhed, som den pågældende advokat skal indkaldes til en kollegial samtale med, hvis det må antages, at advokaten eller den ovennævnte person har tilsidesat de pligter, som stillingen medfører.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslaget § 1, nr. 13, hvorefter kredsbestyrelserne nedlægges, og Advokatrådet i stedet udpeger et antal kontaktpersoner, som bistår Advokatrådet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.1.2. og 2.2.5.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det fremgår af retsplejelovens § 145, stk. 2, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbesty-

relsernes behandling af sager, hvor de skal bistå Advokatnævnet, samt kredsbestyrelsernes afholdelse af de samtaler, som er nævnt i § 143, stk. 8.

Derudover fremgår det af retsplejelovens § 143, stk. 8, 2. pkt., at Advokatrådet kan endvidere i sager, hvor en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, er under mistanke for at have begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed eller retten til at eje aktier eller anparter i et advokatselskab, bestemme, at der skal iværksættes et kollegialt tilsyn med advokaten eller den ovennævnte person.

Det foreslås, at retsplejelovens § 143, stk. 8, 2. pkt., affattes således:

»Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kontaktpersonernes afholdelse af kollegiale samtaler.«

Det foreslåede vil indebære, at justitsministeren gives bemyndigelse til at kunne fastsætte nærmere regler om kontaktpersonernes afholdelse af kollegiale samtaler.

Det er forventningen, at bestemmelsen vil blive udnyttet til – med de nødvendige tilpasninger – at videreføre de regler, der er fastsat i medfør af § 145, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1423 af 11. december 2007 om indkaldelse af advokater m.v. til en samtale med kredsbestyrelsen med senere ændringer.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslaget § 1, nr. 13, hvorefter kredsbestyrelserne nedlægges, og Advokatrådet i stedet udpeger et antal kontaktpersoner, som bistår Advokatrådet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.1.2. og 2.2.5.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det fremgår af retsplejelovens § 143, stk. 9, at Advokatsamfundet opdeles i et antal advokatkrede. Advokatkredsens bestyrelser bistår Advokatrådet.

De såkaldte kredsbestyrelser er den lokale forankring af Advokatsamfundet.

Det foreslås, at retsplejelovens § 143, stk. 9, 2. pkt., affattes således:

»Advokatrådet udpeger et antal kontaktpersoner, som bistår Advokatrådet.«

Bestemmelsen vil medføre, at advokatkredsens bestyrelser nedlægges, og at Advokatrådet i stedet vil udpege et antal kontaktpersoner, som bistår Advokatrådet. Kontaktpersonerne vil for eksempel skulle deltage i kollegiale samtaler i medfør af lovforslagets § 1, nr. 11. Derudover vil kontaktpersonerne – i det omfang det er hensigtsmæssigt – kunne bistå med de opgaver i Advokatrådet, som kræver lokal forankring, herunder afholdelse af kollegialt samråd mellem to advokater med henblik på løsning af en konflikt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.1.2. og 2.2.5.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

I forbindelse med udøvelsen af sit tilsyn med advokater kan Advokatrådet indhente og modtage oplysninger om specifikke advokater fra de myndigheder, der er omfattet af retsplejelovens § 143 a, stk. 1, nr. 1-5.

Offentlige myndigheder kan videregive bestemte oplysninger til Advokatrådet, hvis myndigheden vurderer, at oplysningerne er relevante for rådets tilsyn med advokater, jf. retsplejelovens § 143 a, stk. 2.

Det er fastsat i retsplejelovens § 143 a, stk. 3, hvilke offentlige myndigheder som er forpligtet til at videregive bestemte oplysninger til Advokatrådet.

Det fremgår af retsplejelovens § 143 a, stk. 4, at stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse for oplysninger om autoriserede fuldmægtige, advokatselskaber, jf. § 124, og personer omfattet af § 124 c, stk. 1, nr. 2.

Det foreslås, at i retsplejelovens § 143 a, stk. 4, indsættes efter »oplysninger om autoriserede fuldmægtige«: », fællesskaber af advokater,«.

Det foreslåede vil medføre, at retsplejelovens § 143 a, stk. 1-3, fremover også vil gælde for fællesskaber af advokater i relevant omfang på lignende vis som for autoriserede fuldmægtige, advokatselskaber, jf. § 124, og personer omfattet af § 124 c, stk. 1, nr. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Det fremgår af retsplejelovens § 143 b, stk. 1, at straffelovens §§ 152 og 152 c-152 f finder tilsvarende anvendelse for Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte og kredsbestyrelsernes medlemmer, for så vidt angår oplysninger, som de får kendskab til gennem tilsynsvirksomheden. Det samme gælder for personer, der udfører serviceopgaver for de organisationer, der er nævnt i 1. pkt.

Bl.a. kredsbestyrelsernes medlemmer er omfattet af retsplejelovens § 143 b, stk. 1, idet Advokatrådet udfører tilsynet, mens Advokatsamfundets ansatte og kredsbestyrelserne yder bistand til tilsynsvirksomheden, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 18 som fremsat, side 40.

Det følger af retsplejelovens § 143 b, stk. 2, at fortrolige oplysninger, som Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte eller kredsbestyrelsernes medlemmer modtager i henhold til kapitel 15 (dvs. §§ 143-145 a), kun må anvendes i forbindelse med tilsynshvervet.

Endvidere fremgår det af retsplejelovens § 143 b, stk. 3, at Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte og kredsbestyrelsernes medlemmer udelukkende kan videregive oplysninger til Advokatnævnet til varetagelsen af dets opgaver efter denne lov og til relevante offentlige myndigheder, herunder anklagemyndigheden, politiet og justitsministeren, til varetagelse af deres opgaver efter deres lovgivning.

Det foreslås, at i retsplejelovens § 143 b, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2 og 3, ændres »kredsbestyrelsernes medlemmer« til: »Advokatrådets kontaktpersoner«.

Den foreslåede ændring med medføre, at Advokatrådets kontaktpersoner fremover vil være omfattet af retsplejelovens § 143 b, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2 og 3, i stedet for kredsbestyrelsernes medlemmer.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslaget § 1, nr. 11, hvorefter kredsbestyrelserne nedlægges, og Advokatrådet i stedet udpeger et antal kontaktpersoner, som bistår Advokatrådet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.1.2. og 2.2.5.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Det fremgår af retsplejelovens § 144, stk. 1, at Advokatsamfundet opretter et Advokatnævn. Advokatnævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 18 andre medlem-

mer. Formanden og næstformændene udpeges af Højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer vælges 9 af Advokatsamfundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af Advokatrådet, og 9, der ikke må være advokater, udpeges af justitsministeren. Justitsministerens udpegning af medlemmer og stedfortrædere herfor sker efter indstilling fra sådanne myndigheder, organisationer og lign., således at det sikres, at der til nævnet udpeges medlemmer og stedfortrædere herfor, der har kendskab til både private klienters, erhvervsklienters og offentlige klienters interesser. Medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges for en periode af 6 år. Der er ikke mulighed for genudpegning.

Det foreslås, at i retsplejelovens § 144, stk. 1, 6. pkt., ændres »for en periode af 6 år« til: »for en periode af 4 år og har ret til at blive genudpeget for en periode på yderligere 2 år«, og i 7. pkt., indsættes efter »Der er«: »herefter«.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at valgperioden i Advokatnævnet nedsættes fra 6 til 4 år. Efter udløbet af det 4. år vil det være muligt for det pågældende nævnsmedlem efter eget ønske at forsætte som medlem i yderligere to år. Herefter vil genvalg ikke være muligt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.2.2. og 2.2.5.2.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Det fremgår af retsplejelovens § 144, stk. 3, at Advokatnævnet ved sagernes forberedelse kan lade sig bistå af advokatkredsens bestyrelser.

Det foreslås, at retsplejelovens § 144, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

Bestemmelsen vil medføre, at Advokatnævnet ved sagernes behandling fremover ikke vil kunne lade sig bistå af advokatkredsens bestyrelser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.1.2. og 2.2.5.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 18

Af retsplejelovens § 145, stk. 1, fremgår det, at ved behandlingen af sager, hvor kredsbestyrelserne skal bistå Advokatnævnet, tiltrædes bestyrelserne hver af et medlem, der ikke er advokat. Virker en kredsbestyrelse i flere afdelinger, tiltrædes kredsbestyrelsen dog af ét medlem for hver afdeling. Disse medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges af justitsministeren for 4 år ad gangen efter indstilling fra Kommunernes Landsforening (KL). Justitsministeren kan fastsætte regler om indstilling fra kommuner, der ikke er medlemmer af KL.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 145, stk. 2, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbestyrelsernes behandling af sager, hvor de skal bistå Advokatnævnet, samt kredsbestyrelsernes afholdelse af de samtaler, som er nævnt i § 143, stk. 8.

Det foreslås, at retsplejelovens § 145 ophæves.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i lovforslaget § 1, nr. 13.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.1.2. og 2.2.5.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 19

Det fremgår af retsplejelovens § 145 a, at Advokatnævnet årligt afgiver en beretning om sin virksomhed til justitsministeren. Beretningen trykkes og offentliggøres.

Det foreslås, at i retsplejelovens § 145 a, 2. pkt., udgår »trykkes og «.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at den beretning, som Advokatnævnet årligt afgiver om sin virksomhed til justitsministeren, fremover udelukkende vil skulle offentliggøres. Således vil den ikke længere vil skulle trykkes.

Til nr. 20

Af retsplejelovens § 146, stk. 1, fremgår det, at klager over vederlag, som en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har forlangt for sit arbejde, af den, som har retlig interesse heri, kan indbringes for Advokatnævnet. Nævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

Klager over, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller af forskrifter fastsat i medfør af denne lov, kan indbringes for Advokatnævnet, jf. retsplejelovens § 147 b, stk. 1.

Det fremgår af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, at finder Advokatnævnet, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan nævnet tildele advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 300.000 kr. Er tilsidesættelsen af pligterne af særlig grov karakter, kan Advokatnævnet forhøje bøden op til 600.000 kr.

Af retsplejelovens § 147 c, stk. 2, fremgår det, at Advokatnævnet under anvendelse af tvangsbøder kan pålægge en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, hvis det skønnes fornødent, fratage advokaten eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en sag og lade en anden af klienten godkendt advokat eller person, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, færdiggøre den.

I §§ 146, stk. 1, 1.pkt., 147 b, stk. 1, og § 147 c, stk. 1, 1.pkt., og stk. 2, 1. pkt., indsættes efter » en advokat,«: » et fællesskab af advokater,«.

Det foreslåede vil medføre, at fællesskaber af advokater (interessentskaber) fremover vil være omfattet af retsplejelovens §§ 146, stk. 1, 1.pkt., 147 b, stk. 1, og § 147 c, stk. 1, 1.pkt., og stk. 2, 1. pkt.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 146, stk. 1, 1. pkt., vil indebære, at Advokatnævnet får kompetence til at behandle klager over det vederlag, som et fællesskab af advokater har forlangt for sit arbejde.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 147 b, stk. 1, vil medføre, at Advokatnævnet får kompetence

til at behandle disciplinærsager over fællesskaber af advokater, som derved bliver et selvstændigt disciplinært ansvarssubjekt.

Det vil eksempelvis kunne være relevant at indbringe et fællesskab af advokater for Advokatnævnet, hvis fællesskabet har tilsidesat de advokatpligter, som er en del af Advokatrådets virksomhedstilsyn, herunder blandt andet retningslinjer efter hvidvaskloven eller retningslinjer om interessekonflikter. Det vil være muligt både at indbringe fællesskabet af advokater og den pågældende advokat, som har givet anledning til tilsidesættelsen af advokatforpligtelserne, for Advokatnævnet.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, 1.pkt., vil medføre, at fællesskaber af advokater kan pålægges en irrettesættelse eller en bøde, hvis fællesskabet tilsidesætter advokatpligterne.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 147 c, stk. 2, 1. pkt., vil medføre, at fællesskaber af advokater kan pålægges tvangsbøder for at opfylde advokatpligterne.

Til nr. 21

Det følger af retsplejelovens § 146, stk. 2, at en salærklage skal indgives inden 1 år efter, at klageren er blevet bekendt med kravet om vederlag. Fristen regnes fra den endelige afregning af den pågældende sag. Advokatnævnet kan behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

Det foreslås med et nyt stk. 3 i § 146 at indsætte en regel om, at Advokatnævnet af egen drift eller på begæring kan beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, der kan forventes at kunne føre til et andet resultat.

Bestemmelsen vil medføre, at bestemmelsen i § 31 i bekendtgørelse nr. 548 af 28. april 2020 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v. rykkes til retsplejeloven for så vidt angår salærklager.

Vurderingen af, om der er særlig grund til at genoptage en sag, herunder hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, der forventes at kunne føre til et andet resultat, vil svare til den gældende retstilstand. Der er således ikke tilsigtet indholdsmæssige ændringer af gældende ret i forhold til, hvornår Advokatnævnet kan genoptage en salærklage. Det vil således fortsat være en konkret vurdering, om betingelserne for genoptagelse er opfyldt. Hvis der f.eks. har verseret en sag ved domstolene om spørgsmålet, og Advokatnævnet således i første omgang har afvist at behandle sagen, vil nævnet kunne genoptage at behandle sagen, hvis domstolene hæver sagen og sender sagen til nævnet efter retsplejelovens § 361, stk. 5.

Det foreslås endvidere med et nyt stk. 4 i § 146 at indsætte en regel om, at en begæring om genoptagelse af en klage skal indgives inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Nævnet kan behandle en genoptagelsesansøgning, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

Bestemmelsen vil medføre, at en part som udgangspunkt skal indgive en begæring om genoptagelse af en salærklage inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt Advokatnævnets afgørelse. Nævnet vil dog kunne behandle en begæring om genoptagelse i en salærsag, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

En fristoverskridelse vil eksempelvis være rimeligt begrundet, når parten først efter fristen er blevet bekendt med de oplysninger, der begrundet genoptagelsesansøgningen.

Til nr. 22

Det følger af retsplejelovens § 147 b, stk. 2, at en adfærdsklage skal indgives inden 1 år efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Det foreslås med et nyt *stk. 4* i § 147 b at indsætte en regel om, at Advokatnævnet af egen drift eller på begæring kan beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, der kan forventes at kunne føre til et andet resultat.

Bestemmelsen vil medføre, at bestemmelsen i § 31 i bekendtgørelse nr. 548 af 28. april 2020 om Advokatnævnets og kredsbestyrelsernes virksomhed ved behandling af klager over advokater m.v. rykkes til retsplejeloven for så vidt angår adfærdsklager.

Det foreslås endvidere med et nyt *stk. 5* i § 147 b at indsætte en regel om, at en begæring om genoptagelse af en klage skal indgives inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Nævnet kan behandle en begæring om genoptagelse, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

Bestemmelsen vil medføre, at en part som udgangspunkt skal indgive en begæring om genoptagelse af en adfærdsklage inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt Advokatnævnets afgørelse. Nævnet vil dog kunne behandle en begæring om genoptagelse i en adfærdssag, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.

En fristoverskridelse vil eksempelvis være rimeligt begrundet, når parten først efter fristen er blevet bekendt med de oplysninger, der begrundet begæringen om genoptagelse.

Til nr. 23

Det fremgår af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, at finder Advokatnævnet, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan nævnet tildele advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 300.000 kr. Er tilsidesættelsen af pligterne af særlig grov karakter, kan Advokatnævnet forhøje bøden op til 600.000 kr.

Af retsplejelovens § 147 c, stk. 2, fremgår det, at Advokatnævnet under anvendelse af tvangsbøder kan pålægge en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, hvis det skønnes fornødent, fratage advokaten eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en sag og lade en anden af klienten godkendt advokat eller person, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, færdiggøre den.

Det foreslås, at i retsplejelovens § 147 c, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »kan nævnet tildele advokaten,«: »fællesskabet af advokater,« og efter »pålægge vedkommende« indsættes:», fællesskabet«.

Det foreslåede vil medføre, at retsplejelovens § 147 c, stk. 1, 1. og 2. pkt., også vil finde anvendelse for fællesskaber af advokater (interessentskaber).

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 147 c, stk. 1, 1. pkt., vil indebære, at fællesskaber af advokater ville kunne pålægges en irettesættelse eller en bøde, hvis fællesskabet tilsidesætter advokatpligterne.

Til nr. 24

Det fremgår af retsplejelovens § 147 c, stk. 8, at har en advokat gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, kan Advokatnævnet frakende advokaten retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed. Frakendelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre. Bestemmelsen i § 142 gælder tilsvarende.

Det foreslås, at retsplejelovens § 147 c, stk. 8, 3. pkt., ophæves.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslaget § 1, nr. 8, hvor det foreslås, at retsplejelovens § 142 nyaffattes bl.a. således, at den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 147 c, stk. 8, 3. pkt., rykkes til retsplejelovens § 142, stk. 1, nr. 3.

Til nr. 25

Efter retsplejelovens § 147 c, stk. 11, sender Advokatnævnet meddelelse om en afgørelse til klageren, advokaten, advokatselskabet, personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, Advokatrådet og Justitsministeriet. Nævnet kan offentliggøre afgørelsen.

I § 147 c, stk. 11, indsættes efter »klageren, advokaten,«: »fællesskabet af advokater,«.

Det foreslåede vil medføre, at fællesskaber af advokater fremover vil være omfattet af retsplejelovens § 147 c, stk. 11. Det foreslåede vil indebære, at en afgørelse fra Advokatnævnet vil skulle sendes til fællesskabet af advokater, hvis fællesskabet har være indklaget i sagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 26

Det fremgår af retsplejelovens § 147 d, stk. 1, at Advokatnævnets afgørelse efter § 147 c, stk. 1 og 2, kan indbringes for retten af advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Af retsplejelovens § 147 d, stk. 3, fremgår det, at afgørelsen indbringes ved, at advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten eller advokatselskabet har kontor.

Det foreslås, at i retsplejelovens § 147 d, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, 1., indsættes efter »advokaten,«: »fællesskabet af advokater,« og i stk. 3, 2. pkt., indsættes efter »advokaten,«: », fællesskabet af advokater«.

Det foreslåede vil medføre, at retsplejelovens § 147 d, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, 1. pkt., fremover også vil gælde for fællesskaber af advokater (interessentskaber). Ændringerne vil indebære, at fællesskaber af advokater på samme måde som advokater, advokatselskaber og ”partnere” kan indbringe Advokatnævnets afgørelse om tilsidesættelse af god advokatskik eller tvangsbøde for retten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 27

Efter gældende ret har Advokatnævnet ikke kompetence til at træffe afgørelse i sager om en advokats valgbarhed til Advokatsamfundets organer.

Det foreslås at indsætte et nyt kapitel 15 c vedrørende sager om valgbarhed i retsplejelovens første bog, syvende afsnit.

Det foreslås i det ny kapitel 15 c at indsætte en ny bestemmelse som § 147 h.

Det foreslås med *stk. 1*, at sager om en advokats valgbarhed til Advokatrådet og Advokatnævnet af Advokatrådet kan indbringes for Advokatnævnet.

Den foreslåede ændring vil medføre, at der i retsplejeloven fastsættes hjemmel til, at Advokatnævnet har kompetence til at behandle sager om en advokats valgbarhed til Advokatrådet og Advokatnævnet.

Det er hensigten, at det vil blive fastsat i Advokatsamfundets vedtægt, jf. retsplejelovens § 143, stk. 10, hvornår Advokatrådet vil skulle indbringe en sag om en advokats valgbarhed for Advokatnævnet. Det er forventningen, at det vil blive fastsat i vedtægten, at Advokatrådet vil skulle indbringe en sag for Advokatnævnet, når 1) der er gennemført et valg til et af Advokatsamfundets organer (Advokatrådet eller Advokatnævnet), og den valgte kandidat har en sanktion, som på tidspunktet for afholdelsen af det ordinære advokatmøde danner grundlag for en subjektiv vurdering af den pågældende advokats valgbarhed, og 2) når et medlem eller en stedfortræder for et medlem af Advokatsamfundets organer under sin valgperiode får en sanktion, der forudsætter en subjektiv vurdering af den pågældende advokats valgbarhed.

Advokatnævnet vil have kompetence til at træffe afgørelse om valgbarhed i de ovennævnte situationer, uanset om den pågældende advokat er medlem af Advokatnævnet eller er stedfortræder for et sådant medlem. I situationer, hvor nævnet har kendskab til, hvilken afdeling den pågældende indklagede advokat tilhører, forudsættes det, at det er en anden afdeling end den, som den indklagede advokat tilhører, der behandler sagen.

Advokatnævnet vil ikke have kompetence til at træffe afgørelse i en sag om valgbarhed, hvis den pågældende advokat har nedlagt sit mandat. Det vil gælde for både en advokat, som netop er blevet udpeget til enten Advokatrådet eller Advokatnævnet, og for en advokat, som var medlem af eller stedfortræder for et sådant medlem i enten Advokatrådet eller Advokatnævnet på tidspunktet, hvor den pågældende advokat nedlægger sit mandat. Hvis Advokatrådet alligevel indbringer en sådan sag for Advokatnævnet, vil nævnet skulle afvise behandlingen af sagen.

Advokatrådet vil ikke skal være part i sagen, idet Advokatrådets eneste rolle er at indbringe sagen for Advokatnævnet. En advokat, hvis valgbarhed Advokatnævnet skal tage stilling til, vil således være den eneste part i sagen.

Det foreslås med *stk. 2*, at er en advokat ved kendelse inden for de seneste 5 år blevet pålagt en bøde på over 20.000 kr., men under 60.000 kr., jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1, kan Advokatnævnet fratage advokaten valgbarheden, hvis de udviste forhold i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet.

Det vil udelukkende være bøder, der er meddelt den pågældende advokat efter retsplejelovens § 147 c, stk. 1, som kan medføre, at Advokatnævnet fratager advokaten valgbarheden. Vurderingen af valgbarhed vil ikke først skulle foretages på tidspunktet, hvor der foreligger en endelig kendelse for det tilfælde, at

den indklagede advokat indbringer kendelsen for retten i medfør af retsplejelovens § 147 d. Fristen på 5 år vil således skulle regnes fra datoen for Advokatnævnets kendelse.

Bestemmelsen vil medføre, at Advokatnævnet ikke vil have kompetence til at træffe afgørelse om en advokats valgbarhed, hvis den pågældende advokat er blevet pålagt en bøde på højst 20.000 kr. Det samme vil gælde, hvis den pågældende advokat er blevet pålagt en bøde på 60.000 eller derover, idet den pågældende advokat i en sådan situation automatisk vil få frataget sin valgbarhed.

Hvis den pågældende advokat inden for de seneste 5 år er blevet pålagt én bøde på 20.000 kr. eller derunder, jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1, og herefter er blevet pålagt en eller flere yderligere bøder efter retsplejelovens § 147 c, stk. 1, og summen af bøderne tilsammen overstiger 20.000 kr., men er mindre end 60.000 kr., vil bøderne udelukkende skulle lægges sammen, hvis de efterfølgende bøder er udmålt efter princippet i straffelovens § 89. I tilfælde, hvor en advokat pålægges en bøde på 10.000 kr. for en overtrædelse og 1 år efter begår en ny overtrædelse, der sanktioneres med en bøde på 15.000 kr. – hvor princippet i straffelovens § 89 ikke finder anvendelse – vil bøderne således ikke skulle lægges sammen, og Advokatnævnet vil ikke skulle træffes afgørelse om advokatens valgbarhed.

Det vil bero på en konkret vurdering, om en advokats tilsidesættelse af god advokatskik i almindeligt omdømme vil gøre den pågældende advokat uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet eller stedfortræder for et sådant medlem.

Advokatnævnet vil udelukkende have kompetence til at kunne fratage en advokats valgbarhed, hvis de udviste forhold i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet. Det vil således ikke være tilstrækkeligt, at den pågældende advokat blandt advokatstanden anses for at være uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet.

Hvis sanktionen i den kendelse, der fører til en vurdering af valgbarhed, er fastsat på baggrund af gentagelsesvirkning af tidligere kendelser fra Advokatnævnet, vil nævnet i sin vurdering af advokatens værdighed kunne inddrage forholdene i både den konkrete kendelse, som medfører en bøde på over 20.000 kr., men under 60.000 kr., og forholdene i de tidligere kendelser.

Advokatnævnet vil i vurderingen af advokatens uværdighed kunne lægge vægt på bl.a. bødens størrelse, idet bødestørrelsen almindeligvis er udtryk for sagens alvor, og på karakteren af den skete tilsidesættelse af god advokatskik.

Tilsidesættelser, der har karakter af formelle fejl, som for eksempel fejl i en pris- og opdragsoplysning eller manglende fremsendelse af kopi af en stævning til en modpart, vil som udgangspunkt ikke i sig selv føre til, at en advokat i almindeligt omdømme anses for uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet. Det samme vil kunne gælde visse typer af fejl, som advokatens fuldmægtig har begået, og hvor advokaten som principal er disciplinært ansvarlig.

Derimod vil tilsidesættelser, som for eksempel er forsætlige og som går ud over klientvaretagelsen, offentlighedens tillid til advokaten eller som skaber risiko for klientmidlerne efter en konkret vurdering kunne føre til, at en advokat i almindeligt omdømme anses for at være uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet.

Advokatnævnet vil af egen drift eller på begæring af den pågældende advokat kunne genoptage en sag om valgbarhed efter almindelige forvaltningsretlige grundsætninger.

Det foreslås med *stk. 3*, at frakendelse af valgbarheden gælder for den aktuelle valgperiode for henholdsvis Advokatrådet og Advokatnævnet. Forslaget vil indebære, at en advokat, der er blevet valgt til enten Advokatrådet eller Advokatnævnet, ikke vil kunne påbegynde sit medlemskab i organerne eller som

stedfortræder for et sådant medlem, hvis den pågældende advokat har fået frataget sin valgbarhed. For en advokat, der enten er medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet på tidspunktet, hvor advokaten får frataget sin valgbarhed, vil det betyde, at den pågældende advokat ikke vil kunne fortsætte som medlem i det pågældende organ.

Bestemmelsen vil endvidere indebære, at en advokat, der har fået frataget sin valgbarhed, ikke vil kunne genindtræde i henholdsvis Advokatrådet og Advokatnævnet i den aktuelle valgperiode, selv om der i løbet af valgperioden måtte være forløbet mere end 5 år fra det tidspunkt, hvor advokaten blev pålagt en bøde på over 20.000 kr., men under 60.000 kr. Den pågældende advokat vil dog kunne genindtræde i hvervet, hvis Advokatnævnet i den aktuelle valgperiode genoptager behandlingen af sagen eller ændrer afgørelsen, herunder hvis advokaten ved indbringelse af sagen for retten får ophævet eller ændret den bøde, som dannede grundlag for Advokatnævnets afgørelse om valgbarhed.

Det foreslås med *stk. 4*, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om Advokatnævnes behandling af sager om valgbarhed.

Det er forventningen, at bestemmelsen vil blive udnyttet til at fastsætte i en bekendtgørelse, bl.a. at det er Advokatnævnets sekretariat, som vil forberede sagen efter regler, der er sammenlignelige med dem, der gælder for disciplinærsager for nævnet. Der vil således bl.a. skulle foretages en høring af advokaten, ligesom den pågældende advokat vil have ret til personligt fremmøde i nævnet i forbindelse med sagens behandling.

Ligeledes er det forventningen, at der vil blive fastsat bestemmelser om en kort tidsfrist for behandling af sager om valgbarhed.

Derudover forudsættes det, at bestemmelsen vil blive udnyttet til at regulere, at Advokatnævnet skal afvise en sag, hvis advokaten, hvis mandat er under prøvelse, nedlægger sit mandat. Som det fremgår ovenfor, vil Advokatnævnet ikke have kompetence til at behandle en sag, hvis den pågældende advokat har nedlagt sit mandat. Det vil gælde for både en advokat, som netop er blevet udpeget til enten Advokatrådet eller Advokatnævnet, og for en advokat, som var medlem af eller stedfortræder for et sådant medlem i enten Advokatrådet eller Advokatnævnet på tidspunktet, hvor den pågældende advokat nedlægger sit mandat. Hvis Advokatrådet alligevel indbringer en sådan sag for Advokatnævnet, vil nævnet skulle afvise behandlingen af sagen.

Det forudsættes endvidere, at der vil blive fastsat bestemmelser om, hvordan Advokatnævnet afgørelse om valgbarhed meddeles den pågældende advokat.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en ny bestemmelse som § 147 i.

Det foreslås med *stk. 1*, at Advokatnævnets afgørelse efter § 147 h, *stk. 2*, kan indbringes for retten af advokaten. Retten kan stadfæste eller ophæve afgørelsen.

Hvis retten ophæver Advokatnævnets afgørelse om fratagelse af valgbarhed, vil den foreslåede bestemmelse medføre, at den pågældende advokat vil kunne indtræde i hvervet.

Det foreslås med *stk. 2*, at indbringelse skal ske inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Bestemmelsen vil medføre, at indbringelse Advokatnævnets afgørelse for domstolene skal ske inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Det foreslås med *stk. 3*, at afgørelsen indbringes ved, at advokaten anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten har kontor.

Bestemmelsen vil medføre, at Advokatnævnets afgørelse om valgbarhed skal anlægges mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejeloves former, og at den pågældende advokats kontor vil have betydning for, i hvilken retskreds sagen skal anlægges.

Det foreslås med *stk. 4*, at anmodning om sagsanlæg ikke har opsættende virkning, medmindre retten undtagelsesvis beslutter dette. Anke har ikke opsættende virkning.

Bestemmelsen vil medføre, at anmodning om sagsomlæg som udgangspunkt ikke vil have opsættende virkning for Advokatnævnets afgørelse. Retten vil dog undtagelsesvist kunne beslutte, at sagsanlægget vil have opsættende virkning for afgørelsen. Anke vil dog ikke have opsættende virkning.

Den foreslåede bestemmelse i § 147 i, *stk. 4, 1. pkt.*, vil svare til processen i forbindelse med sager om midlertidig frakendelse, jf. retsplejelovens § 147 g, *stk. 3*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.5.3.2. og 2.2.5.3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 28

Retsplejelovens kapitel 30 indeholder regler om sagsomkostninger, herunder navnlig om en parts erstatning af modpartens sagsomkostninger.

Hovedreglen er, at den tabende part skal erstatte modparten de udgifter, retssagen har påført modparten, dog at udgifter til advokatbistand erstattes med et passende, dvs. standardiseret, beløb, der kan være lavere end modpartens faktiske udgift til advokatbistand.

Der er forskellige undtagelser til hovedreglen, bl.a. kan retten gøre undtagelse fra reglen om, at den tabende part skal erstatte den vindende parts dennes sagsomkostninger, hvis særlige grunde taler for det, og i familieretlige sager m.v. skal parterne som udgangspunkt ikke betale sagsomkostninger til nogen anden part.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i § 319 a, hvorefter retten kan beslutte, at den, der som væрге for en mindreårig part, dvs. en person under 18 år, har anlagt eller appelleret en sag, helt eller delvis skal betale de sagsomkostninger, som det ellers ville påhvile den mindreårige part at betale.

Forslaget indebærer, at retten vil få mulighed for af egen drift at pålægge værge for en mindreårig part at betale sagsomkostninger til modparten i stedet for, at den mindreårige, der er part i sagen, skal betale dem.

Den foreslåede regel vil kun være relevant, i det omfang den mindreårige parts betaling af sagsomkostninger til modparten ikke er dækket af fri proces eller retshjælpsforsikring. Der vil endvidere alene kunne træffes bestemmelse efter den foreslåede regel, hvis en mindreårig part ellers helt eller delvist ville skulle betale sagsomkostninger til modparten eller statskassen. Bestemmelsen vil dermed som udgangspunkt ikke være relevant i familieretlige sager, faderskabssager, værgemålssager, tvangsfjernelsessager m.v., hvor en part som udgangspunkt ikke skal betale sagsomkostninger til nogen anden part, jf. retsplejelovens § 312, *stk. 7*.

Bestemmelsen omfatter ikke den mindreårige parts egne udgifter til retssagen, herunder retsafgift og udgifter til advokatbistand.

Det forudsættes, at retten først beslutter, om og i givet fald med hvilket beløb den mindreårige part ville skulle betale i sagsomkostninger til modparten eller statskassen, når der ses bort fra den foreslåede bestemmelse om værgens betaling af sagsomkostninger. Det forudsættes således, at det forhold, at der

fremover bliver mulighed for at pålægge værgeren helt eller delvis at betale sagsomkostninger, ikke påvirker beslutningen om, hvorvidt modparten eller statskassen skal tillægges sagsomkostninger og i givet fald med hvilket beløb. I det omfang partens økonomiske forhold eller personlige situation har betydning for denne beslutning, vil det således fortsat være den mindreårige parts økonomiske forhold og personlige situation, der i givet fald kan indgå i grundlaget for rettens beslutning herom. Derimod vil værgens økonomiske forhold eller personlige situation ikke have betydning for, om modparten eller statskassen skal tillægges sagsomkostninger.

Den foreslåede bestemmelse omfatter sager, som værgeren har anlagt på vegne af den mindreårige part, og appelsager, som værgeren har appelleret på vegne af den mindreårige part.

Sidestillet hermed vil være tilfælde, hvor sagen er anlagt mod den mindreårige, men hvor værgeren på den mindreåriges vegne fremsætter et modkrav til selvstændig dom, for så vidt angår sagsomkostninger, der kan henføres til modkravet til selvstændig dom. Taber en sagsøgt mindreårig i det hele en sag, hvor værgeren på den mindreåriges vegne har fremsat modkrav til selvstændig dom, kan den foreslåede bestemmelse således kun anvendes, i det omfang modkravet til selvstændig dom har forøget det beløb, den mindreårige part pålægges at betale i sagsomkostninger til modparten eller statskassen. Har modkravet til selvstændig dom ikke forøget det beløb, den mindreårige part pålægges at betale i sagsomkostninger til modparten eller statskassen, kan den foreslåede bestemmelse ikke anvendes.

Det forudsættes, at retten ved afgørelsen af, om de sagsomkostninger, som den mindreårige part ellers ville blive pålagt, helt eller delvis skal betales af værgeren, vil skulle lægge vægt på sagens karakter og den mindreåriges og værgens økonomiske forhold. Det vil som udgangspunkt tale imod at pålægge værgeren at betale sagens omkostninger, hvis en sag angår den mindreåriges selvstændige virksomhed, eller hvis den mindreårige efter sine økonomiske forhold uden at lide afsavn vil kunne betale sagsomkostningerne. Retten vil derudover kunne lægge vægt på den mindreåriges alder. Det vil tale for at pålægge værgeren at betale sagsomkostningerne, at den mindreårige er under 15 år.

Det bemærkes, at reglen alene vil gælde i helt særlige tilfælde, hvor retten på baggrund af sagens oplysninger og sagens karakter vurderer, at det er åbenbart urimeligt at lade den mindreårige betale sagens omkostninger.

Det forudsættes endvidere, at hensynet til modparten, herunder modpartens mulighed for i praksis at få betalt tillagte sagsomkostninger, ikke vil indgå i rettens vurdering. Formålet med den foreslåede bestemmelse er alene at fordele de påløbne sagsomkostninger i de omfattede tilfælde mellem værgeren og den mindreårige part i deres indbyrdes forhold, og hensynet til modparten er ikke et relevant hensyn i den forbindelse.

Retten vil af egen drift eller efter opfordring fra en part skulle tage stilling til, om sagsomkostningerne skal bæres af den mindreårige selv eller af dennes værge. Rettens bestemmelse vil skulle træffes ud fra de oplysninger om sagen og den mindreårige part, der fremgår af sagens dokumenter, eller som i øvrigt er kommet frem for retten. Bliver den mindreårige myndig, mens retssagen verserer, vil den tidligere værge, som har anlagt sagen på vegne af den mindreårige, i givet fald efter rettens skøn kunne pålægges helt eller delvis at betale den del af sagsomkostningerne, som vedrører tiden, før den mindreårige blev myndig.

Bestemmelsen omfatter værger, der har anlagt eller appelleret sagen på vegne af den mindreårige. Er der to værger, der i forening har anlagt eller appelleret sagen, jf. værgemålslovens § 3, stk. 1, omfatter bestemmelsen begge værger. Er sagen anlagt eller appelleret af en værge, som har fået fuldmagt til at varetage værgemålet alene, jf. værgemålslovens § 3, stk. 2, omfatter bestemmelsen alene den værge, der har fået fuldmagt til at varetage værgemålet alene. Det samme gælder, hvis en værge har anlagt eller appelleret sagen alene i medfør af værgemålslovens § 3, stk. 4, om tilfælde, hvor en værge er midlertidigt

forhindret. Har Familieretshuset truffet afgørelse om sagsanlæg eller appel i et tilfælde, hvor værgerne var uenige, jf. værgemålslovens § 3, stk. 5, omfatter bestemmelsen alene den værge, der har ønsket sagsanlægget eller appellen.

Hvis den mindreårige under sagen får en anden eller andre værger, omfatter bestemmelsen både den eller de tidligere værger og den eller de nye værger, medmindre de nye værger, efter at de er tiltrådt som værger, hæver sagen eller appellen, før der er påløbet yderligere sagsomkostninger. Hvis den eller de nye værger ændrer påstanden eller foretager andre processkridt, som markant forøger sagsomkostningerne, forudsættes den eller de tidligere værger ikke at kunne pålægges at betale for forøgelsen af sagsomkostningerne som følge af sådanne dispositioner, men alene det beløb, som sagsomkostningerne uden disse dispositioner må antages at ville have udgjort.

Er der to værger, eller i tilfælde af værgeskift eventuelt flere værger, som er omfattet af bestemmelsen, beror det på rettens skøn, om en eller begge eller alle i givet fald skal pålægges at betale sagsomkostninger til modparten eller statskassen og i givet fald med hvilke beløb. Ud over den enkelte værges økonomiske forhold og personlige situation kan retten bl.a. lægge vægt på, hvilken rolle den enkelte værge har spillet ved beslutningen om sagsanlæg eller appel og ved førelsen af sagen. Pålægger retten flere værger at betale sagsomkostninger til modparten eller statskassen, bestemmer retten samtidig, om værgerne skal hæfte solidarisk eller hver for sig.

Når retten i medfør af den foreslåede bestemmelse pålægger en eller flere værger at betale sagsomkostninger til modparten eller statskassen, træder pålægget i stedet for den mindreåriges betaling af disse sagsomkostninger. Pålægges værgerne at betale hele det beløb, som den mindreårige part ellers ville være blevet pålagt, skal den mindreårige part således ikke pålægges at betale nogen sagsomkostninger til modparten eller statskassen. Pålægges værgerne alene at betale en del af det beløb, som den mindreårige part ellers ville være blevet pålagt, skal den mindreårige part samtidig pålægges at betale det resterende beløb. Der vil være tale om forskellige dele af sagsomkostningerne, og værgerne eller værgerne og den mindreårige part vil allerede derfor ikke hæfte solidarisk for betalingen.

En værge, der er pålagt at betale sagsomkostninger til modparten eller statskassen i medfør af den foreslåede bestemmelse, vil kunne kære afgørelsen efter de almindelige regler, hvorefter at kære i byretssager kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis de sagsomkostninger, som værgerne skal betale, er fastsat til højst 50.000 kr., og i landsretssager altid kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Herudover kan afgørelsen om værgens betaling af sagsomkostninger blive ændret, hvis selve sagen appelleres. Dette gælder, hvad enten afgørelsen af selve sagen stadfæstes eller ændres af appelretten. Retten træffer afgørelse om sagsomkostningerne af egen drift, jf. retsplejelovens § 322, der ikke foreslås ændret.

I tilfælde, hvor en værge har anlagt sag på vegne af en mindreårig, som får medhold i 1. instans, men efter modpartens anke taber sagen i anken, omfatter den foreslåede bestemmelse sagsomkostningerne i 1. instans. Derimod omfatter den foreslåede bestemmelse i et sådant tilfælde, hvor alene modparten har anket, ikke sagsomkostningerne i ankeinstansen. Værgerne vil altså i givet fald i et sådant tilfælde efter omstændighederne kunne pålægges at betale sagsomkostninger til modparten eller statskassen for så vidt angår sagens behandling i 1. instans, men ikke for så vidt angår sagens behandling i ankeinstansen.

Når retten i medfør af den foreslåede bestemmelse pålægger værgerne at betale sagsomkostninger til modparten eller statskassen, er der tale om en lovbestemt overgang af pligten til at erstatte modpartens sagsomkostninger fra den mindreårige part til værgerne, og værgerne vil ikke have noget krav mod den mindreårige i den anledning.

Der vil endvidere være tale om en særskilt lovbestemt pligtmæssig betaling, som hverken har karakter af gave eller forsørgelse.

Den skattemæssige behandling af betalingen af sagsomkostninger for både værgen og den mindreårige vil følge de almindelige skatteretlige regler.

Hvis retssagen har en sådan tilknytning til den mindreåriges selvstændige erhvervsvirksomhed, at den mindreåriges udgifter i forbindelse med retssagen kan fradrages i den mindreåriges skattepligtige indkomst efter statskattelovens § 6, litra a, vil værgens betaling efter rettens pålæg i medfør af den foreslåede bestemmelse herunder ikke kunne fradrages i indkomsten, da den mindreårige i så fald ikke har afholdt denne udgift. Det bemærkes, at værgen må forventes sjældent at blive pålagt at betale sagsomkostninger i sådanne tilfælde, da det som anført ovenfor som udgangspunkt vil tale imod at pålægge værgen at betale sagens omkostninger, hvis en sag angår den mindreåriges selvstændige virksomhed.

Hvis værgen er en professionel værge, hvis varetagelse af værgemålet udgør selvstændig erhvervsvirksomhed i skattemæssig forstand, vil værgens betaling efter rettens pålæg i medfør af den foreslåede bestemmelse efter omstændighederne kunne fradrages i værgens skattepligtige indkomst efter statskattelovens § 6, litra a. Det forudsættes, at den afholdte udgift vedrører værgens løbende indkomsterhvervelse og ikke indtægtsgrundlaget.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger

Til nr. 29

Retsplejelovens § 353 a fastsætter, at retten kan bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, hvis parterne samtykker heri, sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt er egnet til straks at hovedforhandles, herunder at begge parter af retten skønnes at have tilstrækkelig mulighed for at varetage deres interesser.

Det foreslås i § 353 a efter »heri,«: at indsætte »eller hvis«.

Forslaget indebærer, at retten fremover vil kunne bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, hvis parterne samtykker heri. Retten vil således ikke være forpligtet til selvstændigt at vurdere, om sagen er tilstrækkeligt oplyst og i øvrigt egnet til straks at hovedforhandles, hvis parterne er enige herom.

Hvis en part er selvmøder, forudsættes det dog, at retten kun anvender muligheden for at afholde hovedforhandling i tilknytning til et forberedende møde i kraft af parternes samtykke, efter at retten har sikret sig, at selvmøderen forstår, hvad beviskravene i sagen er, og på hvilket grundlag rettens afgørelse vil blive truffet, hvis den straks hovedforhandles.

Eksempelvis vil retten i en sag om mangler kunne oplyse selvmøderen om, at den, der påberåber sig mangler ved en ydelse, skal bevise manglerne, hvis modparten hævder, at ydelsen ikke var mangelfuld. Retten vil også kunne konkretisere dette til den konkrete ydelse og de konkret påberåbte mangler. Retten vil også kunne oplyse, at hvis selvmøderens indsigelse er, at en genstand ikke virkede, som den skulle, vil det typisk skulle bevises, hvad årsagen var, eller i det mindste, at leverandøren af ydelsen var ansvarlig for det forhold, der var årsag til problemet. Retten vil også kunne oplyse, at det i nogle tilfælde vil være nødvendigt med sagkyndig oplysning for at kunne løfte beviskravet.

Som et andet eksempel vil retten i en sag om betaling kunne oplyse selvmøderen om, at det er den, der hævder at have foretaget en betaling, der skal bevise, at betalingen fandt sted. Angår tvisten, om

der er indgået en aftale, eller om vilkårene for aftalen, kan retten tilsvarende oplyse om beviskrav i den henseende.

Retten vil i sagens natur ikke kunne oplyse, om selvmøderen konkret har opfyldt relevante beviskrav, da det ville gøre dommeren inhabil. Hvis retten får indtryk, at selvmøderen ikke i rimelig grad forstår den vejledning, som retten kan give, uden at dommeren bliver inhabil, bør retten ikke på grundlag af parternes samtykke bestemme, at hovedforhandlingen foregår i tilslutning til det forberedende møde.

Forslaget indebærer dernæst, at retten fremover vil kunne bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, uden at parterne samtykker, hvis sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt egnet til straks at hovedforhandles, herunder at begge parter af rettens skønnes at have tilstrækkelig mulighed for at varetage deres interesser.

Om sagen er tilstrækkeligt oplyst, vil navnlig afhænge af, om en part, der ikke samtykker i, at sagen straks hovedforhandles, har anmodet om yderligere oplysning af sagen, der ikke skønnes at være uden betydning for sagen, jf. retsplejelovens § 341. Har en part, der ikke samtykker i, at sagen straks hovedforhandles, anmodet om yderligere relevant oplysning af sagen, vil sagen ikke kunne anses for tilstrækkeligt oplyst.

Om sagen også i øvrigt er egnet til straks at hovedforhandles, beror på en række til dels sammenhængende forhold. For det første vil det normalt være en forudsætning for, at sagen med nytte straks kan hovedforhandles, at sagen er forholdsvis ukompliceret. Dette kan også være tilfældet, hvis sagen under det forberedende møde er blevet skåret til på en måde, så sagen nu er ukompliceret.

For det andet er det normalt en forudsætning, at der ikke skal afgives vidneforklaringer under hovedforhandlingen, hvad enten dette skyldes, at vidner ikke indgår som relevante beviser i sagen, eller at der i sagen foreligger skriftlige vidneerklæringer, som overflødiggør en mundtlig vidneforklaring i retten.

For det tredje er det normalt en forudsætning, at der ikke skal afgives en partsforklaring, som har afgørende betydning for sagen, da dette i praksis vil kunne forudsætte begge parters samtykke til en telefonisk afhøring eller en videoafhøring, uden at parten møder for en ret eller et andet godkendt sted.

For det fjerde er det rent praktisk en forudsætning, at dommeren er ledig i tilknytning til det forberedende møde, og at de mødende advokater eller parter ligeledes har mulighed for at deltage i en hovedforhandling, der ligger ud over det tidsrum, som retten ifølge indkaldelsen til retsmødet havde sat af til mødet.

Betydningen af de beskrevne forhold kan variere. Hvis et forberedende retsmøde undtagelsesvis holdes som et traditionelt retsmøde med fremmøde i retten, og de personer, der skal deltage i en hovedforhandling, er til stede i retsbygningen, vil der eksempelvis ikke opstå spørgsmål om samtykke til forklaring ved anvendelse af telekommunikation.

Det kan heller udelukkes, at det meget hurtigt i et forberedende møde står klart, at der ikke er behov for yderligere sagsbehandling, sådan at en hovedforhandling kan gennemføres i tilknytning til det forberedende retsmøde inden for det tidsrum, som retten ifølge indkaldelsen til retsmødet havde sat af til mødet. Der vil så i givet fald ikke være noget problem i forhold til dommerens eller advokaternes tidsmæssige muligheder for at gennemføre en hovedforhandling i tilknytning til det forberedende retsmøde.

Retsplejelovens § 353 a vil fortsat være fakultativ, og det vil dermed fortsat være op til rettens skøn, om hovedforhandlingen skal foregå i tilknytning til et forberedende retsmøde, når betingelserne er opfyldt. Retten vil herunder kunne afslå at afholde hovedforhandlingen i tilknytning til et forberedende retsmøde, selv om begge parter ønsker hovedforhandlingen gennemført straks.

Hvis retten under det forberedende retsmøde får indtryk af, at en part, som er selvmøder, vil kunne opfatte en telefonisk hovedforhandling i tilknytning til det forberedende retsmøde som en for uformel og overfladisk sagsbehandling, bør retten som udgangspunkt afstå fra at holde hovedforhandlingen straks. Hvis selvmøderen har anlagt flere ensartede sager, og betingelserne for at gennemføre hovedforhandling i tilknytning til et forberedende retsmøde i øvrigt er opfyldt, vil selvmøderens eventuelle opfattelse af sagsbehandlingens grundighed dog kunne tillægges mindre vægt.

Det vil ikke tale hverken for eller imod at afholde hovedforhandlingen i tilknytning til et forberedende retsmøde, at sagen forekommer oplagt. Muligheden vil i lige grad kunne anvendes, når sagens udfald er oplagt, og når sagens udfald er tvivlsomt.

Det afgørende vil være, at sagen er klar til hovedforhandling, fordi de relevante beviser, som parterne vil påberåbe sig, er til stede, og parterne er i stand til at varetage deres interesser på stående fod.

Bliver sagen i det forberedende møde ikke alene klar til hovedforhandling, men i realiteten klar til at blive afgjort på det foreliggende grundlag, vil retten – med parternes samtykke – som et alternativ til at afholde en hovedforhandling i tilknytning til det forberedende møde kunne bestemme, at sagen afgøres uden mundtlig hovedforhandling, jf. retsplejelovens § 366, der ikke foreslås ændret, og således at parterne giver afkald på at indlevere procedureindlæg.

Retsplejelovens § 353 a vil uændret ikke finde anvendelse i den forenklede proces eller den forenklede familiesagsproces, jf. retsplejelovens § 406, stk. 6, og § 452, stk. 5.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger

Til nr. 30

Det fremgår af retsplejelovens § 380, stk. 1, at dokumenter, som en part ønsker at påberåbe sig, men som ikke tidligere er fremsendt, samt meddelelse om andre beviser, som en part ønsker at føre under hovedforhandlingen, men som ikke er angivet i partens processkrifter, skal sendes til retten snarest muligt og ikke senere end 2 uger før hovedforhandlingen. Afgøres sagen i medfør af § 387 uden mundtlig hovedforhandling, skal dokumenter som nævnt i 1. pkt. sendes til retten snarest muligt og senest 2 uger før fristen for indlevering af det første procedureindlæg.

Det fremgår af retsplejelovens § 381, at retten kan tillade en part at føre beviser, som ikke er angivet i overensstemmelse med § 380, såfremt overskridelse af fristen må anses for undskyldelig.

Det foreslås i § 380, stk. 1, 1. og 2. pkt., at ændre 2 uger til 8 uger.

Forslaget indebærer, at dokumenter, som en part ønsker at påberåbe sig, men som ikke tidligere er fremsendt, samt meddelelse om andre beviser, som en part ønsker at føre under hovedforhandlingen, men som ikke er angivet i partens processkrifter, fremover skal sendes senest 8 uger før hovedforhandlingen. Afgøres sagen i medfør af § 387 uden mundtlig hovedforhandling, skal dokumenter som nævnt i 1. pkt. sendes til retten snarest muligt og senest 8 uger før fristen for indlevering af det første procedureindlæg.

Retten vil uændret i medfør af § 381 kunne tillade en part at føre beviser, som ikke er angivet i overensstemmelse med § 380, såfremt overskridelsen af fristen på fremover 8 uger før hovedforhandlingen eller fristen for indleveringen af første procedureindlæg i en skriftligt behandlet sag.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger

Til nr. 31

Det fremgår af retsplejelovens § 417, stk. 1, at anmodninger om meddelelse af forbud eller påbud behandles i et retsmøde, hvor den fornødne bevisførelse finder sted.

Det fremgår af retsplejelovens § 366, at retten i civile retssager med parternes samtykke kan bestemme, at sagen afgøres uden mundtlig hovedforhandling, når særlige grunde taler derfor. Denne regel er ikke gjort tilsvarende anvendelig i sager om forbud og påbud.

Det foreslås, at indsætte en ny bestemmelse som § 431.

Den foreslåede bestemmelse medfører, at der bliver parallelitet mellem reglerne om skriftlig behandling af førsteinstanssager efter retsplejelovens § 366, ankesager efter retsplejelovens § 387 og behandlingen af sager om midlertidige påbud og forbud, jf. den foreslåede § 431.

Betingelserne for at afgøre en sag på skriftligt grundlag er i dag forskellige i førsteinstanssager og ankesager. Muligheden for skriftlig behandling i førsteinstanssager er væsentligt snævrere end ved ankesager. Det foreslås, at bestemmelsen vedrørende skriftlig behandling af sager om midlertidige påbud og forbud udarbejdes med tilsvarende betingelser som ved førsteinstanssager.

Det foreslås med stk. 1, 1. pkt., at retten med parternes samtykke kan bestemme, at sagen afgøres uden mundtligt retsmøde, når særlige grunde taler derfor.

Rettens beslutning om at undlade at afholde et mundtligt retsmøde kan kun ske efter en konkret vurdering af behovet for et mundtligt retsmøde i den pågældende sag.

Hvis bevisførelse i form af forklaringer har væsentlig betydning for sagen, vil et mundtligt retsmøde normalt være påkrævet. Hvis sagen er meget kompliceret, vil det sjældent være hensigtsmæssigt slet ikke at holde et mundtligt retsmøde.

Hvis sagen har en særlig interesse for offentligheden, taler dette også imod, at sagen behandles skriftligt.

Forslaget om mulighed for skriftlig behandling af sager om midlertidige påbud og forbud skal ses som led i et overordnet mål om mere en mere fleksibel retspleje. Selv om de fleste sager vil skulle behandles ved mundtligt retsmøde, bør der således være mulighed for at undlade dette, når det undtagelsesvis ikke er nødvendigt.

I stk. 1, 2. pkt., foreslås det, at når retten med parternes samtykke har bestemt at sagen skal afgøres uden mundtligt retsmøde, skal retten træffe bestemmelse om parternes skriftlige procedureindlæg. Det er således retten, der fastsætter antallet af procedureindlæg og intervallet mellem dem.

Det foreslås i stk. 2, hvordan manglende rettidig indlevering af procedureindlæg skal behandles.

Det foreslås, at såfremt en part ikke rettidigt indleverer sit første procedureindlæg, anses den pågældende som udeblevet på samme måde som den part, der udebliver under sagen efter retsplejelovens § 418, stk. 1 og 2.

For senere procedureindlægs vedkommende indtræder der ikke udeblivelsesvirkning i form af afvisning eller afsigelse af udeblivelsesdom, men parten bliver praktisk afskåret fra yderligere varetagelse af sine interesser. Det foreslås, at retten i denne situation slutter den skriftlige procedure og optager sagen til afgørelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Skifteretterne kommunikerer i dag i vidt omfang digitalt med brugerne, og meddelelser til skifteretterne sendes ofte digitalt, f.eks. via e-mail og Digital Post.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 115 a, stk. 1, at krav om skriftlighed ikke er til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Af bestemmelsens stk. 2 fremgår, at skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når skifteretten finder anledning til det. Underskriftskravet er således ophævet i dødsboskiftesager, og kun i særlige tilfælde vil brugerne skulle forsyne meddelelser til skifteretten med original underskrift.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 98, at retsplejelovens regler om borgerlige sager finder anvendelse ved skifterettens behandling af tvister. Det betyder bl.a., at ved skifterettens behandling af tvister i dødsboer gælder retsplejelovens regler om digital kommunikation, herunder retsplejelovens § 148 a om domstolens sagsportal.

Efter dødsboskiftelovens § 8, stk. 2, gives oplysning om besiddelse af afdødes aktiver, der tilfalder boet, til skifteretten på domstolens skifteportal eller til den person, der varetager boets interesser. I dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 1 og 2, er fastsat regler om anmeldelse af fordringer og andre krav samt tilgodehavender til skifteretten på skifteportalen. Det fremgår af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 3, at en anmeldelse på skifteportalen anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for skifteretten. Den person, der varetager boets interesser, skal efter dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 4, gøre sig bekendt med de krav og tilgodehavender, der er anmeldt til skifteretten, ved at anvende domstolens skifteportal. Dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5-8 og 10, indeholder regler om, hvornår skifteportalen på grund af særlige forhold, ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser m.v. ikke skal anvendes. Domstolsstyrelsen kan efter dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 9, fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolens skifteportal og om indførelse af data på skifteportalen.

Med lovforslaget foreslås det i dødsboskifteloven at indføre et nyt *kapitel 2 a* om digital behandling med to nye bestemmelser som § 3 a og § 3 b. Forslaget vil indebære, at sager om skifte af dødsboer som udgangspunkt vil skulle behandles på domstolens digitale skifteportal, og at bestemmelserne om kommunikation med skifteretten bliver samlet i ét kapitel.

Efter stk. 1 og 7 i den nye § 3 a vil domstolens skifteportal skulle anvendes ved behandlingen af dødsboskiftesager i både skifteretten, landsretterne og Højesteret. Det foreslås, at indholdet af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 3 og 5-10, flyttes til stk. 2-6 og 8-9 i den nye § 3 a. Der skal dog samtidig tages højde for, at ikke kun anmeldelse af krav og tilgodehavender til skifteretten, men alle sagsskridt i dødsboskiftesager, herunder al kommunikation med skifteretten, fremover vil skulle foregå ved anvendelse af skifteportalen.

Desuden foreslås det, at der i den nye § 3 a indsættes en bestemmelse om, at skifteretten kan beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolens skifteportal, hvis brugeren anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.

I § 2, nr. 19 foreslås det at ophæve dødsboskiftelovens kapitel 31 a, hvorefter krav om skriftlighed ikke er til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation, da bestemmelsen bliver overflødig.

Det foreslås, at dødsboskiftelovens § 115 a, stk. 2, hvorefter skifteretten kan stille krav om original underskrift, flyttes til den nye § 3 b, så reglen vil være placeret i samme kapitel som reglerne om digital behandling.

Forslaget ændrer ikke på, at retsplejelovens regler om digital kommunikation i civile retssager finder anvendelse ved skifterettens behandling af tvister efter dødsboskiftelovens § 98.

(Til § 3 a)

Det foreslås med *stk. 1*, at sager om skifte af dødsboer og skifte af en længstlevende ægtefælles del af fællesboet, herunder skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live, behandles ved anvendelse af domstolenes skifteportal, herunder at enhver skriftlig meddelelse til skifteretten om dødsboskiftesager skal gives på skifteportalen, jf. dog de foreslåede *stk. 3-6 og 9*.

Ved »domstolenes skifteportal« forstår en digital indgang på internettet, som brugerne kan tilgå i forbindelse med skifterettens behandling af et dødsbo, dvs. ved den umiddelbare behandling af boet efter en afdød person samt af dødsboer, der genoptages.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre en udvidet anvendelse af domstolenes eksisterende skifteportal. Behandlingen af dødsboskiftesager i skifteretten, landsretten og Højesteret vil således fremover skulle ske digitalt via skifteportalen. Al skriftlig kommunikation – dvs. meddelelser og dokumenter – der f.eks. udveksles mellem skifteretten og boets kontaktperson, midlertidig bobestyrer, bobestyrer, længstlevende ægtefælle og andre arvinger, legatarer, skifteværger m.v. vil skulle ske via skifteportalen. Tilsvarende vil Skatteforvaltningen, pengeinstitutter, pensionsselskaber, kreditorer, debitorer m.v. skulle kommunikere skriftligt med skifteretten via skifteportalen. Skifteportalen vil således med den foreslåede bestemmelse blive en samlet indgang til skifteretten for alle aktørerne i forbindelse med behandlingen af dødsboskiftesager.

Den person, der varetager boets interesser, modtager en meddelelse fra skifteretten om, at pågældende er blevet tilknyttet og har adgang til en sag på domstolenes skifteportal. Skifteretten vejleder i meddelelsen om anvendelse af skifteportalen og oplyser om muligheden for at blive undtaget fra at anvende skifteportalen. Meddelelsen sendes via Digital Post. Hvis vedkommende er fritaget fra Digital Post, vil meddelelsen f.eks. kunne sendes med fysisk brev.

Skifteportalen understøtter alene kommunikation mellem skifteretten og brugerne af skifteportalen. En bruger af skifteportalen kan derfor ikke sende en meddelelse eller et dokument til en anden bruger via skifteportalen.

Den, der varetager boets interesser, dvs. bobestyreren eller boets kontaktperson, vil fortsat efter den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 10 a, *stk. 4*, der foreslås konsekvensrettet (lovforslaget § 2, nr. 3) skulle anvende skifteportalen til at orientere sig i sagen, herunder gøre sig bekendt med krav og tilgodehavender m.v., der er anmeldt på skifteportalen efter bestemmelserne i dødsboskiftelovens § 8, *stk. 2*, og § 10 a, *stk. 1 og 2*. I tilfælde, hvor det efter dødsboskiftelovens § 8, *stk. 2*, er muligt at give oplysninger om besiddelse af afdødes aktiver direkte til bobestyrer eller boets kontaktperson, vil bobestyrer eller boets kontaktperson have mulighed for at registrere de pågældende aktiver på skifteportalen. Tilsvarende vil bobestyrer eller boets kontaktperson på skifteportalen kunne registrere de krav og tilgodehavender, som bobestyrer og boets kontaktperson har modtaget fra kreditorer og debitorer efter dødsboskiftelovens § 10 a, *stk. 1, 2. pkt.*, og § 10 a, *stk. 2*.

Kravet om at anvende domstolenes skifteportal til skriftlig kommunikation med skifteretten vil gælde, uanset hvornår i processen meddelelser og dokumenter i sagen gives, dvs. fra sagen oprettes på skifteportalen, til skifterettens behandling af sagen er afsluttet. Kære af skifterettens afgørelser vil skulle ske på skifteportalen, medmindre kære sker mundtligt til retsbogen. Kæremålet behandles via skifteportalen.

Hvis skifteretten modtager en meddelelse eller et dokument i en dødsboskiftesag uden om domstolenes

skifteportal, vil skifteretten skulle returnere meddelelsen eller dokumentet og vejlede den pågældende om at anvende skifteportalen og om muligheden for at søge om at blive undtaget fra at anvende skifteportalen. Skifteretten vil ikke skulle opbevare meddelelser og dokumenter, som skifteretten måtte modtage uden om skifteportalen, medmindre skifteretten enten før eller samtidig med modtagelsen af meddelelsen beslutter at undtage pågældende fra at anvende skifteportalen.

Skifteportalen vil kunne tilgås på to måder. Det kan ske enten via en brugergrænseflade, hvor kontaktpersonen, længstlevende ægtefælle, arvinger, bobestyrer, kreditorer, debitorer m.v. manuelt skal indtaste oplysninger i foruddefinerede felter, eller via en API-tilslutning (en såkaldt »system-til-system-løsning«). En API-tilslutning gør det muligt for brugerne at overføre eller hente data mellem deres eget system og skifteportalen. Det vil være samme data, der vil kunne overføres til skifteretten på skifteportalen via API-tilslutningen som via brugergrænsefladen. Det vil også være samme data, der via API-tilslutningen vil kunne hentes fra skifteportalen, som der er adgang til via brugergrænsefladen. Størstedelen af brugerne vurderes derfor at ville kunne anvende skifteportalen uden nævneværdige udfordringer.

Skifteretten vil kunne se alle indkomne meddelelser på skifteportalen i en dødsboskiftesag. Bobestyrer eller boets kontaktperson vil på skifteportalen kunne se de dokumenter og meddelelser, som er relevante for pågældendes behandling af sagen. Længstlevende ægtefælle, arvinger, legatarer m.v. vil kunne se status på sagens behandling og lignende. En kreditor eller debitor vil kunne se krav eller tilgodehavender, som den pågældende selv har oplyst til skifteretten, samt andre oplysninger af betydning for pågældende, f.eks. oplysning om sagens afslutning.

Brugerne vil modtage en meddelelse f.eks. via Digital Post, når der er relevant nyt i sagen for den pågældende på skifteportalen, hvorefter pågældende vil kunne orientere sig om sagen på skifteportalen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås med *stk. 2*, at en digital meddelelse efter *stk. 1* skal anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig på domstolenes skifteportal.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 10 a, *stk. 3*, der foreslås ophævet (lovforslaget § 2, nr. 4), dog således at det med forslaget vil være enhver digital meddelelse – og ikke alene en anmeldelse af krav og tilgodehavender – der anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor skifteretten er i stand til at behandle eller læse meddelelsen. Det vil fortsat være uden betydning, hvornår skifteretten faktisk gør sig bekendt med meddelelsen.

En digital meddelelse, der er modtaget på en given dato på skifteportalen eller på anden digital måde, når brugeren er undtaget fra at anvende skifteportalen, vil skulle anses for at være kommet frem denne dato, uanset om meddelelsen først er blevet tilgængelig for skifteretten efter kontortids ophør den pågældende dag.

Modtagelsestidspunktet vil normalt blive registreret automatisk på skifteportalen. Kan tidspunktet ikke fastlægges som følge af problemer med domstolenes it-system eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan skaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunkt.

Det foreslås med *stk. 3*, at skifteretten kan beslutte at undtage en bruger fra at anvende domstolenes skifteportal, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende skifteportalen. Skifteretten kan endvidere beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolenes skifteportal, hvis brugeren anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede

anmodninger. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan sagen skal behandles og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten.

De foreslåede bestemmelser i 1. og 3. pkt. svarer indholdsmæssigt til de gældende bestemmelser i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5, der foreslås ophævet (lovforslaget § 2, nr. 4), dog således at en bruger, der fremover vil skulle anvende skifteportalen efter den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 1 (lovforslagets § 2, nr. 1), vil kunne undtages fra at anvende skifteportalen.

Ved »bruger« forstår de fysiske eller juridiske personer, der er en del af dødsboskiftesagen, f.eks. boets kontaktperson, længstlevende ægtefælle og andre arvinger, bobestyrer, legatarer, værger samt eventuelle kreditorer og debitorer.

Det vil derfor fremover ikke alene være den person, der giver oplysning om besiddelse af afdødes aktiver, jf. dødsboskiftelovens § 8, stk. 2, anmeldere af krav og tilgodehavender, jf. dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 1 og 2, og kontaktpersonen, jf. dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 4, der kan undtages fra at anvende skifteportalen, men alle brugere af skifteportalen.

Det forventes, at alle professionelle brugere, såsom bobestyrer, advokater og inkassoselskaber, vil være i stand til at anvende domstolens skifteportal. Det forventes ligeledes, at virksomheder og myndigheder vil være i stand til at anvende skifteportalen eller lade sig repræsentere af en, som kan anvende skifteportalen. Professionelle parter og aktører forventes derfor ikke at kunne blive undtaget fra kravet om at anvende skifteportalen, medmindre de er hjemmehørende i udlandet, eller andre særlige forhold gør sig gældende. En aktør, som har en partsrepræsentant, der er i stand til at anvende skifteportalen, vil ikke kunne undtages fra kravet om brug af skifteportalen.

Skifterettens beslutning om at undtage en bruger fra at anvende domstolens skifteportal kan træffes af skifteretten af egen drift eller på anmodning fra brugeren. Beslutningen vil som udgangspunkt skulle træffes på grundlag af den pågældende brugers egen beskrivelse af sit funktionsniveau. Der vil være situationer, hvor beslutningen kan træffes uden at høre brugeren eller uden at modtage anmodning fra den pågældende om undtagelse, navnlig hvor den pågældende tidligere har været undtaget.

Muligheden for at blive undtaget fra at anvende domstolens skifteportal skal hovedsagelig imødekomme borgere med særlige behov. Der kan f.eks. være tale om borgere med særlige handicap, herunder såvel kognitiv som fysisk funktionsnedsættelse eller demens. Særlige behov kan også foreligge hos borgere, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte borgere, borgere med psykiske lidelser, hjemløse, borgere med sprogvanskeligheder m.v.

Særlige forhold kan tillige foreligge, hvor den pågældende er afskåret fra adgang til en computer, f.eks. på grund af fængsling eller institutionsanbringelse. Det vil derimod ikke være tilstrækkeligt, at den pågældende ikke har internetadgang eller adgang til en computer på sin bopæl. I sådanne tilfælde vil den pågældende ofte kunne få adgang til en computer i retten.

Er en bruger i forvejen undtaget fra kravet om Digital Post fra det offentlige, vil dette være en omstændighed, som kan være med til at sandsynliggøre, at brugeren ikke kan anvende domstolens skifteportal. Det vil imidlertid fortsat være en konkret vurdering, om brugeren kan anvende skifteportalen, og betingelserne for at fritage brugeren fra at anvende Digital Post i kommunikationen med offentlige myndigheder er ikke sammenfaldende med vurderingen af, om brugeren kan henvende sig til skifteretten ved anvendelse af skifteportalen.

Skifteportalen forudsætter anvendelse af MitID eller tilsvarende elektronisk identifikationsordning for private og juridiske personer. Forudsætningerne for at få udstedt MitID som privatperson fremgår af

bekendtgørelse nr. 1778 af 1. september 2021 om MitID til privatpersoner. Hvis en bruger ikke har mulighed for at få MitID, og den pågældende ikke kan eller bør lade sig repræsentere af en anden, bør brugeren undtages fra at anvende domstolenes skifteportal. Der kan eksempelvis være tale om en EU-/EØS-borger, som ikke kan anvende MitID eller anden relevant elektronisk identifikationsordning. Der vil ikke kunne stilles krav om anvendelse af skifteportalen, hvis en bruger fra et andet EU-/EØS-land i praksis ikke vil kunne anvende skifteportalen. Hvis brugeren derimod opfylder betingelserne for at få MitID, men ikke har fået det, kan dette ikke i sig selv begrunde undtagelse. Skifteretten skal i så fald vejlede brugeren om at anskaffe sig MitID.

Det vil afhænge af en konkret vurdering, om den pågældende med vejledning vil kunne være i stand til at anvende domstolenes skifteportal.

Hvis skifteretten træffer beslutning om at undtage en person fra at skulle anvende domstolenes skifteportal, vil skifterettens beslutning som udgangspunkt have retsvirkning for behandlingen af hele sagen, men beslutningen vil kunne omgøres efter retsplejelovens § 222, når omstændighederne taler for det, f.eks. hvis beslutningen om ikke at anvende skifteportalen skyldes en hindring, som senere forsvinder. Beslutningen har som udgangspunkt også retsvirkning under en eventuel appel, men vil også kunne omgøres af appelinstanten, hvis der er grundlag for det. Omgøres beslutningen under appel, vil denne beslutning kun vedrøre sagens behandling ved appelinstanten.

Det foreslåede 2. pkt. vil indebære, at skifteretten får mulighed for at udelukke en bruger fra at anvende skifteportalen, når brugeren anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger.

Bestemmelsen svarer til 2. pkt. i retsplejelovens § 148 a, stk. 4, som indsat ved § 1 i lov nr. 661 af 11. juni 2024 om ændring af retsplejeloven m.v., hvorefter retten kan beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolenes sagsportal, hvis brugeren anvender sagsportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Det fremgår af forarbejderne til § 148 a, stk. 4, 2. pkt., jf. Folketingstidende 2023-24, tillæg A, L 115 som fremsat, side 57, at bestemmelsen tager sigte på ekstraordinære tilfælde, hvor en brugers anvendelse af sagsportalen på den angivne måde påfører domstolene og eventuelt modparten eller modparterne en uforholdsmæssig byrde set i forhold til det reelle indhold af den eller de sager, brugeren har på sagsportalen. Det fremgår videre, at forslaget ikke tager sigte på tilfælde, hvor en bruger har vanskeligt ved at agere hensigtsmæssigt i en konkret sag og eksempelvis indgiver irrelevante eller overflødige anmodninger i en verserende sag eller giver ufuldstændige svar på henvendelser fra retten, sådan at retten og eventuelt modparten skal bruge mere tid på sagen end ellers. Problemer af den karakter forudsættes stadig at skulle håndteres af retten gennem vejledning af brugeren og i yderste konsekvens, hvis det er nødvendigt og betingelserne er opfyldt, ved at give et advokatpålæg.

Det er efter forslaget en betingelse, at den pågældende bruger har anvendt skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Det kræves ikke, at det store antal ensartede anmodninger er fremsat i den sag, hvor skifteretten beslutter at udelukke brugeren fra at anvende skifteportalen. De mange ensartede anmodninger kan også bestå i, at brugeren har fremsat mange ensartede anmodninger i en eller flere tidligere sager.

Skifteretten vil også kunne lægge vægt på, at brugeren i en eller flere sager ved andre skifteretter har fremsat et stort antal ensartede anmodninger, hvis skifteretten har kendskab hertil, herunder hvis landsretten har henledt en byrets opmærksomhed på, at en bestemt bruger har fremsat et stort antal ensartede anmodninger, eller hvis Højesteret har henledt en landsrets eller en byrets opmærksomhed på, at en bestemt bruger har fremsat et stort antal ensartede anmodninger.

Det er en betingelse, at antallet af anmodninger fra den pågældende bruger er stort, og at anmodningerne er ensartede. Det er ikke et krav, at anmodningerne er identiske. Betingelsen om, at anmodningerne er

ensartede, vil være opfyldt, når en anmodning ikke i substansen adskiller sig fra en eller flere tidligere anmodninger.

Når betingelserne er opfyldt, vil det bero på skifterettens skøn, om brugeren skal udelukkes fra at anvende skifteportalen. Skifteretten bør navnlig tage hensyn til, om en udelukkelse af brugeren fra at anvende skifteportalen forventes at mindske den uforholdsmæssige belastning af domstolene, som brugerens adfærd medfører. Ved denne vurdering bør skifteretten også inddrage belastningen af andre skifteretter, herunder i givet fald appelinstanter.

Det vil være op til skifterettens skøn, om det kan være hensigtsmæssigt i første omgang at advare brugeren om, at den pågældendes måde at anvende skifteportalen på kan føre til, at brugeren udelukkes fra at anvende skifteportalen, hvis brugeren ikke ændrer adfærd, eller om det er mere hensigtsmæssigt at udelukke brugeren fra at anvende skifteportalen uden forudgående varsel. Det vil ikke være et krav, at brugeren har fået lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet, før skifteretten træffer afgørelse.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at udelukke brugeren fra at anvende skifteportalen i en konkret sag. Hvis brugeren fremsætter anmodninger i flere sager, vil det derfor kunne være nødvendigt at træffe en særskilt beslutning i hver sag om at udelukke brugeren fra at anvende skifteportalen.

Der foreslås ikke nogen bestemt periode, inden for hvilken en bruger kan udelukkes fra at anvende skifteportalen, når det er konstateret, at brugeren har anvendt skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Det forudsættes dog, at hvis en bruger i mere end 2-3 år ikke har anvendt skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger, vil brugeren ikke kunne udelukkes fra at anvende skifteportalen, før brugeren i givet fald på ny anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Dette vil gælde i nye sager. Når en bruger med hjemmel i bestemmelsen er udelukket fra at anvende skifteportalen i en konkret sag, vil udelukkelsen kunne opretholdes, indtil sagen er afsluttet og arkiveret, uanset hvor lang tid det måtte vare.

Skifteretten vil til enhver tid kunne omgøre sin beslutning om at udelukke en bruger fra at anvende skifteportalen, hvis det findes hensigtsmæssigt, jf. retsplejelovens § 222.

Når skifteretten med hjemmel i den foreslåede bestemmelse beslutter at udelukke en bruger fra at anvende skifteportalen, vil skifteretten teknisk fjerne brugerens adgang til sagens funktioner på skifteportalen. Det vil medføre, at brugeren ikke vil kunne anvende skifteportalen til at indgive f.eks. anmodninger om kære i sagen.

Skifteretten vil samtidig med udelukkelsen af brugeren fra anvendelsen af skifteportalen i en konkret sag skulle beslutte, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten, jf. det foreslåede 3. pkt. i stk. 3.

Skifterettens beslutning om at udelukke brugeren fra anvendelsen af skifteportalen vil ikke kunne indbringes for højere ret, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 2, der foreslås ændret (lovforslagets § 2, nr. 17).

Det foreslås med *stk. 4*, at skifteretten kan beslutte, at en sag ikke skal behandles, eller at en meddelelse eller et dokument ikke skal gives til skifteretten ved anvendelse af domstolenes skifteportal, hvis navnlig hensynet til statens sikkerhed, personers liv eller helbred eller dokumenternes format eller omfang taler for det. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 6, der foreslås ophævet (lovforslaget § 2, nr. 4), dog således at det med forslaget vil være hele

behandlingen af dødsboskiftesagen samt alle meddelelser og dokumenter, der vil kunne være omfattet af bestemmelsen.

Det forudsættes, at bestemmelsen alene vil blive anvendt i ganske ekstraordinære situationer, hvor navnlig hensynet til statens sikkerhed eller til personers liv eller helbred taler for det, eller hvor domstolenes skifteportal i øvrigt ikke er egnet til at håndtere en bestemt situation.

Skifteretten vil desuden efter bestemmelsen undtagelsesvis kunne beslutte, at et eller flere dokumenter ikke skal indlæses digitalt på domstolenes skifteportal. Denne del af bestemmelsen forudsættes anvendt i de situationer, hvor skifteportalen ikke er egnet til at håndtere dokumenter af en bestemt type, f.eks. fordi de har et format, som ikke nemt lader sig overføre til skifteportalen, eller hvor dokumenterne er så omfattende, at de teknisk ikke – eller kun meget vanskeligt – kan håndteres på skifteportalen.

Hvis skifteretten efter det foreslåede stk. 4 træffer beslutning om, at en dødsboskiftesag ikke skal behandles ved anvendelse af domstolenes skifteportal, eller at visse dokumenter og meddelelser ikke skal gives via skifteportalen, vil skifteretten beslutte, hvordan dødsboskiftesagen herefter skal behandles, eller hvordan dokumenterne eller meddelelserne skal gives til skifteretten.

Skifterettens beslutning efter stk. 4 om, at en dødsboskiftesag ikke skal behandles på skifteportalen, eller at visse dokumenter eller meddelelser ikke skal gives til skifteretten via skifteportalen, vil som udgangspunkt have retsvirkning for hele sagens behandling ved domstolene, herunder også under en eventuel appelsag. Beslutningen vil, når omstændighederne taler for det, kunne omgøres efter retsplejelovens § 222. Hvis beslutningen omgøres under appelsagen, vil denne beslutning kun vedrøre sagens behandling ved appellinstansen.

Det foreslås med *stk. 5*, at vedkommende retspræsident i særlige situationer, herunder hvis brugerne ikke kan anvende domstolenes skifteportal på grund af lokale tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, kan beslutte, at alle eller visse af skifterettens sager i en nærmere afgrænset periode ikke skal behandles på skifteportalen. Retspræsidenten beslutter samtidig, hvordan de omhandlede sager skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 7, der foreslås ophævet (lovforslaget § 2, nr. 4), dog således at retspræsidenten efter forslaget i alle dødsboskiftesager eller en del heraf vil have mulighed for at beslutte, at domstolenes skifteportal ikke skal anvendes i særlige situationer, hvor kommunikation med skifteretten eller behandling af skifterettens sager eller visse af disse ikke kan ske på skifteportalen, f.eks. på grund af lokale tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, herunder større udfald på it-infrastrukturen, eller andre udefrakommende årsager.

Bestemmelsen forudsættes anvendt sjældent og omfatter som udgangspunkt ikke nedbrud, der skyldes mindre fejl, f.eks. kabelbrud eller lokale strømsvigt, som opstår og løses inden for kortere tid, eller planlagte lokale strømafbrydelser. I sådanne tilfælde vil brugeren kunne afvente, at driftsforstyrrelsen eller nedbruddet ophører, og derefter anvende domstolenes skifteportal.

Retspræsidentens beslutning vil alene have retsvirkning for den pågældende skifteret.

Hvis retspræsidenten efter det foreslåede stk. 5 beslutter, at alle eller visse af skifterettens dødsboskiftesager i en begrænset periode ikke skal behandles på domstolenes skifteportal, vil retspræsidenten samtidig skulle beslutte, hvordan sagerne skal behandles og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten.

Når hindringen for at behandle sagerne på domstolenes skifteportal ikke længere består, vil sagerne atter skulle behandles på skifteportalen. Retspræsidenten vil træffe beslutning om, hvornår dette er tilfældet.

Det foreslås med *stk. 6*, at skifteretten kan beslutte, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten, hvis tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser gør, at en bruger ikke kan anvende domstolens skifteportal. Det foreslås desuden, at skifteretten kan beslutte, at en anmeldelse af en fordring eller andet krav mod afdøde, jf. § 10 a, stk. 1, 1. pkt., der er indgivet til skifteretten på anden måde end på skifteportalen, skal anses for at være kommet frem til skifteretten, jf. stk. 2, i tilfælde, hvor brugeren ikke har kunnet anvende skifteportalen på grund af tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, og hvor brugeren ikke med rimelighed har kunnet anmode skifteretten om at træffe beslutning efter 1. pkt.

Den foreslåede bestemmelse i *1. pkt.* svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 8, 1. pkt., der foreslås ophævet (lovforslaget § 2, nr. 4), dog således at skifteretten efter forslaget vil kunne beslutte, at en sag skal behandles, og at meddelelser og dokumenter – og ikke alene anmeldelser af krav og tilgodehavende – i en konkret dødsboskiftesag skal gives til skifteretten på anden måde end ved anvendelse af domstolens skifteportal, hvis der opstår tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser.

Bestemmelsen vil navnlig vedrøre den situation, hvor behandling af en dødsboskiftesag eller kommunikation med skifteretten ikke kan ske på skifteportalen på grund af tekniske problemer på domstolens it-systemer eller problemer på offentlige og private infrastrukturløsninger, som domstolens it-systemer er afhængige af, bl.a. MitID. Der kan f.eks. være tale om tilfælde, hvor en bruger ikke kan logge ind på skifteportalen, hvor log-in funktionen virker, men den pågældende ikke har adgang til dødsboskiftesagen, eller hvor log-in funktionen virker, og den pågældende har adgang til dødsboskiftesagen, men det eksempelvis ikke er muligt at give meddelelser og dokumenter til skifteretten via skifteportalen. Bestemmelsen omfatter også situationer, hvor brugerne ikke kan anvende skifteportalen på grund af lokale it-nedbrud eller driftsforstyrrelser, medmindre retspræsidenten efter den foreslåede bestemmelse i stk. 5 har truffet en generel beslutning om, at skifteportalen ikke skal anvendes. Planlagte opdateringer af domstolens it-systemer eller nedbrud, der skyldes mindre fejl, som opstår og løses inden for kortere tid, er som udgangspunkt ikke omfattet af bestemmelsen. Tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på en brugers egne it-løsninger eller situationer, hvor det er pågældendes egne forhold, der medfører, at den relevante handling ikke kan gennemføres via skifteportalen, er ligeledes ikke omfattet.

Bestemmelsen forudsættes navnlig anvendt, når en bruger på grund af nedbruddet eller driftsforstyrrelserne ikke kan overholde en frist fastsat ved lov eller af skifteretten, f.eks. fristen for anmeldelse af krav mod afdøde, jf. dødsboskiftelovens § 81, stk. 3, nr. 2 (proklamafristen). I tilfælde, hvor skifteretten kan udsætte en frist, vil skifteretten i stedet for at træffe beslutning efter den foreslåede bestemmelse kunne meddele brugeren udsættelse af fristen.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser i stk. 5 og 9, hvorefter retspræsidenten og Domstolsstyrelsen vil kunne henholdsvis beslutte og fastsætte regler om, at domstolens skifteportal ikke skal anvendes ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser. Skifteretten vil efter den foreslåede bestemmelse i stk. 6, 1. pkt., alene skulle træffe beslutning, hvis vedkommende retspræsident ikke har truffet en generel beslutning om, at skifteportalen ikke skal anvendes, eller forholdet ikke er omfattet af de generelle regler, som Domstolsstyrelsen forventes at fastsætte.

Det foreslåede *2. pkt.* svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 8, 2. pkt. Forslaget vil medføre, at bestemmelsen i § 10 a, stk. 8, 2. pkt., flyttes til 2. pkt., så alle regler, hvorefter skifteretten kan beslutte, at skifteportalen ikke skal anvendes, samles i den foreslåede bestemmelse i § 3 a. Den foreslåede ændring vil ikke medføre en ændring af gældende ret.

Det foreslås med *stk. 7*, at de foreslåede bestemmelser i stk. 1-6 og 9 finder tilsvarende anvendelse på dødsboskiftesager, der behandles af landsretterne og Højesteret.

Dette vil bl.a. indebære, at kæremål behandles ved anvendelse af domstolens skifteportal, og at enhver skriftlig meddelelse til landsretten og Højesteret i en kæresag skal ske på skifteportalen. Hvis landsretten og Højesteret modtager en meddelelse i en dødsboskiftesag uden om skifteportalen, vil landsretten og Højesteret skulle returnere meddelelsen og vejlede den pågældende om at anvende skifteportalen og om muligheden for at søge om at blive undtaget fra at anvende skifteportalen. I landsretten opstilles computere til brugerne, mens dette ikke er tilfældet i Højesteret.

Landsretten og Højesteret vil kunne undtage personer fra at bruge skifteportalen, herunder i tilfælde hvor vedkommende fik afslag på undtagelse i skifteretten, hvis den overordnede ret vurderer, at der foreligger særlige omstændigheder, der nu gør, at vedkommende bør undtages. Hvis brugeren anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger, vil henholdsvis landsretten og Højesteret kunne beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolens skifteportal. Landsretten og Højesteret vil desuden ligesom skifteretten kunne beslutte, at en sag ikke skal behandles digitalt, eller at visse dokumenter eller meddelelser ikke skal gives til landsretten og Højesteret på skifteportalen under kæresagen. Retspræsidenten for landsretten og Højesteret kan tilsvarende beslutte, at alle sager eller visse af sagerne i en begrænset periode ikke skal behandles på skifteportalen.

Bestemmelsen, hvorefter Domstolsstyrelsen bemyndiges til at bestemme, hvordan en meddelelse eller et dokument skal gives til skifteretten ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på domstolens it-systemer, der gør, at domstolens skifteportal ikke kan anvendes, vil også omhandle sager, der behandles af landsretten og Højesteret.

Det foreslås med *stk. 8*, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolens skifteportal, herunder om den tekniske indførelse af data på skifteportalen.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 9, der foreslås ophævet (lovforslaget § 2, nr. 4). Forslaget vil medføre en ændring af gældende ret, idet den nye bemyndigelsesbestemmelse vil omhandle hele behandlingen af dødsboskiftesagen og ikke alene anmeldelser af krav og tilgodehavender.

Det forventes, at bemyndigelsen vil blive udnyttet til en ændring af bekendtgørelse nr. 1708 af 11. december 2023 om anvendelse af domstolens skifteportal i sager om dødsboskifte, der indeholder regler om bl.a., hvordan fordringer og andre krav anmeldes på skifteportalen.

Der vil med hjemmel i bemyndigelsesbestemmelsen bl.a. kunne fastsættes regler om, hvilke oplysninger der videregives til brugerne af domstolens skifteportal i dødsboskiftesager, og hvilke oplysninger brugerne af skifteportalen skal give i forbindelse med indsendelse af en meddelelse til skifteretten på skifteportalen. Der vil desuden kunne fastsættes regler om, på hvilken måde de pågældende oplysninger nærmere skal gives og indføres i systemet. En række af oplysningerne vil skulle indføres i bestemte felter og på en bestemt måde. Domstolsstyrelsen bemyndiges til nærmere at regulere, bl.a. hvordan oplysningerne skal udfyldes på skifteportalen, og til at stille tekniske krav til de data, som skal gives på skifteportalen.

Det foreslås med *stk. 9*, at Domstolsstyrelsen bemyndiges til at bestemme, hvordan en meddelelse eller et dokument skal gives til skifteretten ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på domstolens it-systemer, der gør, at domstolens skifteportal ikke kan anvendes.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens

§ 10 a, stk. 10, der foreslås ophævet (lovforslaget § 2, nr. 4), dog vil Domstolsstyrelsen med lovforslaget få bemyndigelse til at fastsætte generelle regler, der omhandler meddelelser og dokumenter og ikke alene anmeldelser af krav og tilgodehavender.

Det forventes, at bemyndigelsen vil blive udnyttet i en ændring af bekendtgørelse nr. 1708 af 11. december 2023 om anvendelse af domstolenes skifteportal i sager om dødsboskifte.

Det foreslås med *stk. 10*, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at en person, som skifteretten påtænker at udpege som bobestyrer, skal oplyse personnummer og give andre nærmere bestemte oplysninger til brug for udpegelsen som bobestyrer og om skifterettens registrering og behandling af disse oplysninger.

Oplysning om en bobestyrers personnummer kan være nødvendig for at sikre en entydig identifikation af pågældende. Formålet med bestemmelsen er derfor at bemyndige Domstolsstyrelsen til at fastsætte en pligt for en bobestyrer til at oplyse sit personnummer og give andre oplysninger, som er nødvendige for skifterettens og bobestyrerens behandling af en dødsboskiftesag.

Bestemmelsen vil ikke skulle udgøre skifterettens behandlingshjemmel, da denne følger af databeskyttelseslovens § 11, stk. 1, for så vidt angår behandling af personnummer. Skifterettens hjemmel til behandling af almindelige personoplysninger følger af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e.

Domstolsstyrelsen vil efter bemyndigelsen desuden kunne regulere, hvordan bobestyrerens oplysninger vil kunne registreres og behandles af skifteretterne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

(Til § 3 b)

Det foreslås med bestemmelsen i § 3 b, at skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når skifteretten finder anledning til det.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 115 a, stk. 2. Forslaget medfører, at bestemmelsen i § 115 a, stk. 2, flyttes til § 3 b, så alle regler om kommunikation med skifteretten samles i det foreslåede kapitel 2 a i dødsboskifteloven om digital behandling. Den foreslåede ændring vil ikke medføre en ændring af gældende ret.

Det fremgår af forarbejderne til dødsboskiftelovens § 115 a, stk. 2, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 212 som fremsat, side 79, at skifteretten i særlige tilfælde kan stille krav om, at meddelelser til skifteretten forsynes med original underskrift. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis skifteretten er i tvivl om, hvorvidt en meddelelse hidrører fra den pågældende arving. Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2 i lovforslaget almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 8, stk. 2, 1. pkt., at oplysning om besiddelse af afdødes aktiver gives til skifteretten på domstolenes skifteportal eller til den person, som varetager boets interesser. Det fremgår af bestemmelsens 2. pkt., at § 10 a, stk. 5-8 og 10, finder tilsvarende anvendelse. I dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5-8 og 10, er fastsat regler om, hvornår skifteportalen på grund af særlige forhold, ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser m.v. ikke skal anvendes.

Det foreslås i § 8, *stk. 2, 2. pkt.*, at ændre »§ 10 a, stk. 5-8 og 10« til: »§ 3 a, stk. 3-6 og 9«.

Forslaget er en konsekvensrettelse som følge af, at indholdet af bestemmelserne i dødsboskiftelovens § 10

a, stk. 5-8 og 10, foreslås flyttet til de foreslåede bestemmelser i § 3 a, stk. 3-6 og 9 (lovforslaget § 2, nr. 1), dog således at der samtidig tages højde for, at alle sagsskridt i dødsboskiftesager fremover vil skulle foregå ved anvendelse af skifteportalen. Den foreslåede ændring vil ikke i øvrigt medføre en ændring af gældende ret.

Til nr. 3

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 1, 1. og 2. pkt., at fordringer og andre krav mod afdøde anmeldes til skifteretten, og at fordringer og andre krav mod boet, som stiftes efter dødsfaldet, kan anmeldes til skifteretten. Af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 2, 1. pkt., fremgår det, at tilgodehavender, der tilfalder boet, anmeldes til skifteretten eller den person, der varetager boets interesser. Det følger af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 1, 3. pkt., og § 10 a, stk. 2, 2. pkt., at anmeldelse til skifteretten skal ske på domstolenes skifteportal, jf. dog stk. 5-8 og 10.

I dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5-8 og 10, er fastsat regler om, hvornår skifteportalen på grund af særlige forhold, ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser m.v. ikke skal anvendes.

Det foreslås i § 10 a, stk. 1, 3. pkt. og § 10 a, stk. 2, 2. pkt., at ændre »dog stk. 5-8 og 10« til: »dog § 3 a, stk. 3-6 og 9«.

Forslaget er en konsekvensrettelse som følge af, at indholdet af bestemmelserne i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5-8 og 10, foreslås flyttet til de foreslåede bestemmelser i § 3 a, stk. 3-6 og 9 (lovforslaget § 2, nr. 1), dog således at der samtidig tages højde for, at alle sagsskridt i dødsboskiftesager fremover vil skulle foregå ved anvendelse af skifteportalen. Den foreslåede ændring vil ikke i øvrigt medføre en ændring af gældende ret.

Til nr. 4

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 3, at en anmeldelse på skifteportalen anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for skifteretten.

Efter dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5, kan en bruger undtages fra at anvende domstolenes skifteportal, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende skifteportalen. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan anmeldelse m.v. til skifteretten skal ske.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 6, at skifteretten kan beslutte, at domstolenes skifteportal ikke skal anvendes til anmeldelse af krav og tilgodehavender m.v., hvis særlige forhold, herunder navnlig hensynet til statens sikkerhed eller hensynet til personers liv eller helbred taler for det, eller hvor skifteportalen ikke er egnet til at håndtere dokumenternes format eller omfang. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan anmeldelse m.v. til skifteretten skal ske.

Efter dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 7, kan vedkommende retspræsident i særlige situationer, herunder hvis brugerne ikke kan anvende domstolenes skifteportal på grund af lokale tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, beslutte, at anmeldelse m.v. til skifteretten i alle eller visse af skifterettens sager i en nærmere afgrænset periode ikke skal ske på skifteportalen. Retspræsidenten beslutter samtidig, hvordan anmeldelse m.v. til skifteretten skal ske.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 8, 1. pkt., at skifteretten kan beslutte, at domstolenes skifteportal ikke skal anvendes ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, der gør, at en bruger ikke kan anvende domstolenes skifteportal. Skifteretten kan efter § 10 a, stk. 8, 2. pkt., beslutte, at en anmeldelse af en fordring eller andet krav, der er indgivet til skifteretten på anden måde end på domstolenes

skifteportal, skal anses for at være kommet frem til skifteretten, hvis brugeren ikke har kunnet anvende skifteportalen på grund af tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser og ikke med rimelighed har kunnet anmode skifteretten om at træffe beslutning efter 1. pkt.

Efter dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 9, kan Domstolsstyrelsen fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolenes skifteportal og om indførelse af data på skifteportalen.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 10, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, hvordan anmeldelse m.v. skal ske til skifteretten ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på domstolenes it-systemer, der gør, at skifteportalen ikke kan anvendes.

Det foreslås at flytte indholdet af dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 3 og 5-10, til de foreslåede bestemmelser i § 3 a, stk. 2-6 og 8-9, jf. lovforslagets § 2, nr. 1, dog således at der samtidig tages højde for, at alle sagsskridt i dødsboskiftesager, herunder al kommunikation med skifteretten, fremover vil skulle foregå ved anvendelse af skifteportalen.

Forslaget vil indebære, at alle bestemmelser om anvendelse af domstolenes skifteportal bliver samlet i det foreslåede kapitel 2 a i dødsboskifteloven om digital behandling. Hvor de gældende bestemmelser i § 10 a, stk. 3 og 5-10, alene angår anmeldelse af krav m.v., omhandler de foreslåede bestemmelser i § 3 a, stk. 2-6 og 8-9, hele behandlingen af dødsboskiftesagen.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil samt i øvrigt til pkt. 2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Efter dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 4, skal den person, der varetager boets interesser, gøre sig bekendt med de krav og tilgodehavender, der er anmeldt til skifteretten, ved at anvende domstolenes skifteportal, jf. dog stk. 5-8 og 10.

I dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5-8 og 10, er fastsat regler om, hvornår skifteportalen på grund af særlige forhold, ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser m.v. ikke skal anvendes.

Det foreslås i § 10 a, stk. 4, der bliver stk. 3, at ændre »dog stk. 5-8 og 10« til: »dog § 3 a, stk. 3-6 og 9«.

Forslaget er en konsekvensrettelse som følge af, at indholdet af bestemmelserne i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5-8 og 10, foreslås flyttet til de foreslåede bestemmelser i § 3 a, stk. 3-6 og 9 (lovforslaget § 2, nr. 1), dog således at der samtidig tages højde for, at alle sagsskridt i dødsboskiftesager fremover vil skulle foregå ved anvendelse af skifteportalen. Den foreslåede ændring vil ikke i øvrigt medføre en ændring af gældende ret.

Til nr. 6

Det foreslås i § 10 a, stk. 4, der bliver stk. 3, at ændre »portalen« til: »skifteportalen«.

Der er tale om en sproglig justering, der ikke vil medføre nogen ændring af gældende ret.

Til nr. 7

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, at ægtefællen henholdsvis arvingerne senest i forbindelse med boets udlevering skal indkalde boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20, medmindre skifteretten betinger udleveringen af, at anmeldelsen til Statstidende

indsendes gennem skifteretten. Efter dødsboskiftelovens § 33, stk. 2, og § 34, stk. 2, finder dødsboskiftelovens § 25, stk. 4, tillige anvendelse i boer, der udleveres til forenklet privat skifte. I boer, der behandles ved bobestyrer, indkalder bobestyreren efter dødsboskiftelovens § 46, stk. 1, straks kreditorerne efter reglerne i kapitel 20, hvis dette ikke allerede er sket.

Efter dødsboskiftelovens § 81, stk. 1, kan proklama udstedes efter, at der er truffet afgørelse om boets behandlingsmåde, og med skifterettens tilladelse før dette tidspunkt. Det fremgår af bemærkningerne til stk. 1, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, L 120 som fremsat, side 2891, at proklama kan udstedes på et hvilket som helst tidspunkt efter dødsfaldet, idet skifteretten dog generelt bør være tilbageholdende med at give tilladelse til tidlige proklamaer, da proklamaudstedelse før et bos berigtigelse vil udskyde tidspunktet for boets berigtigelse med 8 uger.

Det foreslås at nyaffatte § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, hvorefter skifteretten senest i forbindelse med boets udlevering indkalder kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20.

Fremover vil ægtefællen og arvingerne således ikke skulle indrykke proklama i boer, der berigtiges som ægtefælleudlæg eller udleveres til uskiftet bo, privatskifte eller forenklet privat skifte, da skifteretten vil skulle varetage denne opgave. Skifteretten vil ligeledes indrykke proklama i Statstidende, hvis skifteretten giver tilladelse til indrykning af proklama inden boets berigtigelse efter bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 81, stk. 1.

Forslaget skal ses i lyset af, at skifteretten efter udvidelsen af domstolenes skifteportal med det nye it-system til understøttelse af behandlingen af dødsboskiftesager på en enkel måde vil kunne indrykke proklama i Statstidende. Samtidig vil den foreslåede bestemmelse sikre ensartethed i forbindelse med indrykning af proklama.

Den foreslåede affattelse af § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, skal desuden ses i sammenhæng med forslaget om at indsætte et nyt stk. 3 i dødsboskiftelovens § 42 (lovforslagets § 2, nr. 8), hvorefter skifteretten fremover vil skulle indrykke proklama i bobestyrerboer. Efter forslaget vil skifteretten således i alle tilfælde skulle varetage opgaven med indrykning af proklama i Statstidende. Forslaget ændrer ikke ved, at udgiften til indrykning af proklama i Statstidende skal betales af boet. Statstidende vil således fortsat skulle sende fakturaen for indrykning af proklama til bobestyreren eller boets kontaktperson.

Til nr. 8

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 42, stk. 1, 1. pkt., at skifteretten, når et bo er udleveret til bobestyrerbehandling, straks udsteder en skifteretsattest om, at boet er udleveret til den eller de pågældende bobestyrere. Af bestemmelsens stk. 1, 2. og 3. pkt., fremgår, at begrænsninger i en bobestyrers tegningsret skal fremgå af attesten, og at skifteretsattesten skal indeholde oplysning om afdødes personnummer.

Efter dødsboskiftelovens § 42, stk. 2, udleverer skifteretten oplysninger om afdøde fra Det Centrale Personregister (CPR) og oplysninger om den længstlevende ægtefælles skatteforhold til bobestyrer samtidig med, at skifteretten udleverer boet til bobestyrer.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 46, der med lovforslagets § 2, nr. 9, foreslås nyaffattet, at bobestyreren, hvis dette ikke allerede er sket, straks indkalder afdødes kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20 og registrerer anmeldte fordringer og krav på betryggende måde.

Efter dødsboskiftelovens § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, der foreslås nyaffattet (lovforslagets § 2, nr. 7), skal ægtefællen henholdsvis arvingerne senest i forbindelse med boets udlevering indkalde boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20, medmindre skifteretten betinger udleveringen af, at

anmeldelsen til Statstidende indsendes gennem skifteretten. Dødsboskiftelovens § 25, stk. 4, finder efter dødsboskiftelovens § 33, stk. 2, og § 34, stk. 2, tillige anvendelse i boer, der udleveres til forenklet privat skifte.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 81, stk. 1, at proklama kan udstedes efter, at der er truffet afgørelse om boets behandlingsmåde, og med skifterettens tilladelse før dette tidspunkt. Af bemærkningerne til stk. 1, fremgår, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, L 120 som fremsat, side 2891, at proklama kan udstedes på et hvilket som helst tidspunkt efter dødsfaldet. Skifteretten bør generelt være tilbageholdende med at give tilladelse til disse tidlige proklamaer, da proklamaudstedelse før et bos berigtigelse vil udskyde tidspunktet for boets berigtigelse med 8 uger.

Det foreslås at ophæve § 42, stk. 2, og i stedet at indsætte to nye stykker som stk. 2 og 3.

Det foreslås, at det i § 42, stk. 2, fastsættes, at skifteretten også videregiver oplysninger om afdødes testamentariske dispositioner fra Centralregisteret for Testamenter eller på anden måde, oplysning om en eventuel afgørelse fra Familieretshuset om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt oprettet af afdøde og oplysninger om afdødes skatteforhold til bobestyrer. Var afdøde gift ved dødsfaldet, videregiver skifteretten også oplysninger om en eventuel ægtepagt fra Tinglysningsretten til bobestyrer.

Forslaget skal ses i lyset af, at skifteretten efter udvidelsen af domstolenes skifteportal med det nye it-system til understøttelse af behandling af dødsboskiftesager på en enkel måde via en digitaliseret proces vil kunne give bobestyrer de oplysninger, som skifteretten modtager digitalt fra andre myndigheder.

Det foreslås, at det i § 42, stk. 3, fastsættes, at skifteretten senest i forbindelse med boets udlevering indkalder kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20.

Fremover vil skifteretten således i boer, der er udleveret til behandling ved bobestyrer, skulle indrykke proklama i Statstidende. Skifteretten skal ligeledes indrykke proklama i Statstidende, hvis skifteretten giver tilladelse til indrykning af proklama i Statstidende inden boets berigtigelse efter bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 81, stk. 1.

Forslaget skal ses i lyset af, at skifteretten efter udvidelsen af domstolenes skifteportal med det nye it-system til understøttelse af behandlingen af dødsboskiftesager på en enkel måde vil kunne indrykke proklama i Statstidende. Samtidig vil den foreslåede bestemmelse sikre ensartethed i forbindelse med indrykning af proklama.

Det foreslåede stk. 3 skal ses i sammenhæng med forslaget om nyaffattelse af bestemmelserne i dødsboskiftelovens § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, (lovforslagets § 2, nr. 7), hvorefter skifteretten fremover vil skulle indrykke proklama i Statstidende i boer, der berigtiges som ægtefælleudlæg eller udleveres til uskiftet bo, privat skifte eller forenklet privat skifte. Efter forslaget vil skifteretten således i alle tilfælde skulle varetage opgaven med indrykning af proklama i Statstidende.

Til nr. 9

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 46, stk. 1, at bobestyreren, hvis dette ikke allerede er sket, straks indkalder afdødes kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20. Af bestemmelsens stk. 2 fremgår, at anmeldte fordringer og andre krav registreres på betryggende måde.

Det foreslås at nyaffatte § 46, hvorefter bobestyreren registrerer anmeldte fordringer og andre krav på betryggende måde.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at indsætte et nyt stk. 3 i dødsboskiftelovens § 42

(lovforslaget § 2, nr. 8), hvorefter skifteretten i boer, der er udleveret til behandling ved bobestyrer, vil skulle indkalde kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20. Det vil således ikke længere være bobestyreren, der varetager opgaven med indrykning af proklama. Derimod vil bobestyreren fortsat skulle registrere anmeldte fordringer og andre krav på betryggende måde.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 46, stk. 2. Den foreslåede ændring vil ikke medføre en ændring af gældende ret.

Det fremgår af forarbejderne til dødsboskiftelovens § 46, stk. 2, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, L 120 som fremsat, side 2874, at bobestyreren skal drage omsorg for, at anmeldte fordringer og andre krav registreres på betryggende måde.

Til nr. 10

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 52, stk. 1, at bobestyreren snarest efter proklamafristens udløb udarbejder en åbningsstatus, der indeholder en fortegnelse over samtlige boets aktiver og passiver med værdiangivelser pr. dødsdagen, boets forventede indtægter og øvrige udgifter samt bobestyrerens tilkendegivelse om, hvorvidt boet må antages at være solvent. Efter bestemmelsens stk. 2 skal åbningsstatus straks tilsendes boets arvinger, skifteretten og Skatteforvaltningen, ligesom en kreditor eller legatar, der har retlig interesse deri, kan forlange at blive gjort bekendt med åbningsstatus.

Den foreslås i § 52, stk. 2, 1. pkt., at ændre », skifteretten og told- og skatteforvaltningen« til: » og skifteretten, der videregiver åbningsstatus til told- og skatteforvaltningen«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at skifteretten efter modtagelse af åbningsstatus fra bobestyreren vil skulle videregive åbningsstatus til Skatteforvaltningen. Forslaget skal ses i lyset af, at skifteretten efter udvidelsen af domstolens skifteportal med det nye it-system til understøttelse af behandlingen af dødsboskiftesager på en enkel måde vil kunne videregive åbningsstatus til Skatteforvaltningen. Fremover vil bobestyreren således ikke skulle sende åbningsstatus til Skatteforvaltningen.

Forslaget skal desuden ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af dødsboskiftelovens § 68, stk. 3 (lovforslagets § 2, nr. 11), hvorefter skifteretten efter modtagelse af den endelige boopgørelse fra bobestyreren vil skulle videregive boopgørelsen til Skatteforvaltningen, og de foreslåede ændringer af dødsboskiftelovens § 69, stk. 1 og 2 (lovforslagets § 2, nr. 12 og 13), hvorefter skifteretten efter at have truffet afgørelse om insolvensbehandling vil skulle give Skatteforvaltningen meddelelse herom. Skifteretten vil således i disse tre tilfælde skulle videregive oplysninger til Skatteforvaltningen.

Til nr. 11

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 68, stk. 3, at den endelige boopgørelse skal sendes til Skatteforvaltningen og til skifteretten inden 2 uger.

Det foreslås i § 68, stk. 3, at ændre »told- og skatteforvaltningen og til skifteretten« til: »skifteretten, der videregiver den endelige boopgørelse til told- og skatteforvaltningen«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at skifteretten efter modtagelse af den endelige boopgørelse fra bobestyreren vil skulle videregive den endelige boopgørelse til Skatteforvaltningen. Forslaget skal ses i lyset af, at skifteretten efter udvidelsen af domstolens skifteportal med det nye it-system til understøttelse af behandlingen af dødsboskiftesager på en enkel måde vil kunne videregive den endelige boopgørelse til Skatteforvaltningen. Fremover vil bobestyreren således ikke skulle sende den endelige boopgørelse til Skatteforvaltningen.

Forslaget skal desuden ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af dødsboskiftelovens § 52, stk. 2 (lovforslagets § 2, nr. 10), hvorefter skifteretten efter modtagelse af åbningsstatus fra bobestyreren vil skulle videregive åbningsstatus til Skatteforvaltningen, og de foreslåede ændringer af dødsboskiftelovens § 69, stk. 1 og 2 (lovforslagets § 2, nr. 12 og 13), hvorefter skifteretten efter at have truffet afgørelse om insolvensbehandling vil skulle give Skatteforvaltningen meddelelse herom. Skifteretten vil således i disse tre tilfælde skulle videregive oplysninger til Skatteforvaltningen.

Til nr. 12 og 13

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 69, stk. 1, at hvis boet er insolvent, træffer skifteretten afgørelse om insolvensbehandling og udpeger bobestyrer, jf. dog § 70 a. Efter bestemmelsens stk. 2 giver bobestyreren snarest muligt boets arvinger, legatarer og kendte kreditorer samt Skatteforvaltningen meddelelse om skifterettens afgørelse.

Det foreslås i § 69, stk. 1, at indsætte et nyt 2. pkt. om, at skifteretten giver Skatteforvaltningen meddelelse om skifterettens afgørelse.

Det foreslås, at § 69, stk. 2, ændres således, at » samt told- og skatteforvaltningen« udgår.

De foreslåede ændringer vil medføre, at skifteretten efter at have truffet afgørelse om insolvensbehandling vil skulle orientere Skatteforvaltningen herom. Forslaget skal ses i lyset af, at skifteretten efter udvidelsen af domstolens skifteportal med det nye it-system til understøttelse af behandlingen af dødsboskiftesager på en enkel måde via en digitaliseret proces vil kunne give skifterettens afgørelse til Skatteforvaltningen. Fremover vil bobestyreren således ikke skulle give meddelelse til Skatteforvaltningen om skifterettens afgørelse, men alene give denne meddelelse til boets arvinger, legatarer og kendte kreditorer.

Forslaget skal desuden ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af dødsboskiftelovens § 52, stk. 2 (lovforslagets § 2, nr. 10), hvorefter skifteretten efter modtagelse af åbningsstatus fra bobestyreren vil skulle videregive åbningsstatus til Skatteforvaltningen, og den foreslåede ændring af dødsboskiftelovens § 68, stk. 3 (lovforslagets § 2, nr. 11), hvorefter skifteretten efter modtagelse af den endelige boopgørelse fra bobestyreren vil skulle videregive boopgørelsen til Skatteforvaltningen. Skifteretten vil således i disse tre tilfælde skulle videregive oplysninger til Skatteforvaltningen.

Til nr. 14

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 83, stk. 2, at undtaget fra præklusion i medfør af stk. 1 er 1) krav, der hviler på ejendomsret, når genstanden var i boets besiddelse og mærket på en sådan måde, at ejerforholdet fremgik heraf eller boet havde kendskab til ejerforholdet eller der forelå omstændigheder, som var egnede til at vække mistanke om ejerforholdet, 2) krav sikret ved pant eller på anden tilsvarende måde, herunder lån sikret ved pant efter ejendomsskattelovens kapitel 8. Krav sikret ved håndpanteret i et ejerpantebrev undtages dog kun, hvis boet er eller burde være bekendt med kreditorernes identitet, og 3) krav på skatter og afgifter, i det omfang det er bestemt i anden lovgivning.

Det foreslås i § 83, stk. 2, nr. 2, at ændre » Krav sikret ved håndpanteret i et ejerpantebrev undtages dog« til: », dog undtages krav sikret ved underpanteret i et ejerpantebrev«.

Den foreslåede ændring vil ikke ændre gældende ret. Der er alene tale om en sproglig justering.

Til nr. 15

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 96, stk. 1, at klage over en bobestyrer, herunder klage over, at en

bobestyrer ikke fremmer behandlingen af boet uden unødigt ophold, samt klage over afgørelser truffet af en bobestyrer indgives skriftligt til skifteretten eller til bobestyreren, der videresender klagen til skifteretten.

Det foreslås i § 96, stk. 1, at ændre »skriftligt til skifteretten eller til bobestyreren, der videresender« til: »til skifteretten på domstolenes skifteportal eller skriftligt til bobestyreren, der videregiver«.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 1, 2. pkt. (lovforslagets § 2, nr. 1), hvorefter enhver skriftlig meddelelse til skifteretten om dødsboskiftesager som udgangspunkt skal gives på domstolenes skifteportal, og den foreslåede ændring af dødsboskiftelovens § 96, stk. 4, hvorefter Domstolsstyrelsen fastsætter regler om udfærdigelse af klager over bobestyrer (lovforslagets § 2, nr. 16).

Forslaget vil medføre, at klage over en bobestyrer samt klage over afgørelser truffet af en bobestyrer fremover vil skulle indgives på domstolenes skifteportal, hvis klagen gives til skifteretten. Indgives klagen til bobestyreren, vil klagen som hidtil skulle indgives skriftligt, hvorefter bobestyreren vil skulle videregive klagen til skifteretten på skifteportalen. Klagen vil i begge tilfælde skulle udfærdiges i overensstemmelse med de regler, der fastsættes af Domstolsstyrelsen i medfør af bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 96, stk. 4, der foreslås ændret (lovforslagets § 2, nr. 16).

I tilfælde, hvor en bruger er undtaget fra at anvende domstolenes skifteportal, jf. den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 3 (lovforslagets § 2, nr. 1), eller hvor en sag ikke skal behandles ved anvendelse af skifteportalen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 4 (lovforslagets § 2, nr. 1), vil skifteretten skulle bestemme, hvordan en klage, der ønskes indgivet til skifteretten, skal gives.

Den foreslåede ændring vil ikke ændre gældende ret. Der er alene tale om en konsekvensrettelse som følge af lovforslagets § 2, nr. 1.

Til nr. 16

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 96, stk. 4, at Domstolsstyrelsen fastsætter regler om, at klage over bobestyrer skal udfærdiges på en særlig blanket. Domstolsstyrelsen har efter bemyndigelsen fastsat regler i bekendtgørelsen nr. 1415 af 1. december 2015 om klage over bobestyrere, hvorefter klage over en bobestyrer skal udfærdiges på Domstolsstyrelsens klageblanket. Det fremgår videre af bekendtgørelsen, at skifteretten afviser klager, som ikke er indleveret på blanketten.

Det foreslås i dødsboskiftelovens § 96, stk. 4, at ændre », at klage over bobestyrer skal udfærdiges på en særlig blanket« til: »udfærdigelse af klager over bobestyrer«.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 1, 2. pkt. (lovforslagets § 2, nr. 1), hvorefter enhver skriftlig meddelelse til skifteretten om dødsboskiftesager som udgangspunkt skal gives på skifteportalen, og den foreslåede ændring af § 96, stk. 1, hvorefter klage over en bobestyrer samt klage over afgørelser truffet af en bobestyrer vil skulle indgives til skifteretten på domstolenes skifteportal eller skriftligt til bobestyreren, der videregiver klagen til skifteretten (lovforslagets § 2, nr. 15).

Forslaget vil ikke medføre en ændring af gældende ret, idet Domstolsstyrelsen fortsat vil skulle fastsætte regler om, hvordan en klage skal udfærdiges. Der er alene tale om, at bestemmelsen ikke længere forudsætter, at klageren anvender en blanket, når klagen indgives til skifteretten. Indgives en klage til bobestyrer, vil denne skulle videregive klagen til skifteretten på domstolenes skifteportal.

Det forventes, at forslaget vil medføre en ændring af bekendtgørelse nr. 1415 af 1. december 2015 om

klage over bobestyrere. Domstolsstyrelsen forventes i bekendtgørelsen at fastsætte regler om, at en klage, der indgives til skifteretten, skal udfærdiges på en bestemt måde både i tilfælde, hvor klagen indgives på domstolens skifteportal, og i tilfælde, hvor en bruger er undtaget fra at anvende domstolens skifteportal, jf. den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 3 (lovforslagets § 2, nr. 1), eller hvor en sag ikke skal behandles ved anvendelse af skifteportalen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 4 (lovforslagets § 2, nr. 1). Tilsvarende forventes Domstolsstyrelsen at fastsætte regler om, hvordan en klage, der indgives skriftligt til bobestyrer, skal udfærdiges. Det forudsættes, at det fortsat vil fremgå af bekendtgørelsen, at en klage, der ikke indgives på den i bekendtgørelsen angivne måde, vil blive afvist.

Til nr. 17

Adgang til anke og kære af skifterettens afgørelser er reguleret i dødsboskiftelovens § 105. Det fremgår af § 105, stk. 1, at reglerne i retsplejeloven om anke og kære finder tilsvarende anvendelse på skifterettens afgørelser, jf. dog stk. 2 og 3. Det fremgår af bestemmelsens stk. 2, at afgørelser efter § 2, stk. 5, § 7, stk. 3, § 10 a, stk. 5, 2. pkt., og stk. 6-8, § 12, stk. 1, § 55, stk. 1, 2. pkt., og § 81, stk. 6, ikke kan indbringes for højere ret, og at tilsvarende gælder for afgørelser i medfør af § 80, stk. 1, efter udløbet af fristen i § 80, stk. 3. Af § 105, stk. 3, 1. pkt., fremgår det, at beslutninger efter § 10 a, stk. 5, 1. pkt., ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse kan indbringes for højere ret.

Det foreslås i § 105, stk. 2, 1. pkt., at ændre »§ 7, stk. 3, § 10 a, stk. 5, 2. pkt., og stk. 6-8« til: »§ 3 a, stk. 3, 2. og 3. pkt., og stk. 4-6, § 7, stk. 3«.

Forslaget indebærer, at beslutninger efter det foreslåede § 3 a, stk. 3, 2. pkt. (lovforslagets § 2, nr. 1), om at udelukke en bruger fra at anvende skifteportalen, fordi brugeren har fremsat mange ensartede anmodninger på skifteportalen, ikke vil kunne indbringes for højere ret.

Forslaget er desuden en konsekvensrettelse som følge af, at indholdet af bestemmelserne i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5, 2. pkt. og stk. 6-8, foreslås flyttet til de foreslåede bestemmelser i § 3 a, stk. 3, 3. pkt., og stk. 4-6 (lovforslaget § 2, nr. 1), dog således at der samtidig tages højde for, at alle sagsskridt i dødsboskiftesager fremover vil skulle foregå ved anvendelse af skifteportalen. Den foreslåede ændring vil ikke i øvrigt medføre en ændring af gældende ret.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 18

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 105, stk. 3, 1. pkt., at beslutninger efter § 10 a, stk. 5, 1. pkt., ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse kan indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan ifølge bestemmelsens 2. pkt. meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret.

Det foreslås i § 105, stk. 3, 1. pkt., at ændre »§ 10 a, stk. 5, 1. pkt.« til: »§ 3 a, stk. 3, 1. pkt.«.

Forslaget er en konsekvensrettelse som følge af, at indholdet af bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 10 a, stk. 5, 2. pkt., foreslås flyttet til den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 3, 1. pkt. (lovforslaget § 2, nr. 1), dog således at der samtidig tages højde for, at alle sagsskridt i dødsboskiftesager fremover vil skulle foregå ved anvendelse af skifteportalen. Den foreslåede ændring vil ikke i øvrigt medføre en ændring af gældende ret.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 19

Kapitel 31 a i dødsboskifteloven indeholder i § 115 a regler om digital kommunikation.

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 115 a, stk. 1, at krav om skriftlighed ikke er til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Af stk. 2 fremgår, at skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.

Det foreslås, at kapitel 31 a i dødsboskifteloven ophæves.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 1 (lovforslagets § 2, nr. 1), hvorefter dødsboskiftesager som udgangspunkt vil skulle behandles på domstolens digitale skifteportal. Da al kommunikation fremover vil skulle foregå digitalt på skifteportalen, bliver bestemmelsen overflødig.

Det foreslås, at reglen i § 115 a, stk. 2, flyttes til den foreslåede bestemmelse i dødsboskiftelovens § 3 b (lovforslagets § 2, nr. 1), der har samme indhold som den gældende bestemmelse i § 115 a, stk. 2. Begrundelsen for forslaget er, at reglerne om kommunikation med skifteretten foreslås samlet i det foreslåede kapitel 2 a i dødsboskifteloven om digital behandling.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil samt i øvrigt til pkt. 2.5.2. i de almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Efter arvelovens § 22, stk. 5, skal skifteretten efter anmodning udlevere et eksemplar af formueoversigten til livsarvingerne. Det fremgår af bemærkningerne til stk. 5, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, L 100 som fremsat, side 3374, at der med bestemmelsen skabes åbenhed om og tillid til etableringen af det uskiftede bo. Det fremgår derudover af bemærkningerne, at skifteretten efter omstændighederne skal vejlede livsarvingerne om deres adgang til at få formueoversigten.

Det foreslås at nyaffatte § 22, stk. 5, hvorefter livsarvingerne kan få formueoversigten hos skifteretten.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at al kommunikation med skifteretten fremover som udgangspunkt vil skulle foregå digitalt ved anvendelse af domstolens skifteportal. Skifteretten vil herefter ikke længere udlevere et eksemplar af formueoversigten til livsarvingerne, der i stedet vil kunne tilgå formueoversigten på skifteportalen.

I tilfælde, hvor en bruger er undtaget fra at anvende domstolens skifteportal, jf. den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 3 (lovforslagets § 2, nr. 1), eller hvor en sag ikke skal behandles ved anvendelse af skifteportalen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 4 (lovforslagets § 2, nr. 1), vil skifteretten efter de pågældende bestemmelser beslutte, hvordan formueoversigten skal gives til livsarvingerne. Det forudsættes, at formueoversigten i disse tilfælde alene gives til livsarvinger, der har anmodet skifteretten om at få adgang til formueoversigten.

Til nr. 2

Efter arvelovens § 22, stk. 6, fastsætter justitsministeren nærmere regler om formueoversigten og om de blanketter, der kan anvendes. Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 1554 af 18. december

2007 om formueoversigten i uskiftet bo, hvorefter en længstlevende ægtefælle i uskiftet bo inden 6 måneder fra den førstafdøde ægtefælles dødsfald skal indlevere en formueoversigt til skifteretten med et i bestemmelsen nærmere angivet indhold. Bekendtgørelsen bemyndiger desuden Domstolsstyrelsen til at udarbejde en blanket, der kan anvendes ved udarbejdelse af formueoversigten.

Med lovforslaget vil al kommunikation med skifteretten fremover skulle foregå digitalt ved anvendelse af domstolens skifteportal, hvorfor brugerne som udgangspunkt vil skulle indgive formueoversigten til skifteretten på skifteportalen. Anvendelse af en blanket vil fremover alene være relevant i tilfælde, hvor en bruger er undtaget fra at anvende domstolens skifteportal efter den foreslåede bestemmelse i dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 3 (lovforslagets § 2, nr. 1), eller hvor en sag ikke skal behandles ved anvendelse af skifteportalen efter dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 4 (lovforslagets § 2, nr. 1).

På den baggrund foreslås det, at § 22, stk. 6, ændres, således at » og om de blanketter, der kan anvendes« udgår.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 1. Det forventes, at forslaget vil medføre en ændring af bekendtgørelse nr. 1554 af 18. december 2007 om formueoversigten i uskiftet bo.

Til § 4

Til nr. 1

Det følger af databeskyttelseslovens § 2, stk. 2, 2. pkt., at loven og databeskyttelsesforordningen også gælder for behandling af oplysninger om virksomheder, hvis behandlingen er omfattet af § 26, stk. 1, nr. 1.

Det foreslås, at i § 2 stk. 2, 2. pkt., ændres », for så vidt angår behandlinger, som er omfattet af § 26, stk. 1, nr. 1« til: »behandlinger i advarselsregistre«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at henvisningen til behandlinger, som er omfattet af § 26, stk. 1, nr. 1, vil blive ændret til en henvisning til behandlinger i advarselsregistre. Ændringen er en konsekvens af den foreslåede ophævelse af databeskyttelseslovens § 26, jf. forslaget § 4, nr. 3 om ophævelse af afsnit V. Med den foreslåede ændring vil reglerne i databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen fortsat gælde for behandling af oplysninger om virksomheder i advarselsregistre.

Til nr. 2

Det følger af databeskyttelseslovens § 19, at den, som ønsker at drive virksomhed med behandling af oplysninger til bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed med henblik på videregivelse (kreditoplysningsbureau), skal indhente tilladelse hertil fra Datatilsynet, inden behandlingen påbegyndes. Det følger af § 47, at for behandlinger, hvortil der inden lovens ikrafttræden er opnået tilladelse efter § 50, stk. 1, nr. 2, 3 og 5, i den dagældende persondatalov, gælder tilladelsen efter databeskyttelseslovens ikrafttræden, indtil den erstattes af en ny tilladelse efter databeskyttelseslovens § 26, stk. 1.

Det foreslås, at §§ 19 og 47 ophæves.

Det foreslåede skal ses i sammenhæng med databeskyttelseslovens § 26, som foreslås ophævet, jf. forslaget § 1, nr. 3 om ophævelse af afsnit V.

Til nr. 3

Databeskyttelseslovens afsnit V omhandler tilladelse til behandling. Afsnittet består alene af § 26.

Det følger af databeskyttelseslovens § 26, stk. 1, at der i visse tilfælde stilles krav om en forudgående tilladelse fra Datatilsynet, inden behandling kan iværksættes. Kravet gælder for private dataansvarlige, når behandlingen af personoplysningerne sker med henblik på at advare andre mod forretningsforbindelser med eller ansættelsesforhold til en registreret, når behandlingen sker med henblik på erhvervsmæssig videregivelse af oplysninger til bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed, eller når behandlingen udelukkende finder sted med henblik på at føre retsinformationssystemer. Datatilsynet kan i forbindelse med en tilladelse fastsætte nærmere vilkår for udførelsen af behandlingen til beskyttelse af de registreredes privatliv, jf. databeskyttelseslovens § 26, stk. 4. Videre følger det af databeskyttelseslovens § 26, stk. 5, at forinden iværksættelse af ændringer i behandlinger efter stk. 1 eller 3, skal Datatilsynets tilladelse indhentes på ny, hvis der er tale om væsentlige ændringer.

Efter databeskyttelseslovens § 26, stk. 2, kan justitsministeren fastsætte nærmere reglerne om, at bestemte behandlinger i registre ikke kræver en forudgående tilladelse fra Datatilsynet. Bemyndigelsen er endnu ikke udnyttet. Efter databeskyttelseslovens § 26, stk. 3, kan justitsministeren endvidere fastsætte regler om, at der forinden iværksættelse af andre behandlinger end dem, der er nævnt i stk. 1, skal indhentes tilladelse fra tilsynet, herunder for behandlinger, der foretages for en offentlig myndighed. Bemyndigelserne er ikke udnyttet.

Det foreslås, at *Afsnit V* ophæves.

Den foreslåede ændring vil medføre, at der ikke længere vil gælde et krav om at indhente en forudgående tilladelse fra Datatilsynet, inden private dataansvarlige kan føre et advarselsregister eller drive kreditoplysningsbureauer og retsinformationssystemer, og at Datatilsynet ikke vil kunne fastsætte særlige vilkår for tilladelsen, ligesom private ikke vil være forpligtet til at indhente Datatilsynets tilladelse på ny, hvis der er tale om væsentlige ændringer i de pågældende advarselsregistre, kreditoplysningsbureauer eller retsinformationssystemer. Forslaget ændrer derimod ikke på, at private dataansvarlige i øvrigt skal overholde databeskyttelsesforordningens og databeskyttelseslovens regler.

Forslaget vil endvidere indebære, at justitsministeren ikke længere har bemyndigelse til at fastsætte undtagelser fra kravet om Datatilsynets forudgående tilladelse til bestemte behandlinger i registre, og at justitsministeren heller ikke i øvrigt har bemyndigelse til at fastsætte regler om tilladelseskrav til andre behandlinger end dem, der er nævnt i § 26, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af databeskyttelseslovens § 41, stk. 2, nr. 1, at den, der overtræder § 26, stk. 1 og 5, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Det foreslås, at i § 41, stk. 2, nr. 1, ændres », § 21 eller § 26, stk. 1 og 5« til: »eller § 21«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at der ikke længere vil være hjemmel til straffe overtrædelse af databeskyttelseslovens § 26, stk. 1 og 5, som foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 4, nr. 3.

Til nr. 5

Det følger af databeskyttelseslovens § 43, at den, der driver eller er beskæftiget med virksomhed som

nævnt i § 26 eller som privat databehandler opbevarer personoplysninger, ved dom for strafbart forhold kan frakendes retten hertil, såfremt det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug. I øvrigt finder straffelovens § 79, stk. 3 og 4, anvendelse.

Det foreslås, at i § 43, 1. pkt., ændres, »virksomhed som nævnt i § 26« til: »advarselsregistre, kreditoplysningsbureauer eller retsinformationssystemer «.

Den foreslåede ændring vil indebære, at det fortsat i visse tilfælde vil være muligt at frakende retten til at drive visse former for virksomhed, uden at bestemmelsen vil indeholde en eksplicit henvisning til § 26, som foreslås ophævet.

Til § 5

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2025, jf. dog *stk. 2*.

Det foreslås i *stk. 2*, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af lovens §§ 2 og 3.

Bestemmelsen skyldes behovet for administrativt at kunne fastsætte, hvornår de pågældende retsinstanser og øvrige aktører på området under hensyn til den løbende digitalisering af domstolene forpligtes til at tage domstolens skifteportal i anvendelse til behandling af dødsboskiftesager.

Bestemmelsen vil indebære, at justitsministeren fastsætter, hvornår de foreslåede regler om anvendelse af domstolens skifteportal i de sager, der er omfattet af loven, træder i kraft. Ikrafttrædelsestidspunktet for §§ 2 og 3 vil som følge heraf fravige regeringens målsætning om, at erhvervsrettet lovgivning skal træde i kraft enten den 1. januar eller den 1. juli.

Det foreslås i *stk. 3*, at § 1, nr. 16, ikke finder anvendelse for medlemmer af Advokatnævnet, der er udpeget før lovens ikrafttræden. For disse medlemmer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Bestemmelsen vil medføre, at udpegningsperioden på 6 år uden mulighed for genbeskikkelse vil gælde for medlemmer af Advokatnævnet, der er udpeget inden lovens ikrafttræden.

Det foreslås i *stk. 4*, at § 1, nr. 27, ikke finder anvendelse for kendelser fra Advokatnævnet og endelige domme, der er afsagt før lovens ikrafttræden.

Bestemmelsen vil medføre, at Advokatnævnets kompetence til at træffe afgørelse om en advokats valgbarhed til Advokatrådet og Advokatnævnet eller som stedfortrædere for disse, udelukkende vil finde anvendelse for kendelser fra Advokatnævnet og endelige domme, der er afsagt efter lovens ikrafttræden.

Lovens §§ 2 og 3 vil efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* finde anvendelse for sager, hvor dødsfaldet er sket efter lovens ikrafttræden. For sager, hvor dødsfaldet er sket før lovens ikrafttræden, finder de hidtil gældende regler om behandling af dødsboskiftesager, herunder brugen af domstolens skifteportal, anvendelse.

Lovens § 2 og 3 vil efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 6* også finde anvendelse, hvis den længstlevende ægtefælle dør efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt, eller hvis der i øvrigt anmodes om skifte af et uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live.

Det foreslås med *stk. 7*, at Domstolsstolsstyrelsen bemyndiges til ved bekendtgørelse at bestemme, at lovens §§ 2 og 3 ikke skal finde anvendelse i bestemte retskredse og retsinstanser i en nærmere fastsat periode efter lovens ikrafttræden. I disse tilfælde finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Hvis lovforslaget vedtages, vil den praktiske udrulning af it-løsningen til behandling af dødsboskiftesager ved skifteretterne ske i etaper. Der vil således i en pilotperiode alene blive stillet krav om og være mulighed for ved udvalgte skifteretter i videre omfang end hidtil at anvende domstolenes skifteportal til skriftlig kommunikation med skifteretterne i dødsboskiftesager. Efter denne pilotperiode vil skifteportalen forventeligt i løbet af nogle måneder skulle anvendes til al skriftlig kommunikation i alle skifteretter. Ud over registrering af krav, tilgodehavende m.v. vil kommunikation med skifteretten på skifteportalen således kun være mulig i dødsboskiftesager, der behandles af skifteretter, som har taget den nye it-løsning i brug. Udrulning af skifteportalen til henholdsvis landsretterne og Højesteret forventes først at ske i forbindelse med en senere release i Straffe- og skifteprogrammet.

Det kan ikke udelukkes, at der i forløbet fra pilotperiodens begyndelse til den fulde udbredelse af skifteportalen i hele landet kan opstå tekniske udfordringer, som skal løses. Det kan derfor blive nødvendigt løbende at tage højde herfor i forhold til udvidelsen af skifteportalen for at sikre, at brugerne af skifteretten oplever færrest mulige gener i overgangsperioden. Bemyndigelsen omfatter derfor også, at Domstolsstyrelsen i forbindelse med udvidelsen af skifteportalen med det nye it-system til understøttelse af behandlingen af dødsboskiftesager vil kunne fastsætte regler om, at §§ 2 og 3 i en nærmere fastsat periode ikke finder anvendelse ved behandlingen af dødsboskiftesager i bestemte retskredse, hvor it-systemet ellers var taget i brug, hvis dette undtagelsesvis af tekniske grunde måtte vise sig at være påkrævet af hensyn til den forsvarlige behandling af dødsboskiftesager.

Efter forslaget *stk. 8* kan skifteretten konkret beslutte, at en sag, hvor dødsfaldet er sket før lovens ikrafttræden, eller som efter *stk. 7, 2. pkt.*, behandles efter de hidtil gældende regler, skal behandles på domstolenes skifteportal. Det er en forudsætning, at skifteretten først kan træffe en sådan beslutning, når den pågældende skifteret har taget domstolenes skifteportal i brug, og skifterettens sager behandles på skifteportalen. Bestemmelsen tænkes navnlig anvendt, hvor skifteretten vurderer, at der vil være en ressourcemæssig gevinst forbundet med at lade en sag overgå til behandling på skifteportalen, f.eks. fordi dødsfaldet er sket kort forinden lovens ikrafttræden, og sagen må forventes at versere i længere tid ved skifteretten. Træffer skifteretten beslutning om at lade en sag overgå til behandling på skifteportalen, gør skifteretten sagen tilgængelig på skifteportalen.

Beslutningen om, at en sag, hvor dødsfaldet er sket før lovens ikrafttræden, eller som behandles efter de hidtil gældende regler, skal behandles efter de foreslåede regler i lovforslaget, skal efter forslaget undergives samme kærebegrænsning som skifterettens afgørelser efter dødsboskiftelovens § 105, *stk. 1*. jf. retsplejelovens § 389 a, *stk. 1*. Beslutningen kan således ikke indbringes for højere ret uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Der indføres i forslaget *stk. 9* bemyndigelse til, at Domstolsstyrelsen kan bestemme, at alle verserende dødsboskiftesager fremover skal behandles på skifteportalen. Det forudsættes, at denne mulighed bliver udnyttet, når størstedelen af de sager, hvor dødsfaldet er sket før ikrafttræden af lovens §§ 2 og 3, er afgjort, og der kun resterer et mindre antal sager, som ikke behandles digitalt. Bestemmelsen vil desuden kunne anvendes, hvis de nuværende DSI-systemer ikke længere anvendes af domstolene. Det vil påhvile skifteretterne at digitalisere de resterende sager.

Det foreslås med *stk. 10*, at regler udstedt i medfør af § 144, *stk. 4*, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 144, *stk. 3*, i retsplejeloven, jf. denne lovs § 1, nr. 17.

Den foreslåede bestemmelse er en konsekvensrettelse som følge af, at bemyndigelsesbestemmelsen i retsplejelovens § 144, *stk. 4*, foreslås rykket til 144, *stk. 3*, i medfør af denne lovs § 1, nr. 17. Der er således ikke tilsigtet nogen indholdsmæssige ændringer med den foreslåede bestemmelser.

Det foreslås med *stk. 11*, at regler udstedt i medfør af § 22, stk. 6, i arveloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1347 af 15. juni 2021, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 22, stk. 6, i arveloven, jf. denne lovs § 3, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse er en konsekvensrettelse som følge af, at bemyndigelsesbestemmelsen i arvelovens § 22, stk. 6, foreslås ændret i medfør af denne lovs § 3, nr. 2.

Til § 6

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed.

Det foreslås i *stk. 1*, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2-4.

For Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove, og lovforslagets § 1 skal derfor ikke kunne sættes i kraft for Færøerne og Grønland.

Lovforslagets § 4 vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, da databeskyttelsesloven ikke gælder for Færøerne og Grønland, ligesom loven ikke kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland, jf. databeskyttelseslovens § 48.

Det foreslås i *stk. 2*, at lovens §§ 2 og 3 ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024, som ændret ved § 15 i lov nr. 481 af 22. maj 2024, lov nr. 658 af 11. juni 2024, § 1 i lov nr. 661 af 11. juni 2024, lov nr. 664 af 11. juni 2024 og § 2 i lov nr. 665 af 11. juni 2024, foretages følgende ændringer:

§ 5. ---

Stk. 2. Østre Landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og mindst 56 andre landsdommere. Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 36 andre landsdommere.

§ 9. ---

Stk. 2-11. ---

Stk. 12. Ud over det antal dommere, der er nævnt i stk. 2-11, udnævnes yderligere 37 dommere ved byretterne. For at give mulighed for, at dommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. § 51 a, kan der udnævnes yderligere op til 8 dommere. Der kan højst udnævnes yderligere 6 dommere ved Københavns Byret, yderligere 5 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 3-5, yderligere 4 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 6-10, og yderligere 1 dommer ved retten på Bornholm. Ved ledighed i en dommerstilling ved en ret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres.

§ 127 a. §§ 125-127 gælder også for advokatselskaber.

Stk. 2. ---

§ 133. ---

Stk. 2 og 3. ---

Stk. 4. Den ene retssag kan være en byretssag, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 2, nr. 5. I så fald skal dette være en

1. I § 5, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »56« til: »62«.

2. I § 5, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »36« til: »38«.

3. I § 9, *stk. 12, affattes således:*

»*Stk. 12.* Ud over det antal dommere, der er nævnt i stk. 2-11, udnævnes yderligere 44 dommere ved byretterne. For at give mulighed for, at dommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. § 51 a, kan der udnævnes yderligere op til 8 dommere. Der kan højst udnævnes 8 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 2-5, yderligere 6 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 6-10, og yderligere 1 dommer ved retten på Bornholm. Ved ledighed i en dommerstilling ved en ret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres.«

4. I § 127 a, *stk. 1*, indsættes efter »gælder også for«: »fællesskaber af advokater og«.

5. I § 133, *stk. 4, 1. pkt.*, indsættes efter » § 119, stk. 2, nr. 5«: », eller en sag for Arbejdsretten«

sag med kollegial behandling eller en sag, hvor der medvirker sagkyndige dommere. Den anden retssag skal aflægges for en af landsretterne, for Grønlands Landsret som kollegial ret eller for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil.

§ 142. For personer, der er udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af §§ 137-139, gælder de regler, der er fastsat i medfør af § 127 om behandlingen af betroede midler, og Advokatrådet fører tilsyn med reglernes overholdelse. Reglerne gælder, indtil Advokatrådet bestemmer, at de skal ophøre hermed, dog højst i 6 måneder fra udelukkelsen eller ophøret. Advokatrådet kan underrette den pågældendes klienter om udelukkelsen eller ophøret og om betydningen heraf.

Stk. 2. Overtrædelse af reglerne som nævnt i stk. 1 straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

6. I § 133, stk. 4, 2. pkt., ændres »I så fald skal dette være« til: »Byretssagen, herunder den praktiske prøve, der er omhandlet i § 119, stk. 1, nr. 5, skal være«.

7. I § 133, stk. 4, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Sagen for arbejdsretten skal indeholde en hovedforhandling.«

3. pkt. bliver herefter 4. pkt.

8. § 142 affattes således:

»§ 142. De regler, der er fastsat i medfør af § 127 om behandlingen af betroede midler, gælder for personer,

- 1) hvis ret til at udøve advokatvirksomhed er ophørt i medfør af §§ 137-139,
- 2) der har deponeret sin beskikkelse i Justitsministeriet i medfør af § 141, eller
- 3) der er frakendt retten til at udøve advokatvirksomhed i medfør af § 147 c, stk. 5 eller 8.

Stk. 2. Advokatrådet fører tilsyn med, at de personer, der er nævnt i stk. 1, overholder reglerne, som er fastsat i medfør af § 127.

Stk. 3. Reglerne gælder, indtil Advokatrådet bestemmer, at de skal ophøre hermed, dog højst i 12 måneder fra tidspunktet, hvor Advokatrådet er blevet bekendt med det forhold, som begrunder tilsynet efter stk. 2. Advokatrådet kan underrette den pågældendes klienter om det forhold, som begrunder tilsynet efter stk. 2 og om betydningen heraf.

Stk. 4. Stk. 2 og 3 finder tilsvarende anvendelse for et advokatselskab, jf. § 124, eller et fællesskab af advokater, der omdannes eller ændrer formål.

Stk. 5. De personer og selskaber, der er nævnt i stk. 1 og 4, kan indklages til Advokatnævnet for overtrædelse af de regler, som er fastsat i medfør af § 127, jf. § 142, stk. 1. For sagens behandling i Advokatnævnet finder reglerne i kapitel 15 b tilsvarende anvendelse.«

§ 143. ---

Stk. 2. Advokatrådet, der er Advokatsamfundets bestyrelse, fører tilsyn med advokaterne og deres autoriserede fuldmægtige. Finder rådet, at en advokat ikke har handlet i overensstemmelse med de pligter, stillingen medfører, kan det indklage den pågældende for Advokatnævnet. 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124.

Stk. 3. Advokatrådet kan kræve alle oplysninger af advokater og deres autoriserede fuldmægtige, herunder arbejdspapirer, korrespondance og andre dokumenter, der skønnes at være nødvendige for rådets tilsyn af, om der er sket eller vil ske en overtrædelse af bestemmelserne i denne lov eller bestemmelser fastsat i medfør af denne lov. 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse, for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124. Kapitel 4 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligt gælder for Advokatrådets varetagelse af opgaver efter 1. og 2. pkt.

Stk. 4-6. ---

Stk. 7. Vurderer Advokatrådet, at der er en begrundet risiko for, at en advokat, en advokats autoriserede fuldmægtige eller et advokatselskab, jf. § 124, vil overtræde en pligt, der følger af denne lov, skal rådet iværksætte passende tilsynsforanstaltninger. Dette gælder tilsvarende, hvis der er en begrundet mistanke om, at en advokat, en advokats autoriserede fuldmægtige eller et advokatselskab, jf. § 124, har overtrådt en pligt, der følger af denne lov.

Stk. 8. Advokatrådet kan træffe bestemmelse om, at en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, skal indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en anden kreds end den, hvor advokaten har sin virksomhed, hvis det må antages, at advokaten eller den ovennævnte person har tilsidesat de pligter, som stillingen medfører. Advokatrådet kan endvidere i sager, hvor en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, er under mistanke for at have begået overtrædelser, der kan føre til frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed eller retten til at eje aktier eller anparter

9. I § 143, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, 2. pkt., indsættes efter »for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124«: », og fællesskaber af advokater«.

9. I § 143, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, 2. pkt., indsættes efter »for så vidt angår advokatselskaber, jf. § 124«: », og fællesskaber af advokater«.

10. I § 143, stk. 7, 1. og 2. pkt., indsættes efter »en advokats autoriserede fuldmægtige«: », et fællesskab af advokater«.

11. I § 143, stk. 8, 1. pkt., ændres »skal indkaldes til en samtale med kredsbestyrelsen i en anden kreds end den« til: »skal indkaldes til en kollegial samtale med mindst to af Advokatrådets kontaktpersoner fra en anden retskreds end den«.

12. § 143, stk. 8, 2. pkt., affattes således:

»Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kontaktpersonernes afholdelse af kollegiale samtaler.«

i et advokatselskab, bestemme, at der skal iværksættes et kollegialt tilsyn med advokaten eller den ovennævnte person.

Stk. 9. Advokatsamfundet opdeles i et antal advokat kredse. Advokat kredsenes bestyrelser bistår Advokatrådet.

§ 143 a. ---

Stk. 2 og 3. ---

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse for oplysninger om autoriserede fuldmægtige, advokatselskaber, jf. § 124, og personer omfattet af § 124 c, stk. 1, nr. 2.

Stk. 5. ---

§ 143 b. Straffelovens §§ 152 og 152 c-152 f finder tilsvarende anvendelse for Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte og kredsbestyrelsernes medlemmer, for så vidt angår oplysninger, som de får kendskab til gennem tilsynsvirksomheden. Det samme gælder for personer, der udfører serviceopgaver for de organisationer, der er nævnt i 1. pkt.

Stk. 2. Fortrolige oplysninger, som Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte eller kredsbestyrelsernes medlemmer modtager i henhold til dette kapitel, må kun anvendes i forbindelse med tilsynshvervet.

Stk. 3. Advokatrådets medlemmer, medlemmer af Advokatrådets udvalg, Advokatsamfundets ansatte og kredsbestyrelsernes medlemmer kan udelukkende videregive oplysninger til Advokatnævnet til varetagelsen af dets opgaver efter denne lov og til relevante offentlige myndigheder, herunder anklagemyndigheden, politiet og justitsministeren, til varetagelse af deres opgaver efter deres lovgivning.

§ 144. Advokatsamfundet opretter et Advokatnævn. Advokatnævnet består af en formand og 2 næstformænd, der alle skal være dommere, samt af 18 andre medlemmer. Formanden og næstformændene udpeges af Højesterets præsident. Af de øvrige medlemmer vælges 9 af Advokatsam-

13. § 143, stk. 9, 2. pkt., affattes således:

»Advokatrådet udpeger et antal kontaktpersoner, som bistår Advokatrådet.«

14. I § 143 a, stk. 4, indsættes efter »oplysninger om autoriserede fuldmægtige,«: »fællesskaber af advokater,«.

15. I § 143 b, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2 og 3, ændres »kredsbestyrelsernes medlemmer« til: »Advokatrådets kontaktpersoner«.

fundet blandt advokater, der ikke er medlemmer af Advokatrådet, og 9, der ikke må være advokater, udpeges af justitsministeren. Justitsministerens udpegning af medlemmer og stedfortrædere herfor sker efter indstilling fra sådanne myndigheder, organisationer og lign., således at det sikres, at der til nævnet udpeges medlemmer og stedfortrædere herfor, der har kendskab til både private klienters, erhvervsklienters og offentlige klienters interesser. Medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges for en periode af 6 år. Der er ikke mulighed for genudpegning.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Advokatnævnet kan ved sagernes forberedelse lade sig bistå af advokatkredsens bestyrelser.

Stk. 4. ---

§ 145. Ved behandlingen af sager, hvor kredsbestyrelserne skal bistå Advokatnævnet, tiltrædes bestyrelserne hver af et medlem, der ikke er advokat. Virker en kredsbestyrelse i flere afdelinger, tiltrædes kredsbestyrelsen dog af ét medlem for hver afdeling. Disse medlemmer og stedfortrædere herfor udpeges af justitsministeren for 4 år ad gangen efter indstilling fra KL (Kommunernes Landsforening). Justitsministeren kan fastsætte regler om indstilling fra kommuner, der ikke er medlemmer af KL (Kommunernes Landsforening).

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om kredsbestyrelsernes behandling af sager, hvor de skal bistå Advokatnævnet, samt kredsbestyrelsernes afholdelse af de samtaler, som er nævnt i § 143, stk. 8.

§ 145 a. Advokatnævnet afgiver en årlig beretning om sin virksomhed til justitsministeren. Beretningen trykkes og offentliggøres.

§ 146. Klager over vederlag, som en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har forlangt for sit arbejde, kan af den, som har retlig interesse heri, indbringes for Advokatnævnet. Nævnet kan godkende vederlagets størrelse eller bestemme, at vederlaget skal nedsættes eller bortfalde.

16. I § 144, stk. 1, 6. pkt., ændres »for en periode af 6 år« til: »for en periode af 4 år og har ret til at blive genudpeget for en periode på yderligere 2 år«, og i 7. pkt., indsættes efter »Der er«: »herefter«.

17. § 144, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

18. § 145 ophæves.

19. I § 145 a, 2. pkt., udgår »trykkes og «.

20. I § 146, stk. 1, 1.pkt., § 147 b, stk. 1, og § 147 c, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, 1. pkt., indsættes efter » en advokat,«: » et fællesskab af advokater,«.

Stk. 2 og 3. ---

§ 147 b. Klager over, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller af forskrifter fastsat i medfør af denne lov, kan indbringes for Advokatnævnet.

Stk. 2-4. ---

§ 147 c. Finder Advokatnævnet, at en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af loven, kan nævnet tildele ad-

21. I § 146 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»*Stk. 3.* Advokatnævnet kan af egen drift eller på begæring beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, der forventes at kunne føre til et andet resultat.

Stk. 4. En begæring om genoptagelse af en klage skal indgives inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Nævnet kan behandle en begæring om genoptagelse, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 5.

20. I § 146, stk. 1, 1.pkt., § 147 b, stk. 1, og § 147 c, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, 1. pkt., indsættes efter » en advokat,«: » et fællesskab af advokater,«.

22. I § 147 b indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

»*Stk. 4.* Advokatnævnet kan af egen drift eller på begæring beslutte at genoptage behandlingen af en klage, hvis særlige grunde taler herfor, herunder særligt hvis der fremkommer nye, væsentlige oplysninger, der forventes at kunne føre til et andet resultat.

Stk. 5. En begæring om genoptagelse af en klage skal indgives inden 1 år efter, at parten er blevet meddelt nævnets afgørelse. Nævnet kan behandle en begæring om genoptagelse, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen er rimeligt begrundet.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 6.

20. I § 146, stk. 1, 1.pkt., § 147 b, stk. 1, og § 147 c, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, 1. pkt., indsættes efter » en advokat,«: » et fællesskab af advokater,«.

vokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en irettesættelse eller pålægge vedkommende eller selskabet en bøde på indtil 300.000 kr. Er tilsidesættelsen af pligterne af særlig grov karakter, kan Advokatnævnet forhøje bøden op til 600.000 kr.

Stk. 2. Advokatnævnet kan under anvendelse af tvangsbøder pålægge en advokat, et advokatselskab eller en af de personer, der er nævnt i § 124 c, stk. 1, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, at opfylde en forpligtelse som nævnt i stk. 1. Nævnet kan endvidere, hvis det skønnes fornødent, fratage advokaten eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, en sag og lade en anden af klienten godkendt advokat eller person, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, færdiggøre den.

Stk. 3-7. ---

Stk. 8. Har en advokat gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, kan Advokatnævnet frakende advokaten retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed. Frakendelsen kan ske i et tidsrum fra 6 måneder til 5 år eller indtil videre. Bestemmelsen i § 142 gælder tilsvarende.

Stk. 9 og 10. ---

Stk. 11. Advokatnævnet sender meddelelse om en afgørelse til klageren, advokaten, advokatselskabet, personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, Advokatrådet og Justitsministeriet. Nævnet kan offentliggøre afgørelsen.

§ 147 d. Advokatnævnets afgørelse efter § 147 c, stk. 1 og 2, kan indbringes for retten af advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab. Retten kan stadfæste, ophæve eller ændre afgørelsen.

Stk. 2. ---

23. I § 147 c, stk. 1, 1. pkt. indsættes efter »kan nævnet tildele advokaten,«: »fællesskabet af advokater,« og efter »pålægge vedkommende« indsættes:», fællesskabet«.

24. § 147 c, stk. 8, 3. pkt., ophæves.

25. I § 147 c, stk. 11, 1. pkt., indsættes efter »klageren, advokaten,«: »fællesskabet af advokater,«.

26. I § 147 d, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »advokaten,«: »fællesskabet af advokater,« og i stk. 3, 2. pkt., indsættes efter »advokaten,«: », fællesskabet af advokater«.

Stk. 3. Afgørelsen indbringes ved, at advokaten, advokatselskabet eller personen, der i medfør af § 124 c, stk. 1, nr. 2, ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten eller advokatselskabet har kontor.

27. Efter kapitel 15 b indsættes i *første bog, syvende afsnit*:

»Kapitel 15 c

Sager om valgbarhed

»§ 147 h. Sager om en advokats valgbarhed til Advokatrådet og Advokatnævnet kan af Advokatrådet indbringes for Advokatnævnet.

Stk. 2. Er en advokat ved kendelse inden for de seneste 5 år blevet pålagt en bøde på over 20.000 kr., men under 60.000 kr., jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1, kan Advokatnævnet fratage advokaten valgbarheden, hvis de udviste forhold i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af Advokatrådet eller Advokatnævnet.

Stk. 3. Frakendelse af valgbarheden gælder for den aktuelle valgperiode for henholdsvis Advokatrådet og Advokatnævnet.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Advokatnævnets behandling af sager om valgbarhed.

§ 147 i. Advokatnævnets afgørelse efter § 147 h, stk. 2, kan indbringes for retten af advokaten. Retten kan stadfæste eller ophæve afgørelsen.

Stk. 2. Indbringelse skal ske inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Stk. 3. Afgørelsen indbringes ved, at advokaten anlægger sag mod Advokatnævnet i den borgerlige retsplejes former. Sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds advokaten har kontor.

Stk. 4. Anmodning om sagsanlæg har ikke opsættende virkning, medmindre retten undtagelsesvis beslutter dette. Anke har ikke opsættende virkning.«

28. Efter § 319 indsættes:

§ 353 a. Retten kan bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, hvis parterne samtykker heri, sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt er egnet til straks at hovedforhandles, herunder at begge parter af retten skønnes at have tilstrækkelig mulighed for at varetage deres interesser.

§ 380. Dokumenter, som en part ønsker at påberåbe sig, men som ikke tidligere er fremsendt, samt meddelelse om andre beviser, som en part ønsker at føre under hovedforhandlingen, men som ikke er angivet i hans processkrifter, skal sendes til retten snarest muligt og ikke senere end 2 uger før hovedforhandlingen. Afgøres sagen i medfør af § 387 uden mundtlig hovedforhandling, skal dokumenter som nævnt i 1. pkt. sendes til retten snarest muligt og senest 2 uger før fristen for indlevering af det første procedureindlæg.

Stk. 2. ---

»§ 319 a. Retten kan beslutte, at den, der som væрге for en mindreårig part har anlagt eller appelleret en sag, helt eller delvis skal betale de sagsomkostninger, som det ellers ville påhvile den mindreårige part at betale.«

29. I § 353 a indsættes efter »heri,«: »eller hvis«.

30. I § 380, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, ændres »2 uger« til: »8 uger«.

31. Efter § 430 indsættes i *kapitel 40*:

»§ 431. Retten kan med parternes samtykke bestemme, at sagen afgøres uden mundtlig hovedforhandling, når særlige grunde taler derfor. Retten træffer i så fald bestemmelse om parternes udveksling af skriftlige procedureindlæg.

Stk. 2. Indleverer en part ikke rettidigt sit første procedureindlæg, finder § 418, *stk. 1 og 2*, tilsvarende anvendelse. Indleverer en part ikke rettidigt et senere procedureindlæg, slutter retten den skriftlige procedure og optager sagen til afgørelse.«

§ 2

I lov om skifte af dødsboer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1807 af 3. september 2021, som ændret ved § 3 i lov nr. 697 af 24. maj 2022, § 44 i lov nr. 679 af 3. juni 2023 og § 4 i lov nr. 1553 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. Efter kapitel 2 indsættes:

»Kapitel 2 a

Digital behandling

§ 3 a. Sager om skifte af dødsboer og skifte af en længstlevende ægtefælles del af fællesboet, herunder skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live, behandles ved anvendelse af domstolenes skifteportal. Enhver skriftlig meddelelse til skifteretten om dødsboskiftesager skal gives på skifteportalen, jf. dog stk. 3-6 og 9.

Stk. 2. En digital meddelelse efter stk. 1 anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for skifteretten på domstolenes skifteportal.

Stk. 3. Skifteretten kan beslutte at undtage en bruger fra at anvende domstolenes skifteportal, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende skifteportalen. Skifteretten kan endvidere beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolenes skifteportal, hvis brugeren anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives.

Stk. 4. Skifteretten kan beslutte, at en sag ikke skal behandles, eller at en meddelelse eller et dokument ikke skal gives til skifteretten ved anvendelse af domstolenes skifteportal, hvis navnlig hensynet til statens sikkerhed, personers liv eller helbred eller dokumenternes format eller omfang taler for det. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives.

Stk. 5. Vedkommende retspræsident kan i særlige situationer, herunder hvis brugerne ikke kan anvende domstolenes skifteportal på grund af lokale tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, beslutte, at alle eller visse af skifterettens sager i en nærmere afgrænset periode ikke skal behandles på skifteportalen. Retspræsidenten beslutter samtidig, hvordan de omhandlede sager skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives.

Stk. 6. Skifteretten kan ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, der gør, at en bruger ikke kan anvende domstolenes skifteportal, beslut-

te, hvordan sagen skal behandles, og hvordan meddelelser og dokumenter skal gives til skifteretten. Skifteretten kan beslutte, at en anmeldelse af en fordring eller andet krav mod afdøde, jf. § 10 a, stk. 1, 1. pkt., der er indgivet til skifteretten på anden måde end på domstolens skifteportal, skal anses for at være kommet frem til skifteretten, jf. stk. 2, i tilfælde, hvor brugeren ikke har kunnet anvende skifteportalen på grund af tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, og hvor brugeren ikke med rimelighed har kunnet anmode skifteretten om at træffe beslutning efter 1. pkt.

Stk. 7. Bestemmelserne i stk. 1-6 og 9 finder tilsvarende anvendelse på sager, der behandles af landsretterne og Højesteret.

Stk. 8. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolens skifteportal, herunder om indførelse af data på skifteportalen.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, hvordan en meddelelse eller et dokument skal gives til skifteretten ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på domstolens it-systemer, der gør, at domstolens skifteportal ikke kan anvendes.

Stk. 10. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at en person, som skifteretten påtænker at udpege som bobestyrer, skal oplyse personnummer og give andre nærmere bestemte oplysninger til brug for udpegelsen som bobestyrer og om skifterettens registrering og behandling af disse oplysninger.

§ 3 b. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når skifteretten finder anledning til det.«

§ 8. ---

Stk. 2. Oplysning om besiddelse af afdødes aktiver gives til skifteretten på domstolens skifteportal eller til den person, som varetager boets interesser. § 10 a, stk. 5-8 og 10, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3-4. ---

§ 10 a. Fordringer og andre krav mod afdøde anmeldes til skifteretten. Fordringer og andre krav mod boet, som stiftes efter dødsfaldet, kan anmeld-

2. I § 8, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »§ 10 a, stk. 5-8 og 10« til: »§ 3 a, stk. 3-6 og 9«.

3. I § 10 a, *stk. 1, 3. pkt.*, og § 10 a, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »dog stk. 5-8 og 10« til: »dog § 3 a, stk. 3-6 og 9«.

des til skifteretten. Anmeldelse til skifteretten skal ske på domstolens skifteportal, jf. dog stk. 5-8 og 10.

Stk. 2. Tilgodehavender, der tilfalder boet, anmeldes til skifteretten eller til den person, som varetager boets interesser. Anmeldelse til skifteretten skal ske på domstolens skifteportal, jf. dog stk. 5-8 og 10.

Stk. 3. En anmeldelse på domstolens skifteportal anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for retten.

Stk. 4. Den person, der varetager boets interesser, gør sig bekendt med anmeldte fordringer og andre krav, jf. stk. 1, tilgodehavender, der tilfalder boet, jf. stk. 2, og oplysninger om besiddelse af afdødes aktiver, jf. § 8, stk. 2, på domstolens skifteportal, i det omfang anmeldelse eller oplysning er givet på portalen, jf. dog stk. 5-8 og 10.

Stk. 5. Skifteretten kan beslutte at undtage en bruger fra at anvende domstolens skifteportal, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende skifteportalen. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan anmeldelse m.v., jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 2, 1. pkt., og stk. 4 samt § 8, stk. 2, til skifteretten skal ske.

Stk. 6. Skifteretten kan beslutte, at anmeldelse m.v., jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 2, 1. pkt., og stk. 4 samt § 8, stk. 2, til skifteretten i bestemte tilfælde ikke skal ske på domstolens skifteportal, hvis særlige forhold, herunder navnlig hensynet til statens sikkerhed, personers liv eller helbred eller dokumenternes format eller omfang, taler for det. Skifteretten beslutter samtidig, hvordan anmeldelse m.v. til skifteretten skal ske.

Stk. 7. Vedkommende retspræsident kan i særlige situationer, herunder hvis brugerne ikke kan anvende domstolens skifteportal på grund af lokale tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, beslutte, at anmeldelse m.v., jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 2, 1. pkt., og stk. 4 samt § 8, stk. 2, til skifteretten i alle eller visse af skifterettens sager i en nærmere afgrænset periode ikke skal ske på skifteportalen. Retspræsidenten beslutter samtidig, hvordan anmeldelse m.v. til skifteretten skal ske.

4. § 10 a, stk. 3 og 5-10, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

5. I § 10 a, stk. 4, der bliver stk. 3, ændres »dog stk. 5-8 og 10« til: »dog § 3 a, stk. 3-6 og 9«.

6. I § 10 a, stk. 4, der bliver stk. 3, ændres »portalen« til: »skifteportalen«.

Stk. 8. Skifteretten kan ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser, der gør, at en bruger ikke kan anvende domstolenes skifteportal, beslutte, hvordan anmeldelse m.v., jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 2, 1. pkt., og stk. 4 samt § 8, stk. 2, til skifteretten skal ske. Skifteretten kan beslutte, at en anmeldelse af en fordring eller andet krav, jf. stk. 1, 1. pkt., der er indgivet til skifteretten på anden måde end på domstolenes skifteportal, skal anses for at være kommet frem til skifteretten, jf. stk. 3, hvis brugeren ikke har kunnet anvende skifteportalen på grund af tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser og ikke med rimelighed har kunnet anmode skifteretten om at træffe beslutning efter 1. pkt.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolenes skifteportal og om indførelse af data på portalen.

Stk. 10. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, hvordan anmeldelse m.v., jf. stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 2, 1. pkt., og stk. 4 samt § 8, stk. 2, til skifteretten skal ske ved tekniske nedbrud eller driftsforstyrrelser på domstolenes it-systemer, der gør, at domstolenes skifteportal ikke kan anvendes.

§ 22. ---

Stk. 2 og 3. ---

Stk. 4. Ægtefællen skal senest i forbindelse med boets udlevering indkalde boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20. Skifteretten kan betinge udleveringen af, at anmeldelsen til Statstidende sendes gennem skifteretten.

§ 24. ---

Stk. 2 og 3. ---

Stk. 4. Ægtefællen skal senest i forbindelse med boets udlevering indkalde boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20. Skifteretten kan betinge udleveringen af, at anmeldelsen til Statstidende sendes gennem skifteretten.

§ 25. ---

Stk. 2 og 3. ---

7. § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, affattes således:

»*Stk. 4.* Skifteretten indkalder senest i forbindelse med boets udlevering boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20.«

7. § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, affattes således:

»*Stk. 4.* Skifteretten indkalder senest i forbindelse med boets udlevering boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20.«

Stk. 4. Arvingerne skal senest i forbindelse med boets udlevering til privat skifte indkalde boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20. Skifteretten kan betinge udleveringen af, at anmeldelsen til Statstidende indsendes gennem skifteretten.

Stk. 5 og 6. ---

§ 42. ---

Stk. 2. Skifteretten udleverer samtidig oplysninger om afdøde fra Det Centrale Personregister (CPR) og oplysninger om den længstlevende ægtefælles skatteforhold til bobestyrer.

§ 46. Bobestyreren indkalder, hvis dette ikke allerede er sket, straks afdødes kreditorer efter reglerne i kapitel 20.

Stk. 2. Anmeldte fordringer og andre krav registreres på betryggende måde.

§ 52. ---

Stk. 2. Åbningsstatus tilsendes straks boets arvinger, skifteretten og told- og skatteforvaltningen. En kreditor eller legatar, som har retlig interesse deri, kan forlange at blive gjort bekendt med åbningsstatus.

Stk. 3 og 4. ---

§ 68. ---

Stk. 2. ---

7. § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, affattes således:

»*Stk. 4.* Skifteretten indkalder senest i forbindelse med boets udlevering boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20.«

8. § 42, stk. 2, ophæves og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* Skifteretten videregiver samtidig til bobestyrer oplysninger om afdøde fra Det Centrale Personregister (CPR), oplysninger om afdødes testamentariske dispositioner fra Centralregisteret for Testamenter eller på anden måde, oplysning om en eventuel afgørelse fra Familieretshuset om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt oprettet af afdøde og oplysninger om afdødes skatteforhold. Var afdøde gift ved dødsfaldet, videregiver skifteretten endvidere oplysninger om den længstlevende ægtefælles skatteforhold og oplysninger om en eventuel ægtepagt fra Tinglysningssretten til bobestyrer.

Stk. 3. Skifteretten indkalder senest i forbindelse med boets udlevering boets kreditorer efter reglerne om proklama i kapitel 20.«

9. § 46 affattes således:

»**§ 46.** Bobestyreren registrerer anmeldte fordringer og andre krav på betryggende måde.«

10. I *§ 52, stk. 2, 1. pkt.,* ændres », skifteretten og told- og skatteforvaltningen« til: » og skifteretten, der videregiver åbningsstatus til told- og skatteforvaltningen«.

Stk. 3. Den endelige boopgørelse indsendes inden 2 uger til told- og skatteforvaltningen og til skifteretten.

§ 69. Er boet insolvent, træffer skifteretten afgørelse om insolvensbehandling og udpeger bobestyrer, jf. dog § 70 a.

Stk. 2. Bobestyreren giver snarest muligt boets arvinger, legatarer og kendte kreditorer samt told- og skatteforvaltningen meddelelse om skifterettens afgørelse.

Stk. 3 og 4. ---

§ 83. ---

Stk. 2. Undtaget fra præklusion i medfør af stk. 1 er

1) ---

2) krav sikret ved pant eller på anden tilsvarende måde, herunder lån sikret ved pant efter ejendoms-skattelovens kapitel 8. Krav sikret ved håndpantet i et ejerpantebrev undtages dog kun, hvis boet er eller burde være bekendt med kreditorernes identitet, og

3) ---

§ 96. Klage over en bobestyrer, herunder klage over, at en bobestyrer ikke fremmer behandlingen af boet uden unødigt ophold, samt klage over afgørelser truffet af en bobestyrer indgives skriftligt til skifteretten eller til bobestyreren, der videresender klagen til skifteretten.

Stk. 2 og 3. ---

Stk. 4. Domstolsstyrelsen fastsætter regler om, at klage over bobestyrer skal udfærdiges på en særlig blanket.

§ 105. ---

Stk. 2. Afgørelser efter § 2, stk. 5, § 7, stk. 3, § 10 a, stk. 5, 2. pkt., og stk. 6-8, § 12, stk. 1, § 55, stk. 1, 2. pkt., og § 81, stk. 6, kan ikke indbringes for højere ret. Tilsvarende gælder for afgørelser i medfør af § 80, stk. 1, efter udløbet af fristen i § 80, stk. 3.

11. I § 68, *stk. 3*, ændres »told- og skatteforvaltningen og til skifteretten« til: »skifteretten, der videregiver den endelige boopgørelse til told- og skatteforvaltningen«.

12. I § 69, *stk. 1*, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Skifteretten giver told- og skatteforvaltningen meddelelse om afgørelsen.«

13. I § 69, *stk. 2*, udgår » samt told- og skatteforvaltningen«.

14. I § 83, *stk. 2, nr. 2*, ændres ». Krav sikret ved underpantet i et ejerpantebrev undtages dog« til: »», dog undtages krav sikret ved underpantet i et ejerpantebrev«.

15. I § 96, *stk. 1*, ændres »skriftligt til skifteretten eller til bobestyreren, der videresender« til: »til skifteretten på domstolens skifteportal eller skriftligt til bobestyreren, der videregiver«.

16. I § 96, *stk. 4*, ændres », at klage over bobestyrer skal udfærdiges på en særlig blanket« til: »udfærdigelse af klager over bobestyrer«.

17. I § 105, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »§ 7, stk. 3, § 10 a, stk. 5, 2. pkt., og stk. 6-8« til: »§ 3 a, stk. 3, 2. og 3. pkt., og stk. 4-6, § 7, stk. 3«.

Stk. 3. Beslutninger efter § 10 a, stk. 5, 1. pkt., kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret.

Stk. 4. ---

Kapitel 31 a

Digital kommunikation

§ 115 a. Krav om skriftlighed er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation.

Stk. 2. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.

§ 22. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Skifteretten skal efter anmodning udlevere et eksemplar af formueoversigten til livsarvingerne.

Stk. 6. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om formueoversigten og om de blanketter, der kan anvendes.

§ 2. ---

Stk. 1. ---

Stk. 2. Loven og databeskyttelsesforordningen gælder endvidere for behandling af oplysninger om virksomheder m.v., hvis denne behandling udføres for kreditoplysningsbureauer. Tilsvarende

18. I § 105, stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 10 a, stk. 5, 1. pkt.« til: »§ 3 a, stk. 3, 1. pkt.«.

19. Kapitel 31 a ophæves.

§ 3

I arveloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1347 af 15. juni 2021, foretages følgende ændringer:

1. § 22, stk. 5, affattes således:

»*Stk. 5.* Livsarvingerne kan få formueoversigten hos skifteretten.«

2. I § 22, stk. 6, udgår » og om de blanketter, der kan anvendes«.

§ 4

I databeskyttelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 289 af 8. marts 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, 2. pkt., ændres », for så vidt angår behandlinger, som er omfattet af § 26, stk. 1, nr. 1« til: »behandlinger i advarselsregistre«.

gælder, for så vidt angår behandlinger, som er omfattet af § 26, stk. 1, nr. 1.

§ 19. Den, som ønsker at drive virksomhed med behandling af oplysninger til bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed med henblik på videregivelse (kreditoplysningsbureau), skal indhente tilladelse hertil fra Datatilsynet, inden behandlingen påbegyndes, jf. § 26, stk. 1, nr. 2.

§ 47. For behandlinger, hvortil der inden lovens ikrafttræden er opnået tilladelse efter § 50, stk. 1, nr. 2, 3 og 5, i lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger som ændret senest ved lov nr. 426 af 3. maj 2017, gælder tilladelsen efter denne lovs ikrafttræden, indtil den erstattes af en ny tilladelse efter lovens § 26, stk. 1.

Afsnit V

Tilladelse til behandling

Kapitel 9

Tilladelse til behandling

§ 26. Forinden iværksættelse af en behandling, der foretages for en privat dataansvarlig, skal Datatilsynets tilladelse indhentes, når

- 1) behandlingen af oplysningerne sker med henblik på at advare andre mod forretningsforbindelser med eller ansættelsesforhold til en registreret,
- 2) behandlingen sker med henblik på erhvervs-mæssig videregivelse af oplysninger til bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed eller
- 3) behandlingen udelukkende finder sted med henblik på at føre retsinformationssystemer.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om undtagelser fra bestemmelserne i stk. 1.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at der forinden iværksættelse af andre behandlinger end dem, der er nævnt i stk. 1, skal indhentes tilladelse fra tilsynet, herunder for behandlinger, der foretages for en offentlig myndighed.

Stk. 4. Tilsynet kan i forbindelse med meddelelse af tilladelse efter stk. 1 eller 3 fastsætte vilkår

2. §§ 19 og 47 ophæves.

3. Afsnit V ophæves.

for udførelsen af behandlingerne til beskyttelse af de registreredes privatliv.

Stk. 5. Forinden iværksættelse af ændringer i de behandlinger, der er nævnt i stk. 1 eller 3, skal Datatilsynets tilladelse indhentes på ny, hvis der er tale om væsentlige ændringer.

§ 41. ---

Stk. 1. ---

1-6) ---

Stk. 2. ---

1) overtræder § 5, stk. 1 og 2, § 6, § 7, stk. 1-4, § 8, § 9, stk. 1 og 2, § 10, stk. 1-4, §§ 11 og 12, § 13, § 20, § 21 eller § 26, stk. 1 og 5,

2-8) ---

Stk. 3-7. ---

§ 43. Den, der driver eller er beskæftiget med virksomhed som nævnt i § 26 eller som privat databehandler opbevarer personoplysninger, kan ved dom for strafbart forhold fratages retten hertil, såfremt det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug.

4. I § 41, stk. 2, nr. 1, ændres », § 21 eller § 26, stk. 1 og 5« til: »eller § 21«.

5. I § 43, 1. pkt., ændres »virksomhed som nævnt i § 26« til »advarselsregistre, kreditoplysningsbureauer eller retsinformationssystemer «